

САВА осигурување а.д. Скопје
Посебни финансиски извештаи
за годината завршена на 31 декември 2023

Содржина :

Извештај на независните ревизори

Посебни финансиски извештаи

Посебен извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба)	1-4
Посебен извештај за сеопфатна добивка (Биланс на успех)	5-7
Посебен извештај за промени во капиталот	8-9
Посебен извештај за паричните текови	10-12
Белешки кон посебните финансиски извештаи	13-72

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ**ДО АКЦИОНЕРИТЕ И РАКОВОДСТВОТО НА САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД СКОПЈЕ**

Извршивме ревизија на приложените поединечни финансиски извештаи на Сава Осигурување АД Скопје (во понатамошниот текст “Друштвото”), кои се состојат од поединечен извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2023 година и поединечен извештај за сеопфатната добивка, поединечен извештај за промените во капиталот и поединечен извештај за паричните текови за годината што тогаш завршува и преглед на значајни сметководствени политики и останати објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со регулативата на Агенцијата за супервизија на осигурувањето и интерна контрола за која раководството смета дека е неопходна за подготвување на финансиските извештаи кои не содржат материјално погрешно прикажување, без разлика дали тоа е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја извршивме нашата ревизија во согласност со Законот за ревизија и стандардите за ревизија кои се во примена во Република Северна Македонија. Овие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата на начин кој ќе ни овозможи да добиеме разумно уверување дека финансиски извештаи не содржат материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува спроведување на постапки за собирање на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од значајно погрешно прикажување на финансиските извештаи, настанато како резултат на измама или грешка. При проценувањето на овие ризици ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи на Друштвото со цел дизајнирање на ревизорски постапки кои што се соодветни на околностите, но не и со цел на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на Друштвото. Ревизијата исто така вклучува и оценка за соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Веруваме дека ревизорските докази кои ги имаме собрано се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

(продолжува)

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИТЕ РЕВИЗОРИ

ДО АКЦИОНЕРИТЕ И РАКОВОДСТВОТО НА САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД СКОПЈЕ (продолжение)

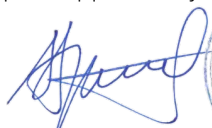
Мислење

Според наше мислење, финансиските извештаи ја прикажуваат реално и објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Сава Осигурување АД Скопје на ден 31 декември 2023 година како и резултатите од работењето и паричните текови за годината што тогаш завршува во согласност со регулативата на Агенцијата за супервизија на осигурувањето.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Друштвото е одговорно за подготвување на годишен извештај и годишна сметка во согласност со Законот за трговски друштва и истите беа прифатени и одобрени од раководството на Друштвото и кои Друштвото е во обврска да ги поднесе до Централниот регистар на Република Северна Македонија. Наша одговорност е да издадеме мислење во врска со конзистентноста на годишниот извештај со годишната сметка и финансиските извештаи на Друштвото. Ние ги извршивме нашите постапки во согласност со Законот за ревизија и Меѓународниот стандард за ревизија 720 – Одговорности на ревизорот во врска со други информации во документи кои содржат ревидирани финансиски извештаи кој е во примена во Република Северна Македонија. Според наше мислење историските финансиски информации обелоденети во годишниот извештај се конзистентни со годишната сметка и приложените ревидирани финансиски извештаи на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2023 година.

Дилоит ДОО Скопје

Александар Аризанов
Овластен ревизор
Директор

Александар Аризанов
Овластен ревизор

Скопје, 15 март 2024 година

Посебен извештај за финансиска состојба (Биланс на состојба) На 31 декември 2023 година

Опис на позицијата	Број на пози-ција	Број на белешка	Износ	
			Тековна деловна година	Претходна деловна година
1	2	3	4	5
АКТИВА				
A. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (002+003)	001	19	9,200,976	5,326,498
1. Гудвил	002		-	-
2. Останати нематеријални средства	003		9,200,976	5,326,498
Б. ВЛОЖУВАЊА (005+013+021+041)	004		1,307,211,765	1,200,097,002
I. ЗЕМЈИШТЕ, ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ И ОСТАНАТИ МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (006+009)	005	20	152,846,671	132,783,373
1. Земјиште и градежни објекти кои служат за вршење на дејноста (007+008)	006		4,408,501	132,783,373
1.1 Земјиште	007		-	-
1.2 Градежни објекти	008		4,408,501	132,783,373
2. Земјиште, градежни објекти и останати средства кои не служат за вршење на дејноста (010+011+012)	009		148,438,171	-
2.1 Земјиште	010		-	-
2.2 Градежни објекти	011		148,438,171	-
2.3 Останати материјални средства	012		-	-
II. ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА ВО ДРУШТВА ВО ГРУПА - ПОДРУЖНИЦИ, ПРИДРУЖЕНИ ДРУШТВА И ЗАЕДНИЧКИ КОНТРОЛИРАНИ ЕНТИТЕТИ (014+015+016+017+018+019+020)	013	21	28,786,741	29,006,487
1. Акции, удели и останати сопственички инструменти од вредност во друштва во група - подружници	014		12,300,000	12,300,000
2. Должнички хартии од вредност кои ги издале друштва во група - подружници и заеми на друштва во група - подружници	015		-	-
3. Акции, удели и останати сопственички инструменти во придружени друштва	016		-	-
4. Должнички хартии од вредност кои ги издале придружени друштва и заеми на придружени друштва	017		-	-
5. Останати финансиски вложувања во друштва во група - подружници	018		-	-
6. Останати финансиски вложувања во придружени друштва	019		-	-
7. Вложувања во заеднички контролирани ентитети	020		16,486,741	16,706,487
III. ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА (022+025+030+035+040)	021		1,125,578,352	1,038,307,142
1. Финансиски вложувања кои се чуваат до достасување (023+024)	022		-	-
1.1 Должнички хартии од вредност со рок на достасување до една година	023		-	-
1.2 Должнички хартии од вредност со рок на достасување над една година	024		-	-
2. Финансиски вложувања расположливи за продажба (026+027+028+029)	025	22	894,002,172	806,559,128
2.1 Должнички хартии од вредност со рок на достасување до една година	026		277,256,586	171,939,319
2.2 Должнички хартии од вредност со рок на достасување над една година	027		481,552,416	497,552,527
2.3 Акции, удели и останати сопственички инструменти	028		-	-
2.4 Акции и удели во инвестициски фондови	029		135,193,170	137,067,282
3. Финансиски вложувања за тргување (031+032+033+034)	030		-	-

3.1 Должнички хартии од вредност со рок на достасување до една година	031		-	-
3.2 Должнички хартии од вредност со рок на достасување над една година	032		-	-
3.3 Акции, удели и останати сопственички инструменти	033		-	-
3.4 Акции и удели во инвестициски фондови	034		-	-
4. Депозити, заеми и останати пласмани (036+037+038+039)	035	23	231,576,180	231,748,013
4.1 Дадени депозити	036		231,576,180	231,748,013
4.2 Заеми обезбедени со хипотека	037		-	-
4.3 останати заеми	038		-	-
4.4 Останати пласмани	039		-	-
5. Деривативни финансиски инструменти	040		-	-
IV. ДЕПОЗИТИ НА ДРУШТВА ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ КАЈ ЦЕДЕНТИ, ПО ОСНОВ НА ДОГОВОРИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	041		-	-
V. ДЕЛ ЗА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ ВО БРУТО ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ (043+044+045+046+047+048+049)	042	28	116,785,909	83,440,852
1. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервата за преносна премија	043		29,976,155	16,928,704
2. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто математичката резерва	044		-	-
3. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за штети	045		84,037,741	64,658,570
4. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за бонуси и попусти	046		2,772,014	1,853,577
5. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто еквилизираната резерва	047		-	-
6. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто останатите технички резерви	048		-	-
7. Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви за осигурување на живот каде осигуреникот го презема инвестицискиот ризик	049		-	-
Г. ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА КАЈ КОИ ОСИГУРЕНИКОТ ГО ПРЕВЗЕМА ИНВЕСТИЦИСКИОТ РИЗИК (ДОГОВОРИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ)	050		-	-
Д. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА (052+053)	051		11,162,967	6,413,585
1. Одложени даночни средства	052		1,200,527	1,062,264
2. Тековни даночни средства	053		9,962,440	5,351,321
Ѓ. ПОБАРУВАЊА (055+059+063+067)	054		296,917,123	264,403,615
I. ПОБАРУВАЊА ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (056+057+058)	055	24	256,326,141	230,116,049
1. Побарувања од осигуреници	056		250,458,756	224,488,571
2. Побарувања од застапници и посредници	057		5,867,386	5,627,478
3. Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	058		-	-
II. ПОБАРУВАЊА ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ (060+061+062)	059		12,565,024	9,268,924
1. Побарувања по основ на премија за соосигурување и реосигурување	060		-	-
2. Побарувања по основ на учество во надомест на штети од соосигурување и реосигурување	061		12,565,024	9,268,924
3. Останати побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	062		-	-
III. ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА (064+065+066)	063	25	28,025,958	25,018,642
1. Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	064		12,624,131	9,769,903

2. Побарувања по основ на финансиски вложувања	065		1,499,635	1,346,860
3. Останати побарувања	066		13,902,192	13,901,879
IV. ПОБАРУВАЊА ПО ОСНОВ НА ЗАПИШАН А НЕУПЛАТЕН КАПИТАЛ	067		-	-
Е. ОСТАНАТИ СРЕДСТВА (069+072+077)	068		28,370,075	28,986,911
I. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА КОИ СЛУЖАТ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТА (ОСВЕН ЗЕМЈИШТЕ И ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ) (070+071)	069	20	10,164,866	7,387,809
1. Опрема	070		10,164,866	7,387,809
2. Останати материјални средства	071		-	-
II. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ОСТАНАТИ ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ (073+074+075+076)	072	26	18,205,210	21,599,102
1. Парични средства во банка	073		17,213,043	20,578,135
2. Парични средства во благајна	074		992,166	1,020,967
3. Издвоени парични средства за покривање на математичката резерва	075		-	-
4. Останати парични средства и парични еквиваленти	076		-	-
III. ЗАЛИХИ И СИТЕН ИНВЕНТАР	077		-	-
Ж. АКТИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА (079+080+081)	078		48,513,380	41,711,514
1. Претходно пресметани приходи по основ на камати и наемнини	079		-	-
2. Одложени трошоци на стекнување	080		43,524,054	38,319,436
3. Останати пресметани приходи и одложени трошоци	081		4,989,327	3,392,079
З. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТО РАБОТЕЊЕ	082		-	-
С. ВКУПНА АКТИВА (А+Б+В+Г+Д+Г+Е+Ж+З)	083		1,818,162,197	1,630,379,977
И. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	084		42,802,196	43,661,480
ПАСИВА				
А. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ (086+090+091+095+101-102+103-104)	085		473,234,763	483,137,131
I. ЗАПИШАН КАПИТАЛ (087+088+089)	086	27	234,072,672	234,072,672
1. Запишан капитал од обични акции	087		234,072,672	234,072,672
2. Запишан капитал од приоритетни акции	088		-	-
3. Запишан а неуплатен капитал	089		-	-
II. ПРЕМИИ ЗА ЕМИТИРАНИ АКЦИИ	090		-	-
III. РЕВАЛОРИЗАЦИОНА РЕЗЕРВА (092+093+094)	091		-7,188,671	-5,233,807
1. Материјални средства	092		-	-
2. Финансиски вложувања	093		-6,992,558	-5,343,135
3. Останати ревалоризациони резерви	094		- 196,113	109,328
IV. РЕЗЕРВИ (096+097+098-099+100)	095		90,232,905	56,648,135
1. Законски резерви	096		90,232,905	56,648,135
2. Статутарни резерви	097		-	-
3. Резерви за сопствени акции	098		-	-
4. Откупени сопствени акции	099		-	-
5 Останати резерви	100		-	-
V. НЕРАСПРЕДЕЛЕНА НЕТО ДОБИВКА	101		148,665,362	96,895,823
VI. ПРЕНЕСЕНА ЗАГУБА	102		-	-
VII. ДОБИВКА ЗА ТЕКОВНИОТ ПРЕСМЕТКОВЕН ПЕРИОД	103		7,452,495	100,754,309
VIII. ЗАГУБА ЗА ТЕКОВНИОТ ПРЕСМЕТКОВЕН ПЕРИОД	104		-	-
Б. СУБОРДИНИРАНИ ОБВРСКИ	105		-	-
В. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ (107+108+109+110+111+112)	106	28	1,126,618,432	1,012,357,214

I. Бруто резерви за преносни премии	107		594,065,341	509,164,071
II. Бруто математичка резерва	108		-	-
III. Бруто резерви за штети	109		526,599,827	497,957,931
IV. Бруто резерви за бонуси и попусти	110		5,953,264	5,235,213
V. Бруто еквилизациона резерва	111		-	-
VI. Бруто останати технички резерви	112		-	-
Г. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ ВО ОДНОС НА ДОГОВОРИ КАЈ КОИ ОСИГУРЕНИКОТ ГО ПРЕВЗЕМА ИНВЕСТИЦИСКИОТ РИЗИК	113		-	-
Д. ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ (115+116)	114	29	23,747,744	22,929,384
1. Резерви за вработени	115		23,747,744	22,929,384
2. Останати резерви	116		-	-
Ѓ. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ (118+119)	117		2,448,974	14,197,605
1. Одложени даночни обврски	118		423,575	468,582
2. Тековни даночни обврски	119		2,025,399	13,729,023
Е. ОБВРСКИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ДЕПОЗИТИ НА ДРУШТВА ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ КАЈ ЦЕДЕНТИ, ПО ОСНОВ НА ДОГОВОРИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	120		-	-
Ж. ОБВРСКИ (122+126+130)	121		155,245,133	68,878,885
I. ОБВРСКИ ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (123+124+125)	122	30	82,645	4,230,604
1. Обврски спрема осигуреници	123		82,645	4,134,445
2. Обврски спрема застапници и посредници	124		-	-
3. Останати обврски од непосредни работи на осигурување	125		0	96,160
II. ОБВРСКИ ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ (127+128+129)	126		19,948,055	15,344,518
1. Обврски по основ на премија за соосигурување и реосигурување	127		19,902,194	15,298,658
2. Обврски по основ на учество во надомест на штети	128		-	-
3. Останати обврски од работи на соосигурување и реосигурување	129		45,861	45,860
III. ОСТАНАТИ ОБВРСКИ (131+132+133)	130	31	135,214,432	49,303,764
1. Останати обврски од непосредни работи на осигурување	131		21,902,592	18,594,187
2. Обврски по основ на финансиски вложувања	132		80,623,173	-
3. Останати обврски	133		32,688,668	30,709,577
З. ПАСИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАГРАНИЧУВАЊА	134		36,867,151	28,879,758
С. НЕТЕКОВНИ ОБВРСКИ ВО ВРСКА СО НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	135		-	-
И. ВКУПНА ПАСИВА А+Б+В+Г+Д+Ѓ+Е+Ж+З+С	136		1,818,162,197	1,630,379,977
Ј. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА	137		42,802,196	43,661,480

Посебен извештај за сеопфатна добивка (Биланс на успех) за годината што завршува на 31 декември 2023 година

Опис на позиција	Број на позиција	Број на белешка	Износ	
			Тековна деловна година	Претходна деловна година
1	2	3	4	5
A. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (201+210+223а+224+225)	200		1,111,788,749	1,065,606,524
I. ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА (202+203+204-205-206-207+208+209))	201	8	1,047,662,211	922,215,581
1. Бруто полисирана премија за осигурување	202		1,258,025,842	1,072,970,822
2. Бруто полисирана премија за соосигурување	203		-	-
3. Бруто полисирана премија за реосигурување/ретроцесија	204		-	-
4. Бруто полисирана премија предадена во соосигурување	205		-	-
5. Бруто полисирана премија предадена во реосигурување/ретроцесија	206		138,509,811	95,920,134
6. Промена во бруто резервата за преносна премија	207		84,901,270	58,597,851
7. Промена во бруто резервата за преносна премија - дел за соосигурување	208		-	-
8. Промена во бруто резервата за преносна премија - дел за реосигурување	209		13,047,451	3,762,743
II. ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА (211+212+216+217+218+219+223)	210	10	30,470,696	23,975,540
1. Приходи од подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	211		-	-
2. Приходи од вложувања во земјиште и градежни објекти (213+214+215)	212		-	-
2.1 Приходи од наемнини	213		-	-
2.2 Приходи од зголемување на вредноста на земјиште и градежни објекти	214		-	-
2.3 Приходи од продажба на земјиште и градежни објекти	215		-	-
3. Приходи од камати	216		25,841,275	19,392,627
4. Позитивни курсни разлики	217		1,675,085	2,196,219
5. Вредносно усогласување (нереализирани добивки, сведување на објективна вредност)	218		-	-
6. Реализирани добивки од продажба на финансиски имот - капитална добивка (220+221+222)	219		2,771,006	2,188,999
6.1 Финансиски вложувања расположливи за продажба	220		2,771,006	2,188,999
6.2 Финансиски вложувања за тргување (по објективна вредност)	221		-	-
6.3 Останати финансиски вложувања	222		-	-
7. Останати приходи од вложувања	223		183,330	197,695
III. ПРИХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРОВИЗИИ ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	223а		18,206,999	11,221,028
IV. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ПРИХОДИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	224	11	8,704,266	45,617,893
V. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ	225	12	6,744,577	62,576,483
Б. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (227+235+245+248+251+261+271+274+275)	226		1,102,617,738	952,824,460
I. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ) (228-229-230-231+232-233-234)	227	9	536,406,972	442,706,163
1. Бруто исплатени штети	228		561,015,956	465,362,151
2. Намалување за приходот од бруто реализирани регресни побарувања	229		9,493,924	9,655,041
3. Бруто исплатени штети – дел за соосигурување	230		-	-
4. Бруто исплатени штети – дел за реосигурување/ретроцесија	231		24,377,785	64,549,318
5. Промени во бруто резервите за штети	232		28,641,896	70,176,459

6. Промени во бруто резервите за штети – дел за соосигурување	233		-	-
7. Промени во бруто резервите за штети – дел за реосигурување	234		19,379,171	18,628,088
II. ПРОМЕНИ ВО ОСТАНАТИТЕ ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ (236+239+242)	235		-200,385	862,272
1. Промени во математичката резерва, нето од реосигурување (237-238)	236		-	-
1.1 Промени во бруто математичката резерва	237		-	-
1.2 Промени во бруто математичката резерва - дел за соосигурување/реосигурување	238		-	-
2. Промени во еквализационата резерва, нето од реосигурување (240-241)	239		-	-
2.1. Промени во бруто еквализационата резерва	240		-	-
2.2 Промени во бруто еквализационата резерва - дел за соосигурување/реосигурување	241		-	-
3. Промени во останатите технички резерви, нето од реосигурување (243-244)	242		-200,385	862,272
3.1 Промени во останатите бруто технички резерви	243		718,051	349,366
3.2 Промени во останатите бруто технички резерви – дел за соосигурување и реосигурување	244		918,437	-512,906
III. ПРОМЕНИ ВО БРУТО МАТЕМАТИЧКАТА РЕЗЕРВА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА ЖИВОТ КАДЕ ИНВЕСТИЦИОНИОТ РИЗИК Е НА ТОВАР НА ОСИГУРЕНИКОТ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ (246-247)	245		-	-
1. Промени во бруто математичката резерва за осигурување на живот каде инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот	246		-	-
2. Промени во бруто математичката резерва за осигурување на живот каде инвестициониот ризик е на товар на осигуреникот – дел за соосигурување и реосигурување	247		-	-
IV. ТРОШОЦИ ЗА БОНУСИ И ПОПУСТИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ (249+250)	248		40,158,068	35,950,688
1. Трошоци за бонуси (кои зависат од резултатот)	249		5,573,263	3,730,352
2. Трошоци за попусти (кои не зависат од резултатот)	250		34,584,805	32,220,336
V. НЕТО ТРОШОЦИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО (252+256)	251	13	457,136,089	415,781,592
1. Трошоци за стекнување (253+253а+254+255)	252		249,465,994	217,418,045
1.1 Провизија	253		103,614,953	89,090,099
1.2 Бруто плати за вработените во внатрешна продажна мрежа	253а		150,668,479	133,581,279
1.3 Останати трошоци за стекнување	254		387,180	506,060
1.4 Промена во одложените трошоци за стекнување (+/-)	255		-5,204,618	-5,759,393
2. Административни трошоци (257+258+259+260)	256		207,670,095	198,363,548
2.1 Амортизација на материјални средства кои служат за вршење на дејноста	257		6,430,606	7,604,297
2.2 Трошоци за вработени (258а+258б+258в+258г+258д)	258		72,584,392	64,196,141
2.2.1 Плати и надоместоци	258а		41,062,809	34,746,233
2.2.2 Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	258б		3,756,142	3,092,332
2.2.3 Придонеси за задолжително социјално осигурување	258в		17,066,241	14,714,924
2.2.4 Трошоци за дополнително пензиско осигурување на вработени	258г		4,680,188	3,738,055
2.2.5 Останати трошоци за вработени	258д		6,019,012	7,904,597
2.3 Трошоци за услуги на физички лица кои не вршат дејност (договори за работа, авторски договори и други правни односи) заедно со сите давачки	259		11,044,144	9,112,976
2.4 Останати административни трошоци (260а+260б+260в)	260		117,610,954	117,450,134
2.4.1 Трошоци за услуги	260а		90,758,183	94,842,754
2.4.2 Материјални трошоци	260б		10,043,438	16,266,484

2.4 Останати административни трошоци (260а+260б+260в)	260		117,610,954	117,450,134
2.4.1 Трошоци за услуги	260а		90,758,183	94,842,754
2.4.2 Материјални трошоци	260б		10,043,438	16,266,484
2.4.3 трошоци за резервирање и останати трошоци од работењето	260в		16,809,332	6,340,896
VI. ТРОШОЦИ ОД ВЛОЖУВАЊА (262+263+264+265+266+270)	261	14	2,496,008	2,888,564
1. Амортизација и вредносно усогласување на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста	262		132,062	-
2. Трошоци за камати	263		679,672	-
3. Негативни курсни разлики	264		1,684,265	2,877,149
4. Вредносно усогласување (нереализирани загуби, сведување на објективна вредност)	265		-	-
5. Реализирани загуби од продажба на финансиски имот - капитална загуба (267+268+269)	266		-	-
5.1 Финансиски вложувања расположливи за продажба	267		-	-
5.2 Финансиски вложувања за тргување (по објективна вредност)	268		-	-
5.3 Останати финансиски вложувања	269		-	-
6. Останати трошоци од вложувања	270		8	11,415
VII. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ТРОШОЦИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ (272+273)	271	15	44,341,182	43,262,222
1. Трошоци за превентива	272		-	-
2. Останати осигурително технички трошоци, намалени за реосигурување	273		44,341,182	43,262,222
VIII. ВРЕДНОСНО УСОГЛАСУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА ПО ОСНОВ НА ПРЕМИЈА	274		4,920,873	3,673,272
IX. ОСТАНАТИ РАСХОДИ, ВКУЧУВАЈКИ И ВРЕДНОСНИ УСОГЛАСУВАЊА	275	16	17,358,931	7,699,688
X. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПРЕД ОДДАНОЧУВАЊЕ (200-226)	276		9,171,011	112,782,064
XI. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПРЕД ОДДАНОЧУВАЊЕ (226-200)	277		0	0
XII. ДАНОК НА ДОБИВКА ОДНОСНО ЗАГУБА	278	18	1,718,516	12,027,755
XIII. ОДЛОЖЕН ДАНОК	279		0	0
XIV. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПО ОДДАНОЧУВАЊЕ (276-278-279)	280		7,452,495	100,754,309
XV. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПО ОДДАНОЧУВАЊЕ (277-278-279)	281		0	0

Посебните финансиски извештаи прикажани на страниците од 1 до 72 се одобрени од страна на Одборот на Директори на 26 Февруари 2024 година и беа потпишани во нивно име од:

Мелита Гугуловска
Генерален Директор

Кристиан Лешков
Извршен директор

Мирче Маринковиќ
(овластен сметководител бр. на
уверение 0106855)

ПК: Извештај за промени во капиталот

Позиција	Број на позиција	Акционерски капитал	Преми и на емитирани акции	Законски резерви	Статутарни резерви	Резерви		Вкупно резерви	Откупени сопствени акции	Ревалоризацион а резерва	Нераспределена добивка (со знак +) или пренесена загуба (со знак -)	Добивка (со знак +)/ загуба (со знак -) за тековната година	Вкупно капитал и резерви
						Резерви за сопствени акции	Останати резерви						
		1	2	3	4	5	6	7=3+4+5+6	8	9	10	11	12=1+2+7-8+9+10+11
Состојба на 1 јануари претходната деловна година	I	234,072,672	-	56,648,135	-	-	-	56,648,135	-	3,684,727	113,296,270	-16,400,448	391,301,357
Промена во сметководствените политики	I1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Исправка на грешки во претходниот период	I2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 1 јануари претходната деловна година – исправено	II	234,072,672	-	56,648,135	-	-	-	56,648,135	-	3,684,727	113,296,270	-16,400,448	391,301,357
Добивка или загуба за претходната деловна година	III	-	-	-	-	-	-	-	-	8,918,534	-16,400,448	117,154,757	91,835,774
Добивка или загуба за претходната деловна година	III1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100,754,309	100,754,309
Несопственички промени во капиталот	III2	-	-	-	-	-	-	-	-	8,918,535	- 16,400,448	16,400,448	- 8,918,533
Нереализирани добивки/загуби од материјални средства	III2,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Нереализирани добивки/загуби од финансиски вложувања расположливи за продажба	III2,2	-	-	-	-	-	-	-	-	6,832,220	-	-	6,832,220
Реализирани добивки/загуби од финансиски вложувања расположливи за продажба	III2,3	-	-	-	-	-	-	-	-	2,188,999	-	-	2,188,999
Останати несопственички промени во капиталот	III2,4	-	-	-	-	-	-	-	-	102,684	- 16,400,448	16,400,448	102,684
Сопственички промени во капиталот	IV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Зголемување.намалување на акционерскиот капитал	IV1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Останати уплати од страна на сопствениците	IV2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Исплата на дивиденда	IV3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останата распределба на сопствениците	IV4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември претходната деловна година	V	234,072,672	-	56,648,135	-	-	-	56,648,135	-	-	5,233,807	96,895,822	100,754,309	483,137,131
Состојба на 1 јануари тековната деловна година	VI	234,072,672	-	56,648,135	-	-	-	56,648,135	-	-	5,233,807	96,895,822	100,754,309	483,137,131
Промена во сметководствените политики	VI1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Исправка на грешки во претходниот период	VI2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 1 јануари тековната деловна година – преправено	VII	234,072,672	-	56,648,135	-	-	-	56,648,135	-	-	5,233,807	96,895,822	100,754,309	483,137,131
Добивка или загуба за тековната деловна година	VIII	-	-	33,584,770	-	-	-	33,584,770	-	-	1,954,863	67,169,539	-	93,301,814
Добивка или загуба за тековната деловна година	VIII1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,452,495	7,452,495
Несопственички промени во капиталот	VIII2	-	-	33,584,770	-	-	-	33,584,770	-	-	1,954,863	67,169,539	-	100,754,309
Нереализирани добивки/загуби од материјални средства	VIII2, 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Нереализирани добивки/загуби од финансиски вложувања расположливи за продажба	VIII2, 2	-	-	-	-	-	-	-	-	1,121,583	-	-	-	1,121,583
Реализирани добивки/загуби од финансиски вложувања расположливи за продажба	VIII2, 3	-	-	-	-	-	-	-	-	2,771,006	-	-	-	2,771,006
Останати несопственички промени во капиталот	VIII2, 4	-	-	33,584,770	-	-	-	33,584,770	-	-	305,440	67,169,539	-	100,754,309
Сопственички промени во капиталот	IX	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15,400,000	-	15,400,000
Зголемување/намалување на акционерскиот капитал	IX1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Останати уплати од страна на сопствениците	IX2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Исплата на дивиденда	IX3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15,400,000	-	15,400,000
Останата распределба на сопствениците	IX4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 декември тековната деловна година	X	234,072,672	-	90,232,905	-	-	-	90,232,905	-	-7,188,670	148,665,361	7,452,495	473,234,763	

ПТ: Извештај за паричните текови

ПОЗИЦИЈА	Износ		
	Број на позиција	Тековна деловна година	Претходна деловна година
1	2	3	4
А. ПАРИЧНИ ТЕКОВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ	а	-	-
I. ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ (301+302+303+304+305)	300	1,286,484,817	1,229,986,506
1. Премија за осигурување и соосигурување и примени аванси	301	1,231,717,848	1,031,660,141
2. Премија за реосигурување и ретроцесија	302	-	-
3. Приливи од учество во надомест на штети	303	30,575,609	84,120,218
4. Примени камати од работи на осигурување	304	2,630,079	32,907,029
5. Останати приливи од деловни активности	305	21,561,281	81,299,118
II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ (307+308+309+310+311+312+313+314)	306	1,252,925,961	1,136,752,160
1. Исплатени штети, договорени суми на осигурување, учество во надомест на штети од соосигурување и дадени аванси	307	607,175,560	502,921,644
2. Исплатени штети и учество во надомест на штети од реосигурување и ретроцесија	308	-	-
3. Премија за соосигурување, реосигурување и ретроцесија	309	133,906,273	90,473,538
4. Надоместоци и други лични расходи	310	72,584,392	64,196,141
5. Останати трошоци за спроведување на осигурување	311	362,237,328	337,721,888
6. Платени камати	312	96	3,992
7. Данок на добивка и останати јавни давачки	313	22,305,591	660,343
8. Останати одливи од редовни активности	314	54,716,722	140,774,616
III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ (300-306)	315	33,558,855	93,234,346
IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ДЕЛОВНИ АКТИВНОСТИ (306-300)	316	-	-
Б. ПАРИЧНИ ТЕКОВИ ОД ВЛОЖУВАЊА	б	-	-
I. ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА (318+319+320+321+322+323+324+325)	317	168,649,688	70,685,653
1. Приливи по основ на нематеријални средства	318	-	-
2. Приливи по основ на материјални средства	319	119,948,070	-
3. Приливи по основ на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста на друштвото	320	262,262	225,000
4. Приливи по основ на вложувања во друштва во група – подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	321	219,746	243,549
5. Приливи по основ на вложувања кои се чуваат до достасување	322	-	-
6. Приливи по основ на останати финансиски пласмани	323	22,531,110	50,777,724
7. Приливи од дивиденди и останати учества во добивка	324	-	-
8. Приливи од камати	325	25,688,500	19,439,379

II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА (327+328+329+330+331+332+333+334)	326	270,145,935	161,710,720
1. Одливи по основ на нематеријални средства	327	5,635,519	5,023,830
2. Одливи по основ на материјални средства	328	6,781,381	1,374,247
3. Одливи по основ на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста на друштвото	329	148,570,233	-
4. Одливи по основ на вложувања во друштва во група – подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	330	-	-
5. Одливи по основ на вложувања кои се чуваат до достасување	331	-	-
6. Одливи по основ на останати финансиски пласмани	332	109,158,803	155,312,644
7. Одливи од дивиденди и останати учества во добивка	333	-	-
8. Одливи од камати	334	-	-
III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА (317-326)	335	-	-
IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ВЛОЖУВАЊА (326-317)	336	101,496,248	91,025,067
V. ПАРИЧНИ ТЕКОВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ	В	-	-
I. ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ (338+339+340)	337	79,943,501	-
1. Приливи по основ на зголемување на акционерскиот капитал	338	-	-
2. Приливи по основ на примени краткорочни и долгорочни кредити и заеми	339	79,943,501	-
3. Приливи по основ на останати долгорочни и краткорочни обврски	340	-	-
II. ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ (342+343+344)	341	15,400,000	-
1. Одливи по основ на отплата на краткорочни и долгорочни кредити и заеми и останати обврски	342	-	-
2. Одливи по основ на откуп на сопствени акции	343	-	-
3. Одливи по основ на исплата на дивиденда	344	15,400,000	-
III. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ (337-341)	345	64,543,501	-
IV. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ ОД ФИНАНСИСКИ АКТИВНОСТИ (341-337)	346	-	-
Г. ВКУПНО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ (300+317+337)	347	1,535,078,005	1,300,672,159

Д. ВКУПНО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ (306+326+341)	348	1,538,471,897	1,298,462,881
Ѓ. НЕТО ПАРИЧНИ ПРИЛИВИ (347-348)	349	-	2,209,278
Е. НЕТО ПАРИЧНИ ОДЛИВИ (348-347)	350	3,393,892	-
Ж. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПОЧЕТОКОТ НА ПРЕСМЕТКОВНИОТ ПЕРИОД	351	21,599,102	19,389,824
З. ЕФЕКТ ОД ПРОМЕНА НА КУРСОТ НА СТРАНСКИ ВАЛУТИ ВРЗ ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	352	-	-
С. ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА КРАЈОТ НА ПРЕСМЕТКОВНИОТ ПЕРИОД (349-350+351+352))	353	18,205,210	21,599,102

1. Општи информации

Сава Осигурување а.д. Скопје (“Друштвото”) е акционерско друштво регистрирано и со седиште во Република Северна Македонија.

Адресата на регистрираното седиште на Друштвото е:

Ул. Железничка бр.41
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Друштвото припаѓа на Групацјата на САВА РЕ од Словенија и е во доминантна сопственост на Позаваровалница САВА дд од Словенија која поседува 93,86% од вкупниот акционерски капитал на Друштвото. Крајна матична компанија на Друштвото е Позаваровалница САВА дд.

Друштвото е регистрирано за вршење на 17 класи на неживотно осигурување, а најзначајни активности на Друштвото се осигурување од незгоди, осигурување на моторни возила, осигурување од пожар, туристичко осигурување, осигурување на домаќинства, како и осигурување на имот.

На 31 декември 2023 година, Друштвото имаше 224 вработени (2022: 234 вработени).

2. Основа за изготвување

(а) Извештај за усогласеност

Финансиските извештаи се изготвени во согласност со Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија објавени во “Правилникот за водење сметководство” и “Правилникот за методот за вреднување на ставките од билансот на состојба и изготвување на деловните биланси”, и се презентирани во согласност со “Правилникот за формата и содржината на финансиските извештаи и детална содржина на годишниот извештај за работењето на друштвата за осигурување и/или и реосигурување”.

(б) Основи за мерење

Финансиските извештаи се изготвени според историската вредност освен за:

- средствата расположливи-за-продажба кои што се мерат по објективна вредност.

(в) Функционална и известувачка валута

Финансиските извештаи се прикажани во македонски денари (“МКД” или “денари”), која е функционална и известувачка валута на Друштвото, освен каде што е наведено, финансиските информации се прикажани во апсолутни износи во македонски денари.

(г) Користење на проценки и расудувања

Изготвувањето на финансиските извештаи во согласност со Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија и “Правилникот за методот за вреднување на ставките од билансот на состојба и изготвување на деловните биланси” изискува од менаџментот да прави расудувања, проценки и претпоставки кои влијаат на примената на политиките и прикажаните износи на средствата, обврските, приходите и расходите. Реалните состојби може да се разликуваат од овие проценки.

Проценките и основните претпоставки редовно се прегледуваат. Измените на сметководствените проценки се признаваат во периодот во кој е извршена измена на проценката и во идните периоди доколку измената влијае и на идниот период.

Информациите во врска со расудувањата направени од менаџментот во примената на сметководствените стандарди кои имаат значително влијание на финансиските извештаи се прикажани во белешка 4.

2. Основа за изготвување (продолжение)**(д) Трансакции во странска валута**

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакциите. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на денот на известувањето се превреднуваат во денари според средниот курс важечки на денот на известувањето. Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута, и кои се мерат по објективна вредност, се превреднуваат во денари според курсот важечки на денот на определувањето на објективната вредност. Курсните разлики кои произлегуваат од превреднувањето на износите во странска валута се признаени во добивката или загубата, освен курсните разлики кои произлегуваат од превреднување на сопственичките хартии од вредност, кои се признаваат директно во капиталот. Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута кои се мерат по историска вредност се превреднуваат според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР). Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2023 и 2022 година беа како што следи:

	2023 MKD	2022 MKD
1 EUR	61.495	61.4932

3. Значајни сметководствени политики

Сметководствените политики наведени подолу се конзистентно применети за сите периоди презентирани во овие финансиски извештаи.

(а) Класификација на договорите за осигурување

Договори за осигурување се договори со кои Друштвото прифаќа значителен ризик од осигурување од другата договорна страна (осигуреникот), согласувајќи се да го обештети осигуреникот доколку определен неизвесен иден настан (осигурен настан) неповолно влијае на осигуреникот. Ризикот од осигурување се разликува од финансискиот ризик. Финансискиот ризик е ризик од можни идни промени на една или повеќе од специфицираните каматни стапки, цените на хартиите од вредност, цените на добрата, курсевите на странски валути, индексот на цените или стапките, кредитниот рејтинг или кредитниот индекс или друга променлива компонента, која се менува во случај на нефинансиска променлива која што не се однесува на договорната страна. Осигурителните договори можат да носат и финансиски ризик.

Ризикот од осигурување е значителен ако, и само ако, осигурениот настан може да предизвика, Друштвото да плати значителни користи. Доколку еден договор се класифицира како договор за осигурување тој останува класифициран како договор за осигурување се додека сите права и обврски од истиот не згаснат или истечат.

(б) Договори за осигурување*(i) Признавање и мерење**Премии*

Бруто полисирани премии го рефлектираат работењето во текот на годината и не вклучуваат даноци или обврски по основ на премии.

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(б) Договори за осигурување (продолжение)

Заработениот дел од премиите се признава како приход. Премиите се заработени од датумот на настанување на ризикот за времетраење на периодот на обештетување, врз основа на моделот на преземени ризици. Пренесената премија за реосигурителот се признава како трошок во согласност со моделот на добиени услуги од реосигурителот во истиот сметководствен период како и директно поврзаната премија за соодветното осигурување.

Резерва за преносна премија

Резервата за преносна премија се состои од делот од бруто полисирани премии кој се проценува дека ќе се заработи во следната година, пресметан за секој поодделен договор за осигурување, користејќи го дневниот про-рата метод и доколку е потребно, коригиран за да ја одрази промената во настанувањето на ризикот за периодот покриен со договорот.

Штети

Настанати штети ги опфаќаат трошоците за подмирување и решавање на платени и неподмирени штети кои што произлегуваат од настани кои се случиле во тековната финансиска година заедно со корекциите на резервата за штети од претходната година.

Исплатените штети се признаваат во моментот на обработката на штетите и се признаваат во износот кој ќе биде исплатен при подмирувањето на штетата. Износот на исплатената штета во неживотното осигурување се зголемува за трошоците за обработка на штетата.

(i) Признавање и мерење (продолжение)

Наплатените штети кои се надоместени од трети лица и штети за кои се очекува дека ќе бидат надоместени и наплатени од трети лица се одземаат од исплатените штети.

Резервите за штети ги опфаќаат резервите на Друштвото за проценетите трошоци за подмирување на сите настанати штети на денот на извештајот за финансиската состојба без оглед дали штетите се пријавени или не, и со нив поврзаните интерни трошоци за решавање на штетите, како и соодветната маржа за внимателност. Резервираните штети се проценуваат преку прегледување на поодделни штети и определување на посебна резерва за настанатите, но непријавени штети, ефектот на интерните и екстерните предвидливи настани, како што е промената на процедурите за разрешување на штетите, инфлацијата, судските трендови, промени во законската регулатива, како и минати искуства и трендови. Резервите за штети не се дисконтираат.

Предвидените надомести од реосигурителот и проценетиот поврат се прикажани поединечно како средства. Надоместите од реосигурителот и останати надомести се проценуваат на ист начин како и пријавените штети.

Додека менаџментот смета дека бруто резервите за штети и поврзаните со нив надомести од реосигурителот се објективно презентирани врз основа на податоците моментално достапни, конечната обврска ќе варира како резултат на последователни информации и настани и може да резултира со значајни корекции на резервираните износ. Корекциите на резервите за штети направени во претходните години се рефлектираат во финансиските извештаи за периодот во кој корекциите се направени и посебно се обелоденети, доколку се материјални. Применетите методи и направените проценки, се проверуваат редовно.

(в) Средства од реосигурување

Друштвото цедира премија во реосигурување при своето редовно работење заради намалување на потенцијалните нето загуби преку дисперзирање на ризиците. Средствата, обврските, приходите и расходите кои произлегуваат од договорите за реосигурување се презентираат одвоено од со нив поврзаните средства, обврски, приходи и расходи од договорите за осигурување, поради тоа што договорите за реосигурување не го ослободуваат Друштвото од неговите директни обврски кон осигурениците.

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(в) Средства од реосигурување (продолжение)

Само правата од договорите кои предизвикуваат значителен пренос на ризикот од осигурување се сметаат за средства од реосигурување. Правата од договорите со кои не се врши пренос на значителен дел на ризикот од осигурување се сметаат за финансиски инструменти.

Премиите за реосигурување се признаваат како трошок конзистентно со основата за признавање на премиите од со нив поврзаните договори за осигурување. За основниот осигурителен бизнис, премиите од реосигурување се признаваат како расход во текот на периодот покриен со реосигурувањето, во согласност со очекуваното однесување на реосигурениот ризик.

Делот од претстапената премија за реосигурување што не се признава како расход се вклучува во средствата од реосигурување.

Нето износот платен на реосигурителот на почетокот на договорот може да биде помал од средствата од реосигурување признаени од Друштвото врз основа на правата од договорот за реосигурување. Разликата помеѓу премијата за реосигурителот и признаеното средство од реосигурување се вклучува во извештајот за сеопфатна добивка во периодот кога премијата од реосигурување достасува.

Износот на признаеното средство од реосигурување се мери конзистентно со мерењето на резервата за со нив поврзаните договори за осигурување.

На секој датум на известување се проценува безвреднувањето на средствата од реосигурување. Средството се смета дека е безвредно доколку постои објективен доказ дека, како резултат на настан кој се случил по почетното признавање, Друштвото не е во можност да го поврати целиот преостанат износ на средството и дека настанот има влијание на износот кој Друштвото ќе го прими од реосигурителот и кој може соодветно да се измери. Друштвото склучува договори за реосигурување со првокласни реосигурители и концентрацијата на ризик се избегнува преку следењето на политиката на Друштвото преку поставените лимити кои се ревидираат секоја година.

Побарувања и обврски од осигурување

Износите кои се должат на, и побаруваат од страна на, осигурениците, агентите и други побарувања претставуваат финансиски инструменти и се вклучуваат во побарувања и обврски од осигурување, а не во резервите по договорите за осигурување.

(г) Приходи

(i) Заработени премии од договори за осигурување

Сметководствените политики за признавање на приходите од договорите за осигурување се прикажани во белешка 3(б).

(ii) Приходи од вложувања

Приходите од вложувања се состојат од приходите од вложувања во финансиски средства. Приходот од вложувања во финансиски средства се состои од приходи од камати и дивиденди, како и остварени добивки од финансиските средства класифицирани како расположливи-за-продажба.

(iii) Приходи од провизии и надомести

Приходите од провизии и надомести претставуваат приходи добиени од странски осигурителни компании и Националното Биро по основ на исплатени штети како и приходи добиени од реосигурителите врз основ на договорите за реосигурување.

Приходите од провизии и надомести се признаваат кога ќе се изврши соодветната услуга.

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(д) Расходи

(i) Трошоци за стекнување на договори

Трошоците за запишани премии се составени од сите директни трошоци кои произлегуваат од склучените договори за осигурување како што се провизиите за агенти и брокери вклучени во продажбата, маркетинг трошоци и трошоци за реклами.

(ii) Одложени трошоци за стекнување

Одложените трошоци за стекнување се пресметуваат како производ од заработената провизија во текот на годината, и количникот од преносната премија на денот на пресметката и заработената премија за годината, за секоја класа на осигурување.

Единствен трошок што е земен во предвид при пресметката на одложените трошоци за стекнување е провизијата.

На денот на извештајот за финансиска состојба, Друштвото ги евидентира провизиите во однос на полисираната премија, како и преносната премија која се пресметува во однос на полисираната премија. Друштвото во пропишаниот временски рок изврши усогласувања на сметководствени политики на признавање, последователно мерење и обелоденување за трошоците за стекнување што се содржани во Упатството за примена на контниот план за друштвата за осигурување и реосигурување („Службен весник на РМ“, бр. 170 од 16.08.2019 година).

(iii) Расходи од закупници направени за оперативен наем

Плаќањата по основ на оперативен наем се признаваат како расход во извештајот за сеопфатна добивка според пропорционална метода во времетраење на наемот. Примените попусти се признаваат во извештајот за сеопфатна добивка како составен дел на вкупните трошоци од наемот.

(ѓ) Користи за вработените

(i) Планови за дефинирани придонеси

Друштвото плаќа придонеси во пензиските фондови во согласност со барањата на законската регулатива. Придонесите кои се утврдуваат врз основа на платите на вработените се уплатуваат во пензиските фондови, кои што се одговорни за исплата на пензиите. Друштвото нема дополнителна обврска за плаќање по основ на овие планови. Обврските за уплата на придонеси во плановите за дефинирани придонеси се признаваат како расход во билансот на успех во периодот во кој настануваат, како дел од трошоците за вработени.

(ii) Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат како расход кога ќе се добие соодветната услуга. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како бонус или како удел во добивката доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период од вработените и доколку обврската може да се процени веродостојно.

(iii) Планови за дефинирани користи

Согласно македонската законска регулатива Друштвото исплаќа на вработените две просечни плати во Република Северна Македонија во моментот на заминување во пензија.

План за дефинирани користи претставува план за користи по завршување на вработувањето и истиот е различен од плановите за дефинирани придонеси. Нето обврската на Друштвото во однос на плановите за дефинирани користи се пресметува со проценување на износот на идни користи кои вработените ги стекнале како надомест за нивната служба во тековниот и минатиот период, тие користи се дисконтирани за да се утврди нивната сегашна вредност. Пресметката се извршува од страна на квалификуван актуар.

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(f) Користи за вработените (продолжение)

(iii) Планови за дефинирани користи

Премерувањата кои произлегуваат од дефинираните планови за користи вклучуваат актуарски добивки и загуби. Друштвото веднаш ги признава во останата сеопфатна добивка и сите други трошоци поврзани со дефинираните планови за користи во трошоци за користи за вработените во добивка или загуба.

Посебните финансиски извештаи прикажани на страниците од 1 до 72 се одобрени од страна на Одборот на Директори на 26 Февруари 2024 година и беа потпишани во нивно име од:

Друштвото признава добивка или загуба како резултат на исплата на дефиниран план за користи во моментот на реализација. Добивката или загубата како резултат на исплатата на дефинираниот план за користи претставува разлика помеѓу сегашната вредност на обврската за дефинираниот план за користи исплатена согласно определениот датум на исплата и износот на исплатата вклучувајќи ги сите плаќања во врска со конкретната исплата направени директно од страна на Друштвото.

(e) Тековни даночни средства /обврски

Данокот од добивка се состои од тековен и одложен данок. Данокот од добивка се признава во билансот на успех освен кога се однесува за ставки коишто се пренесени директно во капиталот и соодветниот данок од добивка се признава во капиталот.

Тековниот данок од добивка е очекувана даночна обврска од добивката пред оданочување за годината, применувајќи ја важечката даночна стапка од 10% (2022: 10%) на денот на извештајот за финансиската состојба и корекции на даночната обврска која се однесува на претходни години.

Одложениот данок произлегува од времените разлики помеѓу сметководствената вредноста на средствата и обврските за потребите на финансиското известување и вредноста на истите за даночни цели. Одложениот данок се мери со примена на даночните стапки кои се очекува да се применат кога ќе се реализираат времените разлики врз основа на законите кои се усвоени или значајно усвоени на денот на известувањето.

Одложено даночно средство се признава за неискористени даночни загуби, неискористен даночен кредит и одбитни временни разлики до износот за кој е веројатно дека ќе има оданочив приход во иднина наспроти кој средството би се искористило. Одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се намалува до степенот до кој веќе не е веројатно дека овие даночни приходи ќе се реализираат.

Секое вакво намалување треба да се анулира до степенот до кој станува веројатно дека ќе биде расположива доволна оданочива добивка. Непризнаено одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се признава до степенот до кој е веројатно дека идните даночни приходи на товар на кои може да се искористи тоа средство ќе бидат доволни.

(ж) Недвижности и опрема

(i) Признавање и мерење

Недвижностите и опремата се мерат според набавната вредност, намалени за акумулираната амортизација и акумулираните загуби поради обезвреднување.

Набавната вредност ги вклучува трошоците кои директно можат да се припишат на набавката на средството. Купениот софтвер кој е интегрален дел од функционалноста на соодветната опрема се капитализира како дел од таа опрема.

Кога делови од ставките на недвижностите и опремата имаат различен корисен век, тие се евидентираат како одделни ставки (главни компоненти) на недвижностите и опремата.

Добивките и загубите од продажбите на недвижностите и опремата се определуваат споредувајќи ги приливите од отуѓување со сегашната вредност на недвижностите и опремата и се признаваат нето во рамките на останати приходи или останати расходи во извештајот за сеопфатна добивка.

(ж) Недвижности и опрема(продолжение)*(ii) Последователни издатоци*

Издатоците направени за замена на дел од средството од недвижностите и опремата се признаваат во сегашната вредност на тоа средство, доколку е веројатно дека Друштвото ќе има идни економски користи од тој дел и доколку неговата вредност може да се измери веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати трошоци за секојдневно одржување на недвижностите и опремата се признаваат во добивката или загубата во моментот на нивното настанување.

(iii) Амортизација

Амортизацијата се пресметува на набавна вредност намалена за резидуалната вредност на средството. Значајните компоненти на индивидуалното средство се оценуваат, и доколку компонентата има корисен век различен од остатокот од средството, таа компонента се амортизира одделно.

Амортизацијата се признава во добивката или загубата по пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на секоја компонента од недвижностите, постројките и опремата.

Годишните стапки на амортизација утврдени врз основа на проценетиот корисен век на траење за тековниот и споредбениот период се како што следи:

Згради	1.3%-2%
Транспортни средства	15.5%
Компјутери	33%
Мебел и опрема	10-20%

Методите на амортизација, проценетиот век на траење како и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секоја дата на известување.

Вложувања во недвижности

Вложувања во недвижности се недвижности (земјиште или згради или дел од зграда или и двете заедно) кои се чуваат од страна на Друштвото со цел заработување на наемнини или за зголемување на капиталот или и за двете заедно. Во оваа категорија не влегуваат недвижности кои се користат од страна на Друштвото за вршење на редовниот тек на работењето.

Вложувањата во недвижности првично се мерат по набавна вредност и последователно се водат по набавна цена намалена за амортизација. Набавната вредност на купени вложувања во недвижности ја содржат нивната набавна цена и сите издатоци кои директно можат да се припишат на таа недвижност. Издатоци кои директно може да се припишат на недвижноста ги вклучуваат пример професионалните такси за правни услуги, даноци за пренос на недвижности и други трансакциски трошоци. Последователно на почетното признавање на средството, вложувањата во недвижности се признават по бруто сегашна вредност намалена за акумулирана амортизација и акумулирани загуби поради обезвреднување.

Амортизацијата на вложувањата во недвижности се пресметува со користење на праволиниски метод и со одредените стапки на амортизација од 2%

Вложувањата во недвижности создаваат парични приливи независно од другите средства коишто ги поседува Друштвото.

Вложувањата во недвижности престануваат да се признаваат при оттуѓување или кога вложувањето перманентно ќе се повлече од употреба и нема да се очекуваат идни економски користи од неговото оттуѓување.

При стекнување на вложувања во недвижности, Друштвото е обврзано да ангажира независен проценител со цел да се утврди проценетата објективна вредност на вложувањето во недвижност.

Друштвото на крајот на секој период треба да изврши процени дали постојат индикации за обезвреднување. Доколку постојат индикации за обезвреднување, треба да се изврши проценка на надоместивиот износ.

Друштвото признава загуба поради оштетување во случај кога проценетата објективна вредност добиена од независниот специјалист за вреднување е пониска од нејзината сметководствена вредност до степен до кој Друштвото има позитивна ревалоризациска резерва што произлегува од нејзиниот претходен модел на ревалоризација на материјалните средства, загубата поради оштетување се признава во останата сеопфатна добивка. Секое последователно оштетување се признава во билансот на успех.

(з) Нематеријални средства*(i) Признавање и мерење*

Нематеријалните средства набавени од страна на Друштвото кои имаат определен век на траење се мерат според набавната вредност намалена за акумулираната амортизација и акумулираните загуби поради обезвреднување.

(ii) Последователни издатоци

Последователните издатоци за нематеријалните средства се капитализираат само кога ја зголемуваат идната економска корист од нематеријалните средства. Сите останати издатоци се признаваат во извештајот за сеопфатна добивка како трошоци во моментот на настанување.

(iii) Амортизација

Амортизацијата се пресметува на набавната вредност на средството, намалена за резидуалната вредност на средството.

Амортизацијата се признава во добивката или загубата по пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на нематеријалните средства, од денот кога тие се расположливи за употреба.

Годишните стапки на амортизација утврдени врз основа на проценетиот корисен век за тековниот и споредбениот период се како што следи:

Софтвер и лиценци 20%

Методите на амортизација, корисниот век на траење и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секоја дата на известување.

(с) Средства земени под наем - наемател

Наемите на средства во услови кога Друштвото ги презема суштински сите ризици и награди својствени за сопственоста се класифицирани како финансиски наем. При почетното признавање, средството земено под наем се мери според пониската од неговата објективна вредност и сегашната вредност на минималните плаќања за наемот. Последователно на почетното признавање, средството се евидентира во согласност со сметководствената политика применлива на тоа средство.

Сите останати наеми се класифицираат како оперативни наеми, а средствата под наем не се признаваат во извештајот на финансиска состојба на Друштвото.

(и) Финансиски инструменти**(i) Недеривативни финансиски средства**

Недеривативните финансиски инструменти на Друштвото се класифицираат во следните категории: заеми и побарувања и финансиски средства расположливи-за-продажба.

Друштвото почетно ги признава заемите и побарувањата и депозитите на денот кога тие се настанати. Сите останати финансиски средства (вклучувајќи ги финансиските средства расположливи за продажба) почетно се признаваат на датумот на тргување на кој што Друштвото станува страна на договорните одредби на инструментот.

Друштвото ги депризнава финансиските средства кога ги губи правата од договорот за паричните текови од средството, или кога ги пренесува правата на паричните текови од финансиското средство со трансакција во која се пренесени суштински сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство на друг. Секој остаток од пренесените финансиски средства кој е креиран или задржан од страна на Друштвото се признава како посебно средство или обврска.

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето износот се прикажува во извештајот за финансиска состојба кога, и само кога, Друштвото има законско право да ги нетира признаените износи и има намера или да ги порамни трансакциите на нето основа или да го реализира средството и да ја порамни обврската истовремено.

Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се финансиски средства со фиксни или предвидливи плаќања кои не котираат на активен пазар. Ваквите средства почетно се признаени по објективната вредност плус трансакциските трошоци кои директно се припишуваат на стекнувањето на финансиското средство. Последователно на почетното признавање, заемите и побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност со примена на методата на ефективна камата, намалена за загубите поради обезвреднување.

Заемите и побарувањата се содржат од депозити и побарувања од купувачи и другите побарувања.

Финансиски средства расположливи-за-продажба

Финансиски средства расположливи-за-продажба се недеривативни средства кои се определени како финансиски средства расположливи-за-продажба или не се квалификувани во некоја друга категорија на финансиски средства. Последователно на почетното признавање, тие се мерат по објективна вредност и промените кои произлегуваат, освен загубите поради обезвреднување, се признаваат директно во ревалоризационата резерва во капиталот. Кога вложувањето се депризнава, добивката или загубата акумулирана во капиталот се рекласификува во добивката или загубата.

Финансиските средства расположливи за продажба се состојат од сопственички и должнички хартии од вредност и удели во инвестициски фондови.

Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства и паричните еквиваленти се состојат од парични средства на жиро сметка, благајна и краткорочни депозити во банки со оригинален рок на достасаност од три или помалку месеци.

3 Значајни сметководствени политики (продолжение)

(и) Финансиски инструменти (продолжение)

(ii) Недеривативни финансиски обврски

Друштвото почетно ги признава издадените должнички хартии од вредност и субординираните обврски на датумот на кој тие настануваат. Сите други финансиските обврски (вклучувајќи ги обврските кои се по објективна вредност преку добивката или загубата) почетно се признаваат на датумот на тргување на кој што Друштвото станува страна на договорните одредби на инструментот.

(ii) Недеривативни финансиски обврски (продолжение)

Друштвото ги депризнава финансиските обврски кога обврските определени во договорите се подмирени, откажани или истечени.

Не-деривативните финансиски обврски вклучуваат останати обврски.

Таквите финансиски обврски почетно се признаваат по објективна вредност плус било какви директно поврзани трансакциски трошоци. Последователно на почетното признавање, овие финансиски обврски се мерат според амортизирана набавна вредност користејќи го методот на ефективна камата.

(j) Акционерски капитал

Обични акции

Обичните акции се класификуваат како капитал. Дополнителните трошоци кои се директно поврзани со емисијата на обични акции, се признаваат како намалување од капиталот.

Дивиденди

Дивидендите се признаваат како обврски во периодот кога се објавени.

(к) Заработка по акција

Друштвото презентира основна и разводнета заработка по акција за своите обични акции. Основната заработка по акција е пресметана со поделба на добивката расположлива на сопствениците на обични акции на Друштвото со пондерираниот просечен број на обични акции во периодот. Разводнетата заработка по акција е утврдена со корекција на добивката или загубата расположлива на сопствениците на обични акции и пондерираниот просечен број на обични акции за ефектите од сите разводнувачки потенцијални обични акции.

(л) Обезвреднување на средствата

(i) Недеривативни финансиски средства

На секој датум на известување финансиското средство кое не е по објективна вредност преку добивката и загубата се проценува за да се утврди дали постои некој објективен доказ дека е обезвреднето. Финансиското средство се смета обезвреднето доколку постои објективен доказ дека се има случено настан на загуба после почетното признавање на средството, и дека настанот има негативен ефект на проценетите идни парични текови од тоа средство кои што можат да се проценат веродостојно.

Како објективен доказ дека финансиските средства (вклучувајќи ги и сопственичките хартии од вредност) се обезвреднети може да биде неисполнување на обврските или доцнење со плаќањата од страна на должникот, реструктурирање на износ од страна на Друштвото според услови кои Друштвото инаку не ги одобрува, индикации дека должникот банкротирал, негативни промени во платежната состојба на должниците или издавачите на Друштвото, економски услови кои кореспондираат со неисполнување на обврските или исчезнување на активниот пазар за хартии од вредност. Дополнително, за вложувања во сопственички инструменти, значителното или продолженото намалување на објективната вредност под неговата набавна вредност претставува објективен доказ дека средството е обезвреднето.

3 Значајни сметководствени политики (продолжение)**(п) Обезвреднување на средствата (продолжение)****(i) Недеривативни финансиски средства (продолжение)****Заеми и побарувања**

Друштвото издвојува загуби поради оштетување согласно Правилникот за методот за вреднување на ставките од билансот на состојба и изготвување на деловните биланси. Согласно овој правилник, Друштвото ги класификува сите поединечни побарувања по основ на премија за осигурување и побарувања по основ на регрес во категории во зависност од времето на доцнење на исполнување на обврските од страна на должникот, сметано од денот на доспевање на побарувањето. Друштвото утврдува загуба поради обезвреднување со примена на проценти кои во зависност од деновите на доцнење во интервали се пропишани во правилникот.

Загуба поради обезвреднување на финансиските средства мерени по амортизирана набавна вредност се пресметува како разлика помеѓу сметководствената вредност и сегашната вредност на очекуваните идни парични текови, дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на средството. Загубите поради обезвреднувањето се признаваат во добивката или загубата и се рефлектирани во сметката за исправка на вредноста во позициите вредносно усогласување во Билансот на успех. Каматата на обезвреднетите средства продолжува да се признава. Кога последователен настан (на пример плаќање на долгот од страна на должникот) предизвика намалување на износот на загубата поради обезвреднување, намалувањето на загубата поради обезвреднување се анулира преку добивката или загубата.

Финансиски средства расположливи за продажба

Загубите поради обезвреднување на финансиските средства расположливи за продажба се признаваат со рекласификација на кумулативните загуби кои биле признаени во ревалоризационата резерва во капиталот. Кумулативната загуба која е рекласификувана од главницата во добивката или загубата е разликата помеѓу набавната вредност при стекнувањето нето од сите плаќања во однос на главницата и амортизацијата, и тековната објективна вредност, намалена за сите загуби поради обезвреднување претходно признаени во добивката или загубата. Промените во исправка на вредноста како резултат на временската вредност на парите се признаваат како компонента на приходи од камати.

Доколку во последователен период, загубата поради обезвреднување на расположливите-за-продажба должнички инструменти се намали, загубата се анулира низ добивката или загубата.

Сепак, секое дополнително, идно зголемување на објективната вредност на обезвреднети расположливи-за-продажба сопственички хартии од вредност се прикажува во ревалоризационата резерва во капиталот.

Објективната вредност на вложувањата во обврзници за денационализација класификувани како средства расположливи за продажба се утврдува преку последната пазарна цена на овие обврзници наведена во извештајот на Македонска берза која важела на датумот на билансот на состојба, при што разликата до објективната вредност е признаена во билансот на состојба како ревалоризациона резерва.

(ii) Не-финансиски средства

Сметководствената вредност на нефинансиските средства на Друштвото, се проценува на секој датум на известување за да се утврди дали постои било каква индикација според која некое средство може да биде обезвреднето. Доколку таква индикација постои, тогаш се проценува надоместувачкиот износ на средството. Загуба поради обезвреднување се признава кога сметководствената вредност на средството, или неговата единица која генерира пари, го надминува неговиот надоместлив износ.

Надоместувачкиот износ на средството или единицата која генерира пари е поголемата од неговата употребна вредност и неговата објективна вредност намалена за трошоците за продажба на средството. При проценката на употребната вредност, проценетите идни парични текови се дисконтираат до нивната сегашна вредност со употреба на дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и ризиците специфични за средството или единицата која генерира пари.

За целите на тестирање на загубите поради обезвреднување, средствата кои не можат да се тестираат индивидуално се групирани заедно во најмалата група на средства којашто генерира парични приливи од континуирана употреба коишто во голем степен се независни од паричните приливи од други средства или единици кои генерираат пари.

Загубите поради обезвреднување се признаваат во извештајот за сеопфатна добивка. Загубата поради обезвреднување се анулира доколку постои промена во проценките користени за утврдување на надоместувачкиот износ.

3 Значајни сметководствени политики (продолжение)

(м) Резервирања

Резервирање се признава доколку, како резултат на минат настан, Друштвото има сегашна законска или изведена обврска која може веродостојно да се измери, и за кое е веројатно дека ќе постои одлив на ресурси кои содржат економски користи за подмирување на обврската. Резервирањата се одредени со дисконтирање на очекуваните идни парични текови користејќи дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и оние ризици, специфични за обврската.

Резервирање за неповолен договор се признава кога очекуваните користи кои што се очекува да се примат од страна на Друштвото од истиот договор се помали од неизбежните трошоци за исполнување на обврските утврдени со договорот. Резервирањето се мери според сегашната вредност на пониските од очекуваните трошоци за раскинување на договорот и очекуваните нето трошоци за продолжување на договорот. Пред резервирањето да биде воспоставено, Друштвото признава загуба за обезвреднување на средствата кои се поврзани со договорот.

(н) Известување по сегменти

Оперативен сегмент е компонента на Друштвото вклучена во деловни активности од кои може да заработува приходи и да прави расходи, вклучувајќи приходи и расходи поврзани со трансакции со било кои компоненти на Друштвото. Оперативните резултати на оперативните сегменти на Друштвото редовно се прегледуваат од страна на Одбор на Директори на Друштвото со цел за донесување на одлуки во врска со алокација на ресурсите на сегментот и оценување на нивната успешност, и за кои се расположливи дискрециони финансиски информации. Друштвото има само еден известувачки сегмент.

(њ) Нови стандарди и правилници

Агенцијата за супервизија на осигурување донесе измени и дополнувања на неколку правилници кои беа објавени во "Службен Весник на Република Северна Македонија" бр.170 на 16 август 2019 година. Со овие измени: се воспоставуваат правила за вреднување на одложени трошоци за стекнување; се променуваат правилата за пресметка на капиталот на друштвата за осигурување; се променуваат правилата за вреднување на недвижностите и се променува основот за признавање на приход од реализирани регресни побарувања. На 31 декември 2023 година, Друштвото е усогласено со новата регулатива на Агенцијата за супервизија на осигурување.

(о) Споредбени податоци

Со цел порелевантно да се обезбеди конзистентност во тековната година, компаративните податоци може да бидат променети соодветно. Направените промени не се значајни и се со цел подобрување на споредбеноста, освен оние кои се опишани детално во белешките, доколку истите ги има.

4 Сметководствени проценки и расудувања

Друштвото прави проценки и претпоставки кои влијаат на износите на средствата и обврските. Проценките и со нив поврзаните претпоставки постојано се предмет на преоценување и се темелат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идните настани за кои се верува дека се извесни во соодветните околности.

(i) Клучни извори на несигурност во оценките

Подолу се презентирани оценките и претпоставките во врска со обврските по основ на осигурување. Во белешката 5 се обелоденети факторите на ризик кои произлегуваат од овие договори.

Резерви по договори за осигурување

Претпоставките кои влијаат на прикажаните износи на средства и обврски од осигурување се користат за да се утврди резервата по договори за осигурување, која е доволна за да се покријат обврските кои можат да произлезат од договорите за осигурување, доколку тие можат да се предвидат.

Сепак, земајќи ја во предвид неизвесноста при утврдувањето на резервацијата на неподмирени штети, возможно е крајниот резултат да се разликува од претходно утврдената обврска.

Општи договори за осигурување

На датумот на извештајот за финансиската состојба се одредуваат резерви за очекуваните трошоци за подмирување на сите штети кои настанале се до тој датум, без оглед дали се пријавени или не, вклучувајќи ги и трошоците за разрешување на штетите, намалени за износите кои се веќе исплатени.

4 Сметководствени проценки и расудувања (продолжение)

Резервите за штети не се дисконтираат за временската вредност на парите.

Изворите на податоци употребени како влезни информации за градење на претпоставките се типични и интерни за Друштвото, притоа применувајќи детални анализи кои се прават најмалку еднаш годишно. Претпоставките се проверуваат со цел да се утврди дали се конзистентни со информациите од пазарот или други објавени информации.

Друштвото обрнува посебно внимание на тековните трендови.

Проценката на настанатите, но сеуште непријавени штети ("IBNR") генерално е предмет на повисок степен на несигурност во однос на проценките на пријавените штети, за кои што Друштвото располага со повеќе информации. IBNR штетите често може да станат видливи за Друштвото дури неколку години по случувањето на настанот кој ја предизвикал таа штета.

(i) *Клучни извори на несигурност во проценките (продолжение)*

Општи договори за осигурување (продолжение)

Секоја пријавена штета се проценува поделно, земајќи ги во предвид условите во кои настанала штетата, информациите достапни од проценителите на штети и минатите искуства за големината на слични штети. Проценките по поделните предмети редовно се прегледуваат и се ажурираат со нови информации.

Потешкотиите при проценувањето на резервите се разликуваат кај различните класи на осигурување од повеќе причини, вклучувајќи ги следниве:

Резерви по договори за осигурување (продолжение)

- Разлики во условите на договорите за осигурување;
- Различна сложеност на штетите;
- Разлики во тежината на секоја штета;
- Разлики во периодот помеѓу настанувањето и пријавувањето на штетите.

Кај одредени класи на осигурување може да постојат значајни одолговлекувања од моментот на пријавување на штетата до моментот на разрешување на истата, така да не може со сигурност да се знаат конечните трошоци на датумот на извештајот за финансиската состојба.

Вредноста на резервите за настанати а сеуште непријавени штети се проценуваат со примена на статистички методи. Овие методи го екстраполираат развојот на платените и настанати штети, просечниот трошок по штета и конечниот број на штети за секоја година во која се случуваат штетните настани, врз основа на набљудувањата на развојот во претходните години и очекуваните коефициенти на штети.

Клучниот статистички метод кој се применува е методот на верижно скалило - (Chain ladder method) кој користи историски податоци за проценување на очекуваниот исход на платените и настанати штети.

Примената на историски податоци подразбира дека начинот на развој на штетите ќе се повторува и во иднина. Поради тоа што ова не е секогаш така, методите на проценка се менуваат во зависност од условите. Причините може да бидат:

- Економски, правни, политички и социјални трендови (кои резултираат со, на пример разлики во очекуваното ниво на инфлација);
- Промена во портфолиото на договорите за осигурување;
- Влијанието на големите загуби.

Штетите од општите договори за осигурување се плаќаат по настанување на штетата. Договорите се склучуваат на кратки рокови, најчесто за период од една година, при што Друштвото има обврски по сите настанати осигурани настани за времетраењето на договорот.

Пократкиот рок на разрешување на овие штети му овозможува на Друштвото да има поголема сигурност при проценката на трошоците за штети што влијае на пресметката на резерви за настанатите, но сеуште непријавени штети.

4 Сметководствени проценки и расудувања (продолжение)

Општи договори за осигурување (продолжение)

Претпоставки

Клучна претпоставка при оценките на Друштвото е искуството со развојот на штетите во минатото. Ова вклучува претпоставки за просечните трошоци за штети, трошоците за решавање на штетите, факторот на инфлацијата и бројот на штети во секоја година. При утврдувањето до која мера влијаат надворешните фактори, како што се судските одлуки и законската регулатива врз оценките се користи расудување. *Клучни сметководствени расудувања во примената на сметководствените политики на Друштвото*

Одредени клучни сметководствени расудувања во примената на сметководствените политики на Друштвото се презентирани подолу.

4. Сметководствени проценки и расудувања (продолжение)*(ii) Класификација на договорите за осигурување*

Договори за осигурување се договори со кои Друштвото прифаќа значителен ризик од осигурување од другата договорна страна (осигуреникот).

Класификација на финансиските средства и обврски

Сметководствените политики на Друштвото овозможуваат финансиските средства и обврски да бидат класифицирани во одредени категории, во зависност од условите.

(iii) Анализа на сензитивност

Друштвото го има проценето влијанието на промената на одредени клучни варијабли врз добивката или загубата за годината, капиталот и коефициентот на покриеност.

Сензитивноста на добивката за годината и капиталот на промените во принос на вложувањата, настанатите штети и вкупните трошоци на 31 декември 2023 година и 31 декември 2022 година се презентирани во табелата подолу:

Анализа на сензитивност

За годината завршена на 31 декември 2023

	Добивка за годината	Капитал и резерви	Потребно ниво на маргина на солвентност	Коефициент на покриеност	Промена на коефициент на покриеност
Тековна позиција на капиталот	7,452,495	473,234,763	204,302,323	232%	0%
Принос од вложувања (+200 п.п.)	8,061,909	473,844,177	204,302,323	232%	1%
Принос од вложувања (-200 п.п.)	6,843,081	472,625,349	204,302,323	231%	0%
5% зголемување на настанати штети	(19,357,834)	446,424,433	204,302,323	219%	-13%
5% намалување на настанати штети	34,262,824	500,045,092	204,302,323	245%	13%
5% зголемување на вкупните трошоци	(18,860,159)	446,922,109	204,302,323	219%	-12%
5% намалување на вкупните трошоци	33,765,149	499,547,417	204,302,323	245%	13%

За годината завршена на 31 декември 2022

	Добивка за годината	Капитал и резерви	Потребно ниво на маргина на солвентност	Коефициент на покриеност	Промена на коефициент на покриеност
Тековна позиција на капиталот	100,754,309	483,137,131	158,454,942	305%	-
Принос од вложувања (+200 п.п.)	101,233,820	483,616,642	158,454,942	305%	1%
Принос од вложувања (-200 п.п.)	100,274,798	482,657,621	158,454,942	305%	0%
5% зголемување на настанати штети	78,575,887	460,958,710	158,454,942	291%	-14%
5% намалување на настанати штети	122,932,731	505,315,553	158,454,942	319%	14%
5% зголемување на вкупните трошоци	77,089,042	459,471,864	158,454,942	290%	-14%
5% намалување на вкупните трошоци	124,419,576	506,802,398	158,454,942	320%	15%

4. Сметководствени проценки и расудувања (продолжение)

(iii) Анализа на сензитивност (продолжение)

Најзначајно влијание врз (загубата)/добивката за годината, капиталот и коефициентот на покриеност има потенцијалната промена на настанатите штети и вкупните трошоци.

При извршувањето на овие анализи претпоставка е дека останатите фактори се константни, а се менува само една варијабла. Треба да се нагласи дека информациите презентирани во табелата погоре се подготвени со примена на детерминистички пристап, така да не постои корелација помеѓу клучните варијабли и анализата не може да се пренесе на нив.

Каде што се смета дека варијаблите се нематеријални, не е проценето влијанието на незначајните промени на овие варијабли. Одредени варијабли може да не бидат материјални во моментот, но доколку се промени нивото на материјалност на одредена варијабла, треба да се направи проценка на влијанието на таа варијабла во иднина.

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик

Цели на управување со ризикот и политики за намалување на ризикот од осигурување

Управувањето на Друштвото со ризикот од осигурување и финансискиот ризик се критични за работењето на Друштвото. За општите договори за осигурување целта е да се одберат средства чиј рок и износ при достасување ќе биде усогласен со очекуваните парични одливи по основ на настанатите штети по тие договори.

Главната осигурителна активност на Друштвото претпоставува ризик од загуба од лица или организации кои што се директно изложени на ризикот. Овие ризици може да се однесуваат на имот, обврска, здравје, незгода или останати ризици што може да произлезат од осигурени настани. Друштвото е изложено на неизвесноста поврзана со времето на настанување, зачестеноста и тежината на штетите што произлегуваат од тие договори. Друштвото исто така е изложено и на пазарен ризик преку осигурителните и инвестиционите активности.

Друштвото управува со ризиците од осигурување преку поставување на лимити за осигурување, процедури за одобрување на трансакции со нови производи или производи со кои се надминуваат поставените лимити, ценовни тарифи, централизирано управување со реосигурувањето и следење на вонредни настани.

Стратегија за запишување на полиси за осигурување

Стратегијата на Друштвото за запишување на полиси за осигурување е да се постигне дисперзија со што би се обезбедило многубројно и избалансирано портфолио со слични ризици во текот на повеќе години, со што се намалува променливоста на резултатот.

Стратегијата на Друштвото за запишување на полиси за осигурување е презентирана во годишниот деловен план во кој се утврдени класите за осигурување, територијата на дејствување, како и индустриските сектори во кои Друштвото е подготвено да осигурува. Сите општи договори за осигурување се по природа годишни и осигурителот има право да одбие обновување или продолжување на истите, како и промена на условите на договорот при неговото продолжување.

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)**Стратегија за реосигурување**

Друштвото реосигурува дел од ризиците за осигурување за да ја контролира својата изложеност кон загуби и за да ги заштити изворите на капитал. Друштвото склучува комбинација од пропорционални и непропорционални договори за реосигурување за да ја намали нето изложеноста, и тоа од типовите вишок на штети, квотно реосигурување и вишок на ризик. Исто така Друштвото купува и факултативно реосигурување во одредени специфични случаи.

Факултативните договори мора претходно да бидат посебно одобрени и трошоците по нив редовно се следат.

Договорите за реосигурување содржат кредитен ризик и таквите средства повратени од реосигурителите, се искажуваат по утврдување на загуба за обезвреднување на признаеното средство.

Друштвото редовно ја следи финансиската состојба на реосигурителите и периодично ги проверува договорите со реосигурителите. Раководството на Друштвото ги определува минималните безбедносни критериуми за прифатливо реосигурување и следи дали при склучувањето на договорите за реосигурување истите се запазени. Исто така раководството на Друштвото редовно ја следи успешноста на програмата за реосигурување. Кредитниот ризик на реосигурувањето е подетално објаснет подолу во оваа белешка.

Усогласеност на средствата и обврските

Законот за супервизија на осигурувањето пропишува одредени лимити во однос на политиката за усогласување на средствата и обврските на Друштвото.

Друштвото активно управува со својата финансиска позиција користејќи пристап со кој се балансира квалитетот, дисперзија, ликвидноста и повратот на вложувањата, земајќи ги во предвид лимитите одредени во Законот за супервизија на осигурувањето. Главна цел е да се усогласат паричните текови на средствата и обврските.

Во табелата е презентирано усогласувањето на средствата со обврските согласно законските барања, во врска со средствата што ги покриваат техничките резерви:

Усогласеност на средствата и обврските

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Средства		
Депозити во банки кои имаат дозвола од НБРСМ	231,576,180	231,748,013
Парични средства и средства на банкарски сметки	18,205,210	21,599,102
Хартии од вредност издадени од РСМ или НБРСМ	758,809,002	669,491,846
Акции и удели во инвестициски фондови	135,193,170	137,067,282
	<u>1,143,783,562</u>	<u>1,059,906,244</u>
Обврски (технички резерви)		
Резерви по договори за осигурување нето од делот на реосигурителот	445,743,336	436,680,996
Преносна премија нето од делот на реосигурителот	564,089,186	492,235,367
	<u>1,009,832,522</u>	<u>928,916,363</u>
Усогласеност на средствата и обврските	<u>133,951,040</u>	<u>130,989,881</u>

Согласно барањата на Законот за супервизија на осигурувањето, Друштвото е усогласено во поглед на вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките резерви.

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

Одговорност кон трети лица

Карактеристики

Друштвото склучува договори за осигурување од одговорност кон трети лица. Согласно овие договори надомест се исплатува за претрпени повреди од физички лица, вклучувајќи вработени или трети лица. Главно оваа класа на осигурување се однесува на претрпени телесни повреди.

Времетраењето на процесот на исплата на штетата од датумот на пријавување на штета до датумот на разрешување на истата зависи од повеќе фактори како што се природата на покритието, условите на полисата како и тоа кој суд е надлежен според договорот.

Најголем дел од договорите за осигурување од одговорност кон трети лица не се предмет на значајна комплексност така да и крајниот исход е помалку неизвесен. Генерално овие договори резултираат со помала неизвесност во проценките.

Управување со ризикот

Управувањето со ризикот од договори за осигурување од одговорност кон трети лица се прави главно преку цената, дизајнот на производот, изборот на ризик, соодветна стратегија за инвестирање, проценка и реосигурување. Друштвото ги следи и реагира на промените на општите економски и комерцијални услови во опкружувањето во кое работи за да се осигура дека само оние ризици кои се во согласност со критериумите на Друштвото се предмет на осигурување.

Главен ризик во договорите за осигурување од одговорност кои резултираат со претрпени телесни повреди е трендот судовите да одредуваат високо ниво на надомест.

При утврдувањето на премијата Друштвото претпоставува дека трошоците ќе се зголемат пропорционално со крајно расположливите информации.

Клучните ризици поврзани со овие договори се поврзани со осигурувањето, конкуренцијата, искуството со штети и евентуалноста осигурениците да преувеличат или измислат штета.

Имот

Карактеристики

Друштвото склучува договори за осигурување на имот што се наоѓа на територијата на Република Северна Македонија. Договорите за осигурување на имот до одредени лимити го заштитуваат осигуреникот од загуба или штета на нивниот имот.

Настанот што предизвикува штета на градежни објекти или друг имот најчесто се случува ненадејно (како што е пожар или кражба) при што причината за штета лесно се определува. Во овој случај штетата ќе биде брзо пријавена и може да биде разрешена без одлагање. Соодветно имотното осигурување се класификува како краткорочно, што значи дека зголемувањето на трошоците и повратот на вложувањето се од помало значење.

Имот(продолжение)*Управување со ризикот*

Главните ризици поврзани со овие договори е ризикот од осигурување, ризикот од дејствувањата на конкуренцијата и искуството со штети (вклучувајќи го и променливото настанување на природни непогоди). Друштвото исто така е изложено и на ризик од осигурениците да ја преувеличат или измислат штетата. Ова во голема мерка објаснува зошто економските услови се во корелација со профитабилноста на портфолиото на договори за осигурување на имот.

Ризикот од овие осигурувања е ризикот Друштвото да наплати несоодветна премија за различните имоти што ги осигурува. Ризикот од секоја поодделна полиса ќе варира во зависност од повеќе фактори како што се локацијата, воспоставените сигурносни мерки и староста на имотот. За осигурувањето на домашен имот, се очекува голем број од имотите да бидат изложени на слични ризици. Меѓутоа, ова не важи за деловните објекти.

Голем број од деловните објекти претставуваат специфична комбинација на локација, вид на работење и воспоставени сигурносни мерки. Пресметката на премијата е пропорционална со ризикот овие полиси да бидат субјективни и со тоа и по ризични.

Друштвото го реосигурува ризикот пропорционално со задржување на ризикот до определен лимит кој е различен во зависност од типот на производот и територијата.

Осигурување на возила*Карактеристики*

Друштвото склучува договори за осигурување на возила на територијата на Република Северна Македонија. Ова осигурување вклучува осигурување и на имот и одговорност кон трети лица и е краткорочно.

За разрешување на штетите во кои се претрпени телесни повреди е потребно повеќе време и се покомплексни да се проценат. Овие видови на осигурување на моторни возила исто така покриваат и штети од одговорност кон трети лица и смртен случај или повреда.

Управување со ризикот

Посебните финансиски извештаи прикажани на страниците од 1 до 72 се одобрени од страна на Одборот на Директори на 26 Февруари 2024 година и беа потпишани во нивно име од:

Зачестеноста на овие штети зависи од неповолните временски услови и бројот на пријавени штети е поголем во зимските месеци. Исто така тие зависат и од цената на горивото и економските активности, кои што влијаат на сообраќајните активности.

Друштвото го реосигурува ризикот пропорционално со задржување на ризикот до определен лимит кој е различен во зависност од типот на производот и територијата.

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

Здравствено осигурување

Карактеристики

Друштвото исто така склучува и договори за здравствено осигурување во Република Северна Македонија.

Според овие договори се исплаќаат средства за покривање на медицински услуги и болнички трошоци во фиксен износ за секој ден поминат во болница од страна на осигуреникот.

Вообичаено осигуреникот е покриен само за дел од медицинските трошоци или му се исплаќа фиксен износ без оглед на реалните трошоци.

Управување со ризикот

Здравственото осигурување е примарно изложено на ризик од потребата за болнички третман. Друштвото управува со ризикот преку медицинско следење со цел да се осигури дека тековните премии се во согласност со здравствената состојба на осигуреникот и неговата фамилијарна медицинска историја.

Развој на штети

Друштвото нема презентирани информации за развојот на штети т.е споредба меѓу исплатените штети и резервата, првенствено поради тоа што тие типично се разрешуваат во рок од една година

Концентрација на ризикот од осигурување

Главен аспект на ризикот од осигурување со кој се соочува Друштвото е концентрацијата на ризик која може да постои доколку се случи одреден штетен настан кој би можел значително да влијае врз обврските на Друштвото. Ова може да произлезе од еден договор за осигурување или повеќе помали, но поврзани договори кои би можеле да предизвикаат значителни обврски за Друштвото. Важен аспект на концентрација на ризикот од осигурување е дека може да настане со кумулирање на ризиците од повеќе поодделни класи на осигурување.

Концентрација може да настане и кај многу сериозни, ретки настани, како што се природни катастрофи, како и кај настани кои се поврзани со одредени групи или територии.

Географска и секторска концентрација

Ризиците на кои е изложено Друштвото се лоцирани во Република Северна Македонија.

Раководството верува дека Друштвото не е изложено на значително концентрација кон ниедна група на осигуреници од социјален, професионален, старосен или друг аспект.

Концентрација од многу сериозни, ретки настани

Според нивната природа и настанување овие настани ретко се случуваат. Тие претставуваат сериозен ризик за Друштвото бидејќи случувањето на ваков настан, би имал значително негативно влијание врз паричните текови на Друштвото.

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

Друштвото управува со овие ризици на следните начини:

- Првенствено ризикот се управува преку склучување на соодветни договори за осигурување. Агентите за осигурување не смеат да склучат договор доколку очекуваните добивки не се пропорционални на ризикот.

- Како второ, овој ризик се управува и преку склучување на договори за реосигурување. Друштвото склучува договори за реосигурување, како што се - вишок на штети, квотно реосигурување и вишок на ризик, како и целосно реосигурување кое обезбедува заштита од вкупниот ризик. Друштвото редовно ја следи програмата за реосигурување, како и трошоците и користите од истата.

Финансиски ризик

Друштвото е изложено на финансиски ризик преку финансиските средства, финансиските обврски, средствата од реосигурување, обврските за осигурување и реосигурување. Поконкретно, главен финансиски ризик е дека приливите по основ на финансиски средства нема да бидат доволни за да се подмират обврските кои произлегуваат од договорите за осигурување. Финансискиот ризик ги опфаќа ризикот од каматни стапки, валутниот ризик, ликвидносниот ризик и кредитниот ризик.

Цел на Друштвото е да ги усогласи обврските по основ на договорите за осигурување со средства со ист или сличен ризик. Ова му обезбедува на Друштвото сите достасани обврски редовно да ги исплаќа.

(i) Каматен ризик

Изложеноста на Друштвото на каматен ризик првенствено произлегува од портфолиото на вложувања.

Најголем дел од осигурителните договори се краткорочни и каматниот ризик се намалува преку вложување во краткорочни депозити во банки.

Краткорочните обврски за осигурување и реосигурување не се директно осетливи на пазарните каматни стапки бидејќи се недисконтирани и се некаматносни.

Заеднички обврски

Друштвото има обврски кон Националното Биро за Осигурување во сооднос со учеството на Друштвото во штетите кои произлегуваат од осигурување на моторни возила, причинети од непознати сторители или неосигурани возила. Дополнително, Друштвото како и останатите друштва кои се вклучени на пазарот и вршат осигурување на моторни возила, е обврзано да учествува со дел во неисплатените штети кои произлегуваат од осигурувањето на моторни возила, во случај на ликвидирање на било кое осигурително друштво на пазарот, во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

Финансиски ризик (продолжение)

Каматен ризик (продолжение)

За годината завршена на 31 декември 2023

	Инструменти со фиксна каматна стапка							Некаматносни
	Вкупно	Инструменти со променлива каматна стапка	До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Повеќе од 5 години	
Средства	1,586,273,336	33,789,177	-	-	508,743,371	145,030,405	336,522,012	562,188,372
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	28,786,741	16,486,741	-	-	-	-	-	12,300,000
Финансиски вложувања расположливи за продажба	894,002,172	-	-	-	277,256,583	145,030,405	336,522,012	135,193,173
Депозити, заеми и останати пласмани	231,576,180	89,392	-	-	231,486,788	-	-	-
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	116,785,909	-	-	-	-	-	-	116,785,909
Побарувања од непосредни работи на осигурување	256,326,141	-	-	-	-	-	-	256,326,141
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	12,565,024	-	-	-	-	-	-	12,565,024
Останати побарувања	28,025,958	-	-	-	-	-	-	28,025,958
Парични средства и парични еквиваленти	18,205,210	17,213,043	-	-	-	-	-	992,166
Обврски	1,254,343,253	-	-	-	-	-	-	1,254,343,253
Бруто технички резерви	1,126,618,432	-	-	-	-	-	-	1,126,618,432
Обврски од непосредни работи на осигурување	82,645	-	-	-	-	-	-	82,645
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	19,948,055	-	-	-	-	-	-	19,948,055
Останати обврски	107,694,121	-	-	-	-	-	-	107,694,121
Неусогласеност на средствата и обврските	331,930,083	33,789,177	-	-	508,743,371	145,030,405	336,522,012	(692,154,881)

Каматен ризик

За годината завршена на 31 декември 2022

	Инструменти со фиксна каматна стапка							Некаматносни
	Вкупно	Инструменти со променлива каматна стапка	До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Повеќе од 5 години	
Средства	1,436,757,197	37,371,796	-	-	192,154,134	318,176,811	390,821,737	498,232,718
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	29,006,487	16,706,487	-	-	-	-	-	12,300,000
Финансиски вложувања расположливи за продажба	806,559,128	-	-	-	171,939,316	106,730,790	390,821,737	137,067,285
Депозити, заеми и останати пласмани	231,748,013	87,174	-	-	20,214,818	211,446,021	-	(0)
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	83,440,852	-	-	-	-	-	-	83,440,852
Побарувања од непосредни работи на осигурување	230,116,050	-	-	-	-	-	-	230,116,050
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	9,268,924	-	-	-	-	-	-	9,268,924
Останати побарувања	25,018,641	-	-	-	-	-	-	25,018,641
Парични средства и парични еквиваленти	21,599,102	20,578,135	-	-	-	-	-	1,020,967
Обврски	1,058,024,240	-	-	-	-	-	-	1,058,024,240
Бруто технички резерви	1,012,357,214	-	-	-	-	-	-	1,012,357,214
Обврски од непосредни работи на осигурување	4,230,604	-	-	-	-	-	-	4,230,604
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	15,344,517	-	-	-	-	-	-	15,344,517
Останати обврски	26,091,904	-	-	-	-	-	-	26,091,904
Неусогласеност на средствата и обврските	378,732,957	37,371,796	-	-	192,154,134	318,176,811	390,821,737	(559,791,521)

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

Финансиски ризик (продолжение)

(ii) Кредитен ризик

Кредитниот ризик претставува сметководствена загуба што би била признаена доколку договорната странка не ги исполни договорените обврски. За да ја контролира изложеноста кон кредитниот ризик, Друштвото редовно врши кредитна проценка на финансиската состојба на овие странки.

Побарувања по основ на осигурување

Друштвото е изложено на кредитен ризик во случај кога осигурениците нема да ги исполнат своите финансиски обврски што произлегуваат од договорите за осигурување. Изложеноста на Друштвото изнесува максимално до износот на сметководствената вредност на побарувањата по основ на премија и останатите побарувања. Побарувањата по основ на премии се од голем број на клиенти и се на нормална комерцијална основа, така да концентрацијата на кредитен ризик е минимална. Друштвото редовно ги следи побарувањата по основ на премии, со што изложеноста кон лоши побарувања е контролирана.

Средства од реосигурување

Друштвото е изложено на кредитен ризик и преку средствата од реосигурување. Друштвото склучува договори за реосигурување со првокласни реосигурители и концентрацијата на ризик се избегнува преку следењето на политиката на Друштвото преку поставените лимити кои се ревидираат секоја година. Раководството на Друштвото редовно прави оценка на кредитоспособноста на реосигурителите за да може да ја ажурира стратегијата за реосигурување.

Финансиски инструменти

Управувањето со кредитен ризик на Друштвото во најголема мера е законски регулирано со видовите на дозволени вложувања и ограничување на истите. Друштвото управува со кредитниот ризик така што вложува само во законски дозволени инструменти.

Земајќи во предвид дека Друштвото вложува во орочени депозити во домашни банки, не се очекува некоја од договорените страни да не ги исполни обврските.

Друштвото редовно ја анализира надоместливоста на вложувањата расположливи-за- продажба и дадените заеми и доколку е потребно, одредува соодветна исправка на вредноста.

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

Финансиски ризик (продолжение)

(ii) Кредитен ризик (продолжение)

Анализа на максимална изложеност на кредитен ризик

	Побарувања по основ на осигурување		Други побарувања		Финансиски вложувања расположливи за продажба		Орочени депозити и дадени заеми		Побарувања по основ на реосигурување	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Сметководствена вредност на побарувања за кои Друштвото има издвоено исправка на вредноста	172,802,919	189,374,484	43,931,585	43,793,384	2,159,452	2,159,452	650,000	650,000	-	-
Исправка на вредност на побарувањата	(128,807,802)	(144,584,394)	(41,426,197)	(41,513,670)	(2,159,452)	(2,159,452)	(650,000)	(650,000)	-	-
Сметководствена вредност на побарувањата намалени за исправка на вредноста	43,995,117	44,790,090	2,505,388	2,279,714	-	-	-	-	-	-
Старосна структура на достасани побарувања за кои нема издвоено исправка на вредноста	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
до 3 месеци	25,742,498	22,880,450	855,225	1,155,475	-	-	-	-	-	2
од 3 месеци до 12 месеци	-	-	363,268	198,104	-	-	-	-	-	-
над 12 месеци	-	-	429,448	270,078	-	-	-	-	219,230	219,224
Сметководствена вредност на достасани побарувања за кои Друштвото нема издвоено исправка на вредност	25,742,498	22,880,450	1,647,941	1,623,657	-	-	-	-	219,230	219,226
Недостасани побарувања за кои нема издвоено исправка на вредноста	186,588,527	162,445,510	23,872,630	21,115,271	894,002,172	806,559,128	231,576,180	231,748,013	12,345,793	9,049,698
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик пред исправката на вредноста	385,133,944	374,700,444	69,452,156	66,532,312	896,161,624	808,718,580	232,226,180	232,398,013	12,565,024	9,268,924
Вкупна исправка на вредност	(128,807,802)	(144,584,394)	(41,426,197)	(41,513,670)	(2,159,452)	(2,159,452)	(650,000)	(650,000)	-	-
Вкупна сметководствена вредност на побарувања со кредитен ризик намалени за исправката на вредноста	256,326,142	230,116,050	28,025,959	25,018,641	894,002,172	806,559,128	231,576,180	231,748,013	12,565,024	9,268,924

Друштвото за тековната 2023 година како и за 2022 година ја утврди исправката на вредност на следниот начин:

Група на побарувања	2023		2022	
	Период на доцнење во исплата на обврската од страна на должникот	Исправка на вредност (во % од вкупната вредност на поединечно побарување)	Период на доцнење во исплата на обврската од страна на должникот	Исправка на вредност (во % од вкупната вредност на поединечно побарување)
А	до 30 дена	0%	до 30 дена	0%
Б	од 31 до 60 дена	10%	од 31 до 60 дена	10%
В	од 61 до 120 дена	31%	од 61 до 120 дена	31%
Г	121 до 270 дена	51%	121 до 270 дена	51%
Д	271-365 дена	71%	271-365 дена	71%
Ѓ	подолг од 365 дена	100%	подолг од 365 дена	100%

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)*Финансиски ризик (продолжение)**(iii) Валутен ризик*

Друштвото е изложено на валутен ризик преку трансакциите во странска валута и преку средствата и обврските во странска валута.

За да го избегне ризикот од негативното влијание на промената на девизните курсеви, Друштвото претежно има средства и обврски во евра. Денарот е врзан за еврото и монетарната проекција е дека девизниот курс на денарот во однос на еврото ќе биде стабилен.

Во табелите подолу е прикажана изложеноста на Друштвото на валутен ризик. Во табелите е презентирана сметководствената вредност на средствата и обврските, по валути.

Валутен ризик

За годината завршена на 31 декември 2023

	МКД	ЕУР	Вкупно
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	28,786,741	-	28,786,741
Финансиски вложувања расположливи за продажба	626,249,320	267,752,853	894,002,172
Депозити, заеми и останати пласмани	231,576,180	-	231,576,180
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	-	116,785,909	116,785,909
Побарувања од непосредни работи на осигурување	256,326,141	-	256,326,141
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	-	12,565,024	12,565,024
Останати побарувања	20,602,023	7,423,935	28,025,958
Парични средства и парични еквиваленти	18,141,009	64,201	18,205,210
Вкупно средства	1,181,681,415	404,591,921	1,586,273,336
	-	-	
Бруто технички резерви	952,682,793	173,935,638	1,126,618,432
Обврски од непосредни работи на осигурување	82,645.01	-	82,645
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	-	19,948,055	19,948,055
Останати обврски	19,115,744	88,578,377	107,694,121
Вкупно обврски	971,881,182	282,462,070	1,254,343,253
Нето вредност	209,800,232	122,129,851	331,930,083

Валутен ризик

За годината завршена на 31 декември 2022

	МКД	ЕУР	Вкупно
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	29,006,487	-	29,006,487
Финансиски вложувања расположливи за продажба	510,596,897	295,962,231	806,559,128
Депозити, заеми и останати пласмани	231,748,013	-	231,748,013
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	-	83,440,852	83,440,852
Побарувања од непосредни работи на осигурување	230,116,050	-	230,116,050
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	-	9,268,924	9,268,924
Останати побарувања	18,656,680	6,361,961	25,018,641
Парични средства и парични еквиваленти	20,457,864	1,141,238	21,599,102
Вкупно средства	1,040,581,991	396,175,206	1,436,757,197
Бруто технички резерви	1,012,357,214	-	1,012,357,214
Обврски од непосредни работи на осигурување	4,230,604	-	4,230,604
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	-	15,344,518	15,344,518
Останати обврски	20,296,024	5,795,880	26,091,904
Вкупно обврски	1,036,883,842	21,140,398	1,058,024,240
			-
Нето вредност	3,698,150	375,034,808	378,732,957

(iv) Ризик на ликвидност

Ризикот на ликвидност претставува ризик дека Друштвото ќе се соочи со тешкотии при обезбедувањето на средства за да ги подмири обврските што произлегуваат од финансиските инструменти. Ризикот на ликвидност може да произлезе или од неможноста да се продадат финансиски средства во најкус можен рок по нивната објективна вредност; или неспособност на подмирување на обврските кои произлегуваат од договорите; или пак обврските за осигурување доспеале порано за исплата од очекуваното; или пак неспособност да генерира парични средства според предвидувањата.

Најголемиот ризик од ликвидност со кој се соочува Друштвото се дневните барања за расположливите парични средства во однос на појавата на штети од договорите за осигурување.

Друштвото управува со ликвидноста преку политиката за ризик на ликвидност која определува што го сочинува ризикот на ликвидност за Друштвото; ги утврдува минималните фондови за да излезе во пресрет на итните барања; определува резервен план за финансирање на можните обврски; ги утврдува изворите на финансирање и настаните кои би го активирале планот; концентрацијата на извори на финансирање; известување за изложеноста на ризик од ликвидност и прегледување на политиката за ризик на ликвидност во однос на нејзината адекватност и во однос на околностите кои се менуваат.

Друштвото е должно да ја одржува својата ликвидност согласно Законот за супервизија на осигурувањето, врз основ на кој капиталот на осигурителното друштво кое се занимава со неживотно осигурување и/или пак реосигурување треба во секој момент да биде барем еднаков на бараната граница на солвентност, пресметана со користење на методот на премија или методот на штета, во зависност од тоа кој метод дава највисок износ.

Друштвото исто така има готовина во банки и други високо ликвидни средства во секој момент, за да се заштити од непотребна концентрација на ризикот и за да биде во можност да ги превземе обврските за плаќање како и потенцијалните обврски за плаќање како што достасуваат.

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)*(iv) Ризик на ликвидност (продолжение)*

Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски

Анализата на финансиските средства и обврски на Друштвото во соодветни групи на достасување, според нивниот преостанат период до денот на нивната договорена достасаност е како што следи:

(iv) Ризик на ликвидност (продолжение)

Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски (продолжение)

Ризик на ликвидност

За годината завршена на 31 декември 2023 е како што следи:

	До 1 месец	1-3 месеци	3-12 месеци	1-5 години	Над 5 години	Вкупно
Средства						
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	-	-	-	-	28,786,741	28,786,741
Финансиски вложувања расположливи за продажба	135,193,173	-	277,256,583	145,030,405	336,522,012	894,002,172
Депозити, заеми и останати пласмани	376,180	-	231,200,000	-	-	231,576,180
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	-	-	116,785,909	-	-	116,785,909
Побарувања од непосредни работи на осигурување	186,588,527	49,233,724	20,371,288	132,602	-	256,326,141
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	12,345,793	-	-	219,230	-	12,565,024
Останати побарувања	24,482,395	363,733	482,445	2,697,386	-	28,025,958
Парични средства и парични еквиваленти	18,205,210	-	-	-	-	18,205,210
	377,191,279	49,597,457	646,096,225	148,079,623	365,308,753	1,586,273,336
Обврски						
Бруто технички резерви	114,261,218	-	809,615,797	171,797,127	30,944,289	1,126,618,432
Обврски од непосредни работи на осигурување	82,645	-	-	-	-	82,645
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	10,050,134	9,744,212	153,709	-	-	19,948,055
Останати обврски	101,919,121	-	5,775,000	-	-	107,694,121
	226,313,118	9,744,212	815,544,507	171,797,127	30,944,289	1,254,343,253
Рочна неусогласеност	150,878,161	39,853,245	(169,448,282)	(23,717,504)	334,364,463	331,930,083

Ризик на ликвидност

За годината завршена на 31 декември 2022 е како што следи:

	До 1 месец	1-3 месеци	3-12 месеци	1-5 години	Над 5 години	Вкупно
Средства						
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	-	-	-	-	29,006,487	29,006,487
Финансиски вложувања расположливи за продажба	137,067,285	-	171,939,316	106,730,790	390,821,737	806,559,128
Депозити, заеми и останати пласмани	(0)	-	20,214,818	211,533,196	-	231,748,013
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	-	-	83,440,852	-	-	83,440,852
Побарувања од непосредни работи на осигурување	162,445,510	44,189,246	23,327,306	153,988	-	230,116,050
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	9,049,698	2	-	219,224	-	9,268,924
Останати побарувања	21,586,841	718,801	275,125	2,437,875	-	25,018,641
Парични средства и парични еквиваленти	21,599,102	-	-	-	-	21,599,102
	351,748,436	44,908,049	299,197,416	321,075,072	419,828,224	1,436,757,197
Обврски	-	-	-	-	-	-
Бруто технички резерви	0	-	809,615,797	171,797,127	30,944,289	1,012,357,214
Обврски од непосредни работи на осигурување	4,230,604	-	-	-	-	4,230,604
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	5,446,596	9,744,212	153,709	-	-	15,344,517
Останати обврски	20,316,904	-	5,775,000	-	-	26,091,904
	29,994,104	9,744,212	815,544,507	171,797,127	30,944,289	1,058,024,240
Рочна неусогласеност	321,754,332	35,163,837	(516,347,090)	149,277,945	388,883,934	378,732,957

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

(v) Управување со капиталот

Друштвото е должно во секое време да располага со соодветен капитал во однос на обемот на работата и класите во рамките на неживотното осигурување и/или реосигурување, во било кое време најмалку во висина на нивото на маргината на солвентност.

Согласно Законот за супервизија на осигурување, законски утврдениот капитал на Друштвото треба да биде барем еднаков на потребното ниво на маргина на солвентност и на гарантниот фонд од ЕУР 3,000,000.

Капиталот на Друштвото согласно законските барања е составен од основен и дополнителен капитал и е пресметан на следниот начин:

- уплатен акционерски капитал со исклучок на уплатениот акционерски капитал од кумулативни приоритетни акции;
- резерви на друштвото (законски и статутарни) кои не произлегуваат од договорите за осигурување;
- пренесена нераспределена добивка;
- нераспределена добивка од тековната година (по одбивање на даноците и останати придонеси, како и дивидендата предвидена за исплата), доколку износот на добивка е потврден од овластен ревизор.

При пресметка на основниот капитал на Друштвото за осигурување следните ставки ќе се сметаат за одбитни

- сопствени акции кои ги поседува Друштвото за осигурување;
- долгорочни нематеријални средства;
- пренесена непокриена загуба и загуба од тековната година.
- износот на нереализирана загуба од сопственички инструменти расположливи за продажба мерени по објективна вредност
- нереализиранаа загуба од вреднување на финансиските средства расположливи за продажба
- нето негативните ревалоризациски резерви и останати разлики од вреднување коишто произлегуваат од вложувања во придружни друштва или заеднички вложувања коишто се вреднуваат со користење на методот на главнина
- непочитување на ограничувањата при вложување на средствата од капиталот, предвидени во член 73-а од Законот за супервизија на осигурување

Пресметката на капиталот на Друштвото е како што следи:

	Ознака	2023	2022
Основен капитал, чл. 69 (I1+I2+I3+I4+I5-I6-I7-I8-I9-I10-I11-I12)	I	451,747,384	371,810,265
Уплатен акционерски капитал со исклучок на уплатениот акционерски капитал од кумулативни приоритетни акции	I1	234,072,672	234,072,672
Премии од емитирани обични акции	I2	-	-
Законски и статутарни резерви	I3	90,232,905	56,648,135
Пренесена нераспределена добивка	I4	148,665,362	96,895,823
Нераспределена добивка од тековната година	I5	-	-
Сопствени акции кои ги поседува друштвото за осигурување	I6	-	-
Долгорочни нематеријални средства	I7	9,200,976	5,326,498
Пренесена непокриена загуба и загуба од тековната година	I8	0	0
Нереализирана загуба од сопственички инструменти расположливи за продажба мерени по објективна вредност	I9	-	-
Нереализирана загуба од вреднување на финансиските средства расположливи за продажба	I10	12,022,579	10,479,867
Нето негативни ревалоризациски резерви и останатите разлики од вреднување коишто произлегуваат од вложувања во придружени друштва или заеднички вложувања коишто се вреднуваат со користење на методот на главнина	I11	-	-
Останати одбивни ставки поради непочитување на ограничувањата при вложување на средствата од капиталот, предвидени во членот 73-а од ЗСО	I12	-	-
Дополнителен капитал, чл. 71 (II1+II2+II3+II4), доколку не е поголем од 50% од основниот капитал	II	3,402,454	3,634,439
Уплатен акционерски капитал од кумулативни приоритетни акции	II1	-	-
Премии од емитирани кумулативни приоритетни акции	II2	-	-
Субординирани должнички инструменти	II3	-	-
Хартии од вредност со неопределен рок на доспевање	II4	-	-
Нереализирана добивка од ревалоризацијата на сопственичките инструменти коишто се расположливи за продажба и мерени по објективна вредност	II5	477,264	433,358
Нереализирана добивка од ревалоризацијата на должничките инструменти расположливи за продажба, мерени по објективна вредност	II6	2,925,190	3,201,081
Вкупно основен и дополнителен капитал I.+II.	III	455,149,838	375,444,704
Одбивни ставки, чл. 72 (IV1+IV2)	IV	-	-
Вложувања во акции во правни лица од членот 72 од Законот	IV1	-	-
Вложувања во субординирани должнички инструменти и други вложувања во правни лица од членот 72 од ЗСО	IV2	-	-
КАПИТАЛ I + II - IV	V	455,149,838	375,444,704

Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за неживотно осигурување)	VI1	204,302,323	158,454,942
Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за осигурување на живот)	VI2	-	-
Капитал	VI3	455,149,838	375,444,704
Гарантен фонд*	VI4	184,485,000	184,479,600
Вишок/недостаток на Капитал во однос на Гарантен фонд (VI5 = VI3 - VI4)	VI5	270,664,838	190,965,104
Вишок/недостаток на Капитал (за неживотно осигурување) во однос на Потребно ниво на маргина на солвентност (за друштва за неживотно осигурување) (VI6 = VI3 - VI1)	VI6	250,847,515	216,989,762
	VI7		

*Гарантниот фонд е дефиниран во член 77 од Законот и претставува 1/3 од потребното ниво на маргина на солвентност, но не смее да биде понизок од соодвениот износ наведен во член 77 став (3) од Законот

5. Управување со ризикот од осигурување и финансискиот ризик (продолжение)

(v) Управување со капиталот

Потребно ниво на маргина на солвентност

Потребно ниво на маргината на солвентност за неживотно осигурување		МС (н.о.)		
Име на Друштвото:		Сава		
Период на известување:		31.12.2023		
		Неживотно осигурување освен здравствено осигурување на кое се применуваат одредбите од член 75 став 6 од Законот		
			Тековна година	Претходна година
			100	101
Бруто полисирана премија	1		1,258,025,842	1,072,970,822
Бруто полисирана премија < 10 милиони евра x 0.18	2		110,691,000	110,687,760
Бруто полисирана премија > 10 милиони евра x 0.16	3		102,892,135	73,286,212
Бруто полисирана премија < 10 милиони евра x 18/300	4		-	-
Бруто полисирана премија > 10 милиони евра x 16/300	5		-	-
Вкупен износ од Бруто полисирана премија ([6]=[2] + [3] или [6]=[4] + [5])	6		213,583,135	183,973,972
Бруто исплатени штети	7		561,015,956	465,362,151
Нето исплатени штети	8		536,638,171	400,812,833
Коефициент ([9]=[8]/[7] или 0.50, доколку е помал)	9		0.96	0.86
Маргина на солвентност - метод стапка на премија ([10]= [6]*[9])	10		204,302,323	158,454,942
Референтен период (во години)	11		3	3
Бруто исплатени штети во референтниот период	12		1,489,666,068	1,300,418,163
Бруто резерви за штети на крајот на референтниот период	13		526,599,826	497,957,931
Бруто резерви за штети на почетокот на референтниот период	14		440,560,226	397,648,069
Бруто настанати штети (([15]=[12] + [13] - [14])/[11])	15		525,235,223	466,909,341
Бруто настанати штети < 7 милиони евра x 0,26	16		111,920,900	111,917,624
Бруто настанати штети > 7 милиони евра x 0,23	17		21,797,151	8,385,097

Бруто настанати штети < 7 милиони евра x 26/300	18	-	-
Бруто настанати штети > 7 милиони евра x 23/300	19	-	-
Вкупен износ од Бруто настанати штети ([20]=[16] + [17] или [20]=[18] + [19])	20	133,718,051	120,302,721
Маргина на солвентност - метод стапка на штети ([21]= [20]*[9])	21	127,907,611	103,615,530
Потребно ниво на маргина на солвентност ([22]=max([10],[21]))	22	204,302,323	158,454,942
МС_2 (н.о.): Конечна пресметка на потребното ниво на маргината на солвентност		-	-
		Тековна година	Претходна година
		400	401
Конечна пресметка на потребното ниво на маргината на солвентност	1	204,302,323	158,454,942

6. ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ

Табелата ја прикажува класификацијата на секоја класа на финансиски средства и обврски на Друштвото и нивната објективна вредност:

	Кредити и побарувања	Чувани до достасаност	Расположливи за продажба	Останата амортизирана набавна вредност	Вкупна сметководствена вредност	Објективна вредност
31 декември 2023						
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	-	-	-	28,786,741	28,786,741	28,786,741
Финансиски вложувања расположливи за продажба	-	-	894,002,172	-	894,002,172	894,002,172
Депозити, заеми и останати пласмани	-	-	-	231,576,180	231,576,180	231,576,180
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	116,785,909	-	-	-	116,785,909	116,785,909
Побарувања од непосредни работи на осигурување	256,326,141	-	-	-	256,326,141	256,326,141
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	12,565,024	-	-	-	12,565,024	12,565,024
Останати побарувања	28,025,958	-	-	-	28,025,958	28,025,958
Парични средства и останати парични еквиваленти	18,205,210	-	-	-	18,205,210	18,205,210
Средства	431,908,243	-	894,002,172	260,362,921	1,586,273,336	1,586,273,336
Останати обврски	-	-	-	107,694,121	107,694,121	107,694,121
Бруто технички резерви	-	-	-	1,126,618,432	1,126,618,432	1,126,618,432
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	-	-	-	19,948,055	19,948,055	19,948,055
Обврски од непосредни работи на осигурување	-	-	-	82,645	82,645	82,645
Обврски	-	-	-	1,254,343,253	1,254,343,253	1,254,343,253
31 декември 2022						
Финансиски вложувања во друштва во група - подружници, придружени друштва и заеднички контролирани ентитети	-	-	-	29,006,487	29,006,487	29,006,487
Финансиски вложувања расположливи за продажба	-	-	806,559,128	-	806,559,128	806,559,128
Депозити, заеми и останати пласмани	-	-	-	231,748,013	231,748,013	231,748,013
Дел за соосигурување и реосигурување во бруто техничките резерви	83,440,852	-	-	-	83,440,852	83,440,852
Побарувања од непосредни работи на осигурување	230,116,050	-	-	-	230,116,050	230,116,050
Побарувања од работи на соосигурување и реосигурување	9,268,924	-	-	-	9,268,924	9,268,924
Останати побарувања	25,018,641	-	-	-	25,018,641	25,018,641
Парични средства и останати парични еквиваленти	21,599,102	-	-	-	21,599,102	21,599,102
Средства	369,443,569	-	806,559,128	260,754,500	1,436,757,197	1,436,757,197
Останати обврски	-	-	-	26,091,904	26,091,904	26,091,904
Бруто технички резерви	-	-	-	1,012,357,214	1,012,357,214	1,012,357,214
Обврски од работи на соосигурување и реосигурување	-	-	-	15,344,517	15,344,517	15,344,517
Обврски од непосредни работи на осигурување	-	-	-	4,230,604	4,230,604	4,230,604
Обврски	-	-	-	1,058,024,240	1,058,024,240	1,058,024,240

7. Оперативни сегменти**Продукти, услуги и главни потрошувачи**

Основна дејност на Друштвото е неживотно осигурување, а најзначајни активности на Друштвото се осигурување од незгоди, осигурување на моторни возила, осигурување од пожар, туристичко осигурување, осигурување на домаќинства, како и осигурување на имот. Во овие области на компанијата нуди широк асортиман на производи, за покривање на зголемената побарувачка на пазарот на осигурување во Република Македонија.

Приходот на Друштвото е составен од приходи од премија за осигурување, приходи од вложувања и приходи од реосигурители.

Фирмата нуди услуги за осигурување на некои од најголемите локални компании во областа на производство и дистрибуција на енергија, производство, транспорт и логистика, како и финансиски услуги.

Географски области

При презентирање на информациите врз основа на географските области, приходот се прикажува врз основа на географската локација на потрошувачите, а средствата се прикажуваат врз основа на географската локација на средствата.

Приход од сегменти

Приходот од сегменти се состои од бруто приход од премија за осигурување, приходи од провизии и надомести и финансиски приход

	Република Северна Македонија	Остаток од Европа	Вкупно
2023			
Приходи од бруто премија од осигурување	1,258,025,842	-	1,258,025,842
Финансиски приход	30,470,696	-	30,470,696
Приходи од надоместоци од реосигурители	-	18,206,999	18,206,999
Нетековни средства	23,774,343	-	23,774,343
2022			
Приходи од бруто премија од осигурување	1,072,970,822	-	1,072,970,822
Финансиски приход	23,975,540	-	23,975,540
Приходи од надоместоци од реосигурители	-	11,221,028	11,221,028
Нетековни средства	145,497,680	-	145,497,680

8. ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА)

Анализа на остварени премии со состојба 31 декември 2023:

	Бруто полисирана премија	Пренесена премија во реосигурување и соосигурување(-)	Промена во бруто резерви за преносна премија (+/-)	Промена во резерви за преносна премија за делот на реосигурување и соосигурување (+/-)	Нето приходи од премија за осигурување
1 Осигурување од незгода	85,685,918	(533,764)	(2,305,114)	301,865	83,148,904
2 Здравствено осигурување	101,918,138	-	(18,447,964)	-	83,470,174
3 Моторни возила(каска)	211,640,717	(679,396)	(23,351,158)	-	187,610,163
4 Шински возила(каска)	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	673,823	(6,152)	148,155	(113,336)	702,490
7 Стока во превоз	3,513,115	(1,314,069)	(50,968)	40,552	2,188,631
8 Имот од пожар	76,860,786	(35,100,061)	(4,911,661)	(7,643,912)	29,205,152
9 Други осигурувања на имот	175,070,679	(51,605,986)	(11,724,027)	15,195,602	126,936,268
10 Одговорност-моторни возила	509,526,970	(17,087,816)	(17,590,927)	350,267	475,198,493
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	1,055,663	-	(71,514)	-	984,149
13 Општа одговорност	16,290,704	(9,476,543)	(3,672,174)	2,713,331	5,855,318
14 Осигурување на кредити	18,544,859	(18,544,859)	(1,401,975)	1,391,760	(10,215)
15 Осигурување на гаранции	3,607	-	(2,390)	-	1,217
16 Финансиски загуби	7,451,210	(3,945,234)	(934,391)	919,771	3,491,356
17 Правна заштита	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	49,789,653	(215,932)	(585,162)	(108,449)	48,880,110
Вкупно премии	1,258,025,841	(138,509,811)	(84,901,270)	13,047,451	1,047,662,211

8. ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА) (продолжение)

Анализа на остварени премии со состојба 31 декември 2022:

	Бруто полисирана премија	Пренесена премија во реосигурува ње и соосигурува ње(-)	Промена во бруто резерви за преносна премија (+/-)	Промена во резерви за преносна премија за делот на реосигурување и соосигурување (+/-)	Нето приходи од премија за осигурување
1 Осигурување од незгода	80,647,364	(462,905)	223,192	-	80,407,650
2 Здравствено осигурување	61,036,594	-	(10,937,387)	-	50,099,207
3 Моторни возила(каска)	172,558,618	(713,530)	(18,241,423)	(828)	153,602,837
4 Шински возила(каска)	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	873,435	(220,325)	(194,989)	3,117	461,239
7 Стока во превоз	3,777,348	(1,540,201)	38,035	(46,925)	2,228,257
8 Имот од пожар	64,025,600	(28,863,023)	(2,487,606)	1,288,543	33,963,513
9 Други осигурувања на имот	151,972,177	(34,883,180)	(10,759,905)	2,007,125	108,336,217
10 Одговорност-моторни возила	477,175,890	(14,534,372)	(13,214,139)	90,430	449,517,809
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	912,237	-	(22,289)	-	889,948
13 Општа одговорност	9,203,272	(4,262,060)	279,251	(105,915)	5,114,548
14 Осигурување на кредити	7,812,920	(7,812,907)	(312,694)	322,910	10,229
15 Осигурување на гаранции	-	-	-	-	-
16 Финансиски загуби	5,393,043	(2,378,371)	(1,033,114)	204,285	2,185,843
17 Правна заштита	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	37,582,324	(249,257)	(1,934,783)	-	35,398,284
Вкупно премии	1,072,970,822	(95,920,134)	(58,597,851)	3,762,743	922,215,580

9. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ)

Анализа на настанати штети со состојба 31 декември 2023:

	Вкупно ликвидиран и штети	Приходи од регресни побарувања (-)	Учество на реосигурители те во ликвидираните штети (-)	Промена на брuto резервиран ите штети (+/ -)	Промена во резервиран ите штети за делот на реосигурува њето (+/-)	Нето
1 Осигурување од незгода	21,469,093	-	-	(3,072,103)	-	18,396,990
2 Здравствено осигурување	63,894,465	-	-	(944,219)	-	62,950,246
3 Моторни возила(каска)	140,439,089	(2,745,635)	(483,434)	7,719,003	(2,323,606)	142,605,417
4 Шински возила(каска)	-	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	16	-	-	10,060	-	10,076
7 Стока во превоз	157,608	(243,602)	-	-	-	(85,994)
8 Имот од пожар	15,915,715	-	(4,796,341)	3,259,860	(3,564,698)	10,814,537
9 Други осигурувања на имот	77,564,414	(35,074)	(15,738,121)	5,531,466	(1,779,185)	65,543,501
10 Одговорност-моторни возила	214,040,918	(6,469,613)	(2,070,602)	17,801,617	(10,203,072)	213,099,248
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	1,013	-	-	-	-	1,013
13 Општа одговорност	445,071	-	(255,684)	(343,820)	0	(154,432)
14 Осигурување на кредити	67,186	-	-	-	-	67,186
15 Осигурување на гаранции	1,205,860	-	-	-	-	1,205,860
16 Финансиски загуби	6,990,115	-	(1,033,603)	2,310,280	(1,508,610)	6,758,182
17 Правна заштита	-	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	18,825,391	-	-	(3,630,249)	-	15,195,142
Вкупно	561,015,956	(9,493,924)	(24,377,785)	28,641,896	(19,379,171)	536,406,972

9. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ) (продолжение)

Анализа на настанати штети со состојба 31 декември 2022:

	Вкупно ликвидиран и штети	Приходи од регресни побарувања (-)	Учество на реосигурители те во ликвидираните штети (-)	Промена на брuto резервиран ите штети (+/-)	Промена во резервиран ите штети за делот на реосигурува њето (+/-)	Нето
1 Осигурување од незгода	18,563,398	-	-	(181,037)	-	18,382,360
2 Здравствено осигурување	33,196,228	-	-	9,540,787	-	42,737,015
3 Моторни возила(каска)	85,814,673	(3,388,885)	-	12,775,314	-	95,201,102
4 Шински возила(каска)	-	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	-	-	-	155,700	-	155,700
7 Стока во превоз	1,701,209	-	(1,311,197)	(103,600)	-	286,412
8 Имот од пожар	7,822,367	-	(1,385,792)	7,318,032	(2,481,583)	11,273,025
9 Други осигурувања на имот	60,736,641	(314,019)	(9,051,136)	(2,084,544)	3,179,136	52,466,078
10 Одговорност-моторни возила	223,040,014	(5,952,137)	(32,523,540)	41,065,741	(22,166,078)	203,464,000
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	421,757	-	-	-	-	421,757
13 Општа одговорност	389,070	-	(98,795)	(3,277,790)	2,840,437	(147,078)
14 Осигурување на кредити	20,109,271	-	(20,109,271)	-	-	-
15 Осигурување на гаранции	-	-	-	-	-	-
16 Финансиски загуби	424,857	-	(69,588)	-	-	355,269
17 Правна заштита	-	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	13,142,667	-	-	4,967,856	-	18,110,523
Вкупно	465,362,151	(9,655,041)	(64,549,319)	70,176,459	(18,628,088)	442,706,163

9. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ)
Основни коефициенти на работењето

		брuto меродавен коефициент		брuto трошковен коефициент		Брuto комбиниран коефициент (збир од меродавен и трошковен коефициент)		Брuto штетен коефициент	
		2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
1	Осигурување од незгода	22.73%	22.06%	41.59%	37.30%	64.32%	82.15%	23.01%	25.06%
2	Здравствено осигурување	84.27%	75.26%	24.98%	27.80%	109.25%	101.93%	54.39%	62.69%
3	Моторни возила(каска)	61.16%	78.14%	35.89%	33.10%	97.05%	93.37%	47.77%	65.06%
4	Шински возила(каска)	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Пловни објекти	22.96%	1.23%	33.70%	51.20%	56.66%	39.06%	0.01%	0.00%
7	Стока во превоз	41.87%	-2.48%	39.16%	38.40%	81.03%	40.34%	45.04%	-2.45%
8	Имот од пожар	24.60%	26.65%	37.55%	40.80%	62.15%	58.53%	12.22%	20.71%
9	Други осигурувања на имот	40.09%	50.85%	37.70%	39.00%	77.79%	85.01%	38.62%	44.28%
10	Одговорност-моторни возила	55.89%	45.81%	45.56%	40.50%	101.45%	100.34%	45.49%	40.74%
11	Одговорност-воздухоплови		-	-	-	-	-	-	-
12	Одговорност-пловни објекти	47.46%	0.10%	38.28%	41.50%	85.74%	24.82%	46.30%	0.10%
13	Општа одговорност	-30.81%	0.80%	35.92%	27.00%	5.11%	-44.12%	4.23%	2.73%
14	Осигурување на кредити	268.19%	0.39%	8.27%	16.40%	276.46%	152.54%	257.46%	0.36%
15	Осигурување на гаранции	12123.59%	99050.45%	24.84%	1299.00%	12148.44%	-50571.66%	0.00%	33431.11%
16	Финансиски загуби	9.74%	142.71%	40.42%	28.40%	50.17%	287.04%	7.88%	93.81%
17	Правна заштита	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Туристичка помош	50.80%	30.88%	50.16%	49.30%	100.96%	107.04%	34.97%	37.81%
	Неживотно осигурување	51.84%	49.75%	40.69%	37.60%	92.53%	91.68%	42.47%	43.84%

10. ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА

	2023	2022
Приходи од камати од депозити во банки	6,058,290	4,227,967
Приходи од камати од Гарантен фонд	368,060	193,125
Приходи од камати по обврзници и записи	19,414,925	14,971,535
Капитална добивка од продажба на акции и удели	2,771,006	2,188,999
Позитивни курсни разлики	1,675,085	2,196,219
Останати приходи од вложувања	183,330	197,695
Вкупно	30,470,696	23,975,540

11. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ПРИХОДИ

	2023	2022
Приходи од Гарантен фонд по регресни побарувања	3,297,762	3,036,130
Приходи за служни штети	1,343,943	2,228,369
Останати осигурително технички приходи	3,593,512	40,167,109
Приходи од претходни години	469,049	186,284
Вкупно	8,704,266	45,617,893

Друштвото евидентира поголеми Останати осигурително технички приходи во 2022 година во однос на 2023, која во најголем дел се однесува на добиена второстепена пресуда за судски спор.

12. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ

	2023	2022
Отпис на останати обврски	595,104	146,439
Приходи од камати по задоцнети плаќања	2,630,079	58,444,847
Приходи по процесни трошоци	2,138,369	2,588,041
Останати приходи	1,381,025	1,397,156
Вкупно	6,744,577	62,576,483

Друштвото евидентира поголеми приходи од камати по задоцнети плаќања во 2022 во однос на 2023, која во најголем дел се однесува на добиена второстепена пресуда за судски спор.

13. НЕТО ТРОШОЦИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО

	2023	2022
Трошоци за провизија	103,614,953	89,090,099
Трошоци за вработени во продажна мрежа	150,668,479	133,581,279
Трошоци за печатење обрасци	387,180	506,060
Промена во одложени трошоци за стекнување	(5,204,618)	(5,759,393)
Вкупно трошоци за стекнување	249,465,994	217,418,045
0	-	-
Амортизација на материјални средства кои служат за вршење на дејноста	6,430,606	7,604,297
Трошоци за вработените	72,584,392	64,196,141
Трошоци за услуги на физички лица кои не вршат дејност	11,044,144	9,112,976
Закупнина	15,538,303	19,379,171
Трошоци за телекомуникации	7,899,510	7,184,172
Професионални и интелектуални услуги	20,160,646	27,481,387
Трошоци за енергија и комунални услуги	4,465,238	10,094,917
Банкарски услуги, платен промет	5,098,617	4,136,123
Трошоци за услуги за одржување	5,181,328	3,330,374
Трошоци за обезбедување	1,042,637	1,010,638
Административни такси	412,158	823,069
Трошоци за канцелариски и потрошен материјал	3,494,387	3,241,424
Отпис на ситен инвентар	629,315	1,047,199
Трошоци за потрошено гориво и топлотна енергија	1,139,763	1,446,543
Трошоци за надомест на службени патувања	3,270,754	1,572,037
Трошоци за стручно усовршување	755,600	787,723
Трошоци за спонзорства и донации	2,738,508	2,332,194
Трошоци за стипендии	85,626	-
Трошоци за маркетинг	22,523,030	22,312,042
Трошоци за репрезентација	10,261,220	7,305,753
Трошоци за јубилејни награди и отпремнини	948,288	219,990
Трошоци од резервирања	(435,368)	(655,350)
Трошоци за даноци и придонеси	7,643,421	-
Останати трошоци	4,757,974	4,400,728
Вкупно административни трошоци	207,670,095	198,363,548
Нето трошоци за спроведување на осигурувањето	457,136,089	415,781,592

Трошоците за вработените се искажани на позициите трошоци за вработени во продажна мрежа и трошоци за вработени. Ги опфаќаат платите на вработените, регрес, отпремнина и други лични примања.

14. ТРОШОЦИ ОД ВЛОЖУВАЊА

	2023	2022
Негативни курсни разлики	1,684,265	2,877,149
Амортизација и вредносно усогласување на материјални средства кои не служат за вршење на дејноста	132,062	-
Расходи по камати	679,680	11,415
Вкупно	2,496,008	2,888,564

15. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ТРОШОЦИ

	2023	2022
Противпожарен придонес и придонес за безбедност во сообраќајот	19,996,744	18,098,365
Трошоци за неосигурани возила	8,842,452	11,142,394
Трошоци за финансирање на АСО и НБО	10,639,335	10,009,879
Останати трошоци за осигурување	4,862,651	4,011,584
Вкупно	44,341,182	43,262,222

16. ОСТАНАТИ РАСХОДИ

	2023	2022
Расходи за извршени услуги	8,313,551	7,047,776
Расходи за камата за задоцнето плаќање	96	3,992
Негативни курсни разлики	604,615	410,986
Загуба/(Ослободување) на загуба од обезвреднување на останат	(87,473)	(426,547)
Останати расходи	8,528,142	663,481
Вкупно	17,358,931	7,699,688

17. ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА

Пресметката на основната/разводната заработка по акција на 31 декември 2023 година е направена врз основа на добивката за годината која им припаѓа на имателите на обични акции во износ од МКД 7,452,495 (нето добивка за 2022: МКД 100,754,309) и пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината завршена на 31 декември 2023 година од 18.326 (2022: 18.326).

Добивка расположива за имателите на обичните акции

	2023	2022
Нето добивка која им припаѓа на имателите на обични акции	7,452,495	100,754,309
Пондериран просечен број на обични акции	-	-
Број на акции	-	-
Издадени обични акции на 1 јануари	18,326	18,326
Издадени во текот на годината	-	-
Пондериран просечен број на обични акции на 31 декември	18,326	18,326
Основна/разводната добивка по акција (денари)	407	5,498

18. ДАНОК НА ДОБИВКА

	2023	2022
Данок на добивка	1,718,516	12,027,755
Вкупно	1,718,516	12,027,755
Добивка/(загуба) пред оданочување	9,171,011	112,782,064
Пресметан данок по стапка од 10%	917,101	11,278,206
Зголемување за непризнати расходи за даночни цели	1,401,415	1,290,968
Загуба за годината за која не е признаено одложено даночно средство	(600,000)	0
Намалување на даночна основа за износ на загуба пренесена од претходни години	-	(541,419)
Данок на добивка	1,718,516	12,027,755.05
Ефективна каматна стапка	18.74%	10.66%

19. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

	Софтвер и лиценци	Инвестиции во тек и аванси	Вкупно
Набавна вредност			
На 1 јануари 2022	149,624,931	-	149,624,931
Набавки	4,023,411	1,000,418	5,023,829
На 31 декември 2022	153,648,343	1,000,418	154,648,761
На 1 јануари 2023	153,648,343	1,000,418	154,648,761
Набавки	6,635,937	(1,000,418)	5,635,519
На 31 декември 2023	160,284,280	-	160,284,280
Амортизација	-	-	-
На 1 јануари 2022	147,206,139	-	147,206,139
Амортизација за годината	2,116,124	-	2,116,124
На 31 декември 2022	149,322,263	-	149,322,263
На 1 јануари 2023	149,322,263	-	149,322,263
Амортизација за годината	1,761,041	-	1,761,041
На 31 декември 2023	151,083,304	-	151,083,304
Неотпишана вредност	-	-	-
На 1 јануари 2022	2,418,792	-	2,418,792
На 31 декември 2022	4,326,080	1,000,418	5,326,498
На 1 јануари 2023	4,326,080	1,000,418	5,326,498
На 31 декември 2023	9,200,976	-	9,200,976

20. ЗЕМЈИШТЕ, НЕДВИЖНОСТИ И ОПРЕМА

	Објекти за дејност	Објекти кои не се наменети за основна дејност	Инвестиции во тек и аванси	Опрема
Набавна вредност				-
На 1 јануари 2022	264,583,222	1,762,352	-	55,392,655
Набавки	422,240	-	-	952,007
Отпис/отуѓување	-	-	-	(692,333)
На 31 декември 2022	265,005,462	1,762,352	-	55,652,329
На 1 јануари 2023	265,005,462	1,762,352	-	55,652,329
Набавки	35,526	148,570,233	-	6,747,245
Отпис/отуѓување	(154,662,273)	-	-	(3,963,604)
На 31 декември 2023	110,378,714	150,332,585	-	58,435,970
Исправка	-	-	-	-
На 1 јануари 2022	130,135,790	1,762,352	-	45,548,557
Амортизација за годината	2,086,298	-	-	3,401,875
Отпис	-	-	-	(685,912)
На 31 декември 2022	132,222,088	1,762,352	-	48,264,520
На 1 јануари 2023	132,222,088	1,762,352	-	48,264,520
Амортизација за годината	1,739,348	132,062	-	2,930,217
Отпис/отуѓување	(27,991,223)	-	-	(2,923,632)
На 31 декември 2023	105,970,213	1,894,414	-	48,271,104
Неотпишана вредност	-	-	-	-
На 1 јануари 2022	134,447,432	-	-	9,844,098
На 31 декември 2022	132,783,373	-	-	7,387,809
На 1 јануари 2023	132,783,373	-	-	7,387,809
На 31 декември 2023	4,408,501	148,438,171	-	10,164,865

На 31 декември 2023 година, Друштвото нема дадени недвижности и опрема под залог (2022: нема).

21. ДРУШТВА И ЗАЕДНИЧКИ КОНТРОЛИРАНИ ЕНТИТЕТИ

	% на учество	2023	2022
А. Вложувања во подружници			
Вложувања во Сава Стејшн	100.00%	12,300,000	12,300,000
Вкупно		12,300,000	12,300,000
Б. Вложувања во заеднички контролирани ентитети			
Вложувања во Гарантен фонд		16,486,741	16,706,487
Вкупно		16,486,741	16,706,487
Вкупно финансиски пласмани (А+Б)		28,786,741	29,006,487

Вложување во Гарантниот фонд претставува депозит за членување во согласност со барањата на Законот за супервизија на осигурувањето на Република Македонија. Националното биро за Осигурување е непрофитна организација основана од страна на сите домашни осигурителни компании чија цел е да го заштити интересот на нејзините членови при меѓународното осигурување на моторни возила и да ги претставува членовите пред меѓународните осигурителни компании. Депозитите на членовите се чуваат на посебна сметка во банка и Бирото е обврзано да не ги вложува и да го врати депозитот на секој член при престанување на нивното работење со осигурување на моторни возила.

22. ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА

		2023	2022
А. Вложувања во должнички хартии од вредност			
Државни хартии од вредност со рок на доспевање до 1 год.		277,256,586	171,939,319
Државни хартии од вредност со рок на доспевање над 1 год.		481,552,416	497,552,527
Акции и удели во инвестициски фондови		135,193,170	137,067,282
Вкупно		894,002,172	806,559,128
Б. Вложувања во акции кои немаат активен пазар			
Табак АД Охрид	под 5%	2,159,452	2,159,452
Вкупно		2,159,452	2,159,452
Оштетување на вложувања во акции кои не котираат на официјален пазар		(2,159,452)	(2,159,452)
Вкупно		-	-
Вкупно вложувања расположливи за продажба		894,002,172	806,559,128
Котирани		308,131,746	336,341,984
Некотирани		585,870,427	470,217,144
Вкупно		894,002,172	806,559,128

На 31 декември 2023 година, Друштвото има вложувања расположливи за продажба во државни обврзници за денационализација и континуирани обврзници издадени од Министерството за Финансии на Република Северна Македонија. Овие обврзници се со рок на доспевање од 1 до 30 години и каматни стапки од 0.6% до 5%.

23. ДЕПОЗИТИ, ЗАЕМИ И ОСТАНАТИ ПЛАСМАНИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Орочени депозити во домашни банки	231,576,181	231,748,013
Вкупно	231,576,181	231,748,013
Дадени заеми	650,000	650,000
Исправка на вредноста на дадените заеми	(650,000)	(650,000)
Вкупно дадени заеми	-	-
Вкупно	231,576,181	231,748,013

На 31 декември 2023 година, Друштвото има депозити орочени во домашни банки со рок на доспевање од 1 до 2 година и каматни стапки до 2.9%.

24. ПОБАРУВАЊА ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Побарувања произлезени од договори за осигурување	374,562,105	363,308,433
Побарувања од застапници и посредници	10,571,838	11,392,010
Вкупно побарувања	385,133,943	374,700,443
Исправка на вредноста на побарувањата	(124,103,349)	(138,819,861)
Исправка на вредноста на побарувањата од застапници во осигурувањето и посредници	(4,704,452)	(5,764,532)
Вкупно исправка на вредност на побарувањата	(128,807,801)	(144,584,393)
Вкупно	256,326,142	230,116,050

Движењето на посебната резерва за побарувањата и исправката на вредноста на побарувањата произлезени од договори за осигурување во текот на годината се како што следи:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
На 1 јануари	144,584,393	145,954,439
Дополнителна исправка на вредност во добивката или загубата	30,735,868	28,811,833
Намалување на исправка поради отпис на побарувања	(20,697,465)	(5,043,318)
Ослободување на исправка на вредност	(25,814,995)	(25,138,561)
На 31 декември	128,807,801	144,584,392

Во рамките на позицијата Дополнителна исправка на вредност во добивката или загубата, Друштвото евидентира поголем износ во однос на минатата година како резултат на измените во Правилникот за методот за вреднување на ставките од билансот на состојба и изготвување на деловните биланси, како што е обелоденето во точка 5.Управување со ризик подточка 2 Кредитен ризик.

25. ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА

	2023	2022
Побарувања за аванси, депозити и кауции	11,382,647	10,932,588
Побарувања по основ на камати	11,176,893	11,192,880
Други побарувања од вработени	988,181	580,798
Побарувања по основ на регрес	6,761,188	6,774,934
Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	12,548,213	9,767,712
Останати побарувања	26,211,685	27,068,813
Останати побарувања од вложувања	383,349	214,587
Вкупно бруто останати побарувања	69,452,156	66,532,312
Исправка на вредност на побарувања по основ на камати	(10,060,607)	(10,060,607)
Исправка на вредност на побарувања по основ на регрес	(6,685,270)	(6,772,743)
Исправка на вредност на останати побарувања	(24,680,321)	(24,680,321)
Вкупно исправка на вредност на останати побарувања	(41,426,197)	(41,513,671)
Вкупно нето вредност на останати побарувања	28,025,958	25,018,641

Во рамки на позицијата Побарувања за аванси, депозити и кауции Друштвото евидентира намалување во тековната во однос на минатата поради поголем број на наплатени услужни штети.

Движењето на исправката на вредност е како што следи:

	2023	2022
На 1 јануари	41,513,671	41,940,218
Дополнителна исправка на вредност на регресни побарувања	-	-
Ослободување на исправката на вредност	(87,473)	(426,547)
Отпис	-	-
На 31 декември	41,426,197	41,513,671

26. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ОСТАНАТИ ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	2023	2022
Денарски сметки во домашни банки	17,199,822	19,472,932
Парични средства во благајна	992,166	1,020,967
Девизни сметки во домашни банки	13,221	1,105,203
Вкупно	18,205,210	21,599,102

27. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ**Акционерски капитал**

	Обични акции	
<i>Во број на акции</i>	2023	2022
На 1 јануари - целосно платени	18,326	18,326
Зголемување	-	0
На 31 декември - целосно платени	18,326	18,326

На 31 декември 2023 година одобриениот акционерски капитал се состои од 18,326 обични акции со номинална вредност од 207.6779 ЕУР по акција. Имателите на обични акции имаат право на дивиденда кога ќе биде објавена и имаат право на глас на Собрание на Друштвото за еквивалент од една обична акција. Сите акции носат право на сразмерно учество во поделбата на остатокот на стечајната, односно ликвидационата маса. Сите издадени акции се целосно платени. За годината завршена на 31 декември 2023 и по денот на известување Друштвото нема објавено дивиденди. Во текот на 2023 година беше исплатена дивиденда во износ од 15.400.000 мкд (2022: нема)

Акционерската структура на Друштвото е:

	Број на акции	% на учество
Позаваровалница САВА дд Словенија	17,201	93.86%
МТ ДОО Штип	920	5.02%
Останати помали акционери (под 5%)	205	1.12%
	18,326	100.00%

Резерви на сигурност

Според Законот за супервизија во осигурувањето, Друштвото треба да пресметува и издвојува една третина од нето добивката за годината за резерви на сигурност (доколку добивката не се користи за покривање на загуби од претходни години), се додека нивото на резервите не достигне износ кој е најмалку еднаков на 50% од остварената просечна премија на осигурување во последните две години, при што премиите од претходните години се зголемуваат за индексот на порастот на цените на мало, сметајќи ја и годината за која се распоредува остварената добивка.

Резервите на сигурност се наменети за покривање на обврските од договорите за осигурување во подолг временски период.

Ревалоризациона резерва

Ревалоризационата резерва за финансиски средства расположливи за продажба го вклучува кумулативниот нето ефект од промените во објективната вредност на вложувањата расположливи за продажба се до моментот на нивното депризнавање или оштетување.

Добивка издвоена за реинвестирање

Во текот на 2023 и 2022 година, Друштвото изврши инвестициски вложувања од добивката во материјални и нематеријални средства за проширување на дејноста. Даночната основа беше намалена за износот на вложувањата од добивката од претходната година. Реинвестираната добивка не може да се распределува како дивиденда во следните периоди. Вкупната кумулативна добивка издвоена за реинвестирање во 2023 година изнесува МКД 33,444,168 (2022: МКД 27.444.168),

28. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ

	2023			2022		
	Бруто	Реосигурување	Нето	Бруто	Реосигурување	Нето
Пријавени штети	273,648,687	35,738,973	237,909,714	283,997,333	30,514,621	253,482,712
Настанати, но непријавени штети	234,652,303	48,298,768	186,353,536	195,730,924	34,143,949	161,586,975
Други технички резерви	24,252,100	2,772,014	21,480,086	23,464,886	1,853,577	21,611,309
Преносна премија	594,065,341	29,976,155	564,089,186	509,164,071	16,928,704	492,235,367
	1,126,618,431	116,785,909	1,009,832,522	1,012,357,214	83,440,852	928,916,362

Движење во преносната премија и резервите за штети во 2023 година:

	Преносна премија			Резерви за штети и др. технички резерви			Технички резерви		
	Бруто	Дел во реосигурување	Нето	Бруто	Дел во реосигурување	Нето	Бруто	Дел во реосигурување	Нето
1 Осигурување од незгода	29,914,344	-	29,914,344	18,786,247	-	18,786,247	48,700,591	-	48,700,591
2 Здравствено осигурување	52,215,731	-	52,215,731	12,323,185	-	12,323,185	64,538,915	-	64,538,915
3 Моторни возила(каска)	125,458,656	-	125,458,656	49,262,840	1,800,000	47,462,840	174,721,495	1,800,000	172,921,495
4 Шински возила(каска)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 Воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Пловни објекти	292,845	-	292,845	165,760	-	165,760	458,605	-	458,605
7 Стока во превоз	607,222	80,477	526,744	-	-	-	607,222	80,477	526,744
8 Имот од пожар	33,107,115	9,320,418	23,786,697	19,338,442	4,382,809	14,955,633	52,445,557	13,703,227	38,742,331
9 Други осигурувања на имот	80,581,474	11,776,697	68,804,778	25,437,459	6,762,464	18,674,996	106,018,934	18,539,160	87,479,773
10 Одговорност-моторни возила	252,380,731	1,884,570	250,496,161	393,636,201	67,578,642	326,057,559	646,016,932	69,463,212	576,553,720
11 Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Одговорност-пловни објекти	539,030	-	539,030	-	-	-	539,030	-	539,030
13 Општа одговорност	7,411,514	4,074,603	3,336,911	3,781,400	3,004,000	777,400	11,192,914	7,078,603	4,114,311
14 Осигурување на кредити	1,714,669	1,714,669	-	1,764,200	1,764,200	(0)	3,478,869	3,478,869	(0)
15 Осигурување на гаранции	3,364	-	3,364	-	-	-	3,364	-	3,364
16 Финансиски загуби	3,043,302	1,124,721	1,918,581	2,310,280	1,517,639	792,641	5,353,582	2,642,361	2,711,221
17 Правна заштита	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18 Туристичка помош	6,795,344	-	6,795,344	5,747,077	-	5,747,077	12,542,421	-	12,542,421
Вкупно	594,065,341	29,976,155	564,089,186	532,553,090	86,809,754	445,743,337	1,126,618,431	116,785,909	1,009,832,522

28. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ (продолжение)

Движење во преносната премија и резервите за штети во 2022 година:

		Преносна премија			Резерви за штети и др. технички резерви			Технички резерви		
		Бруто	Дел во реосигурување	Нето	Бруто	Дел во реосигурување	Нето	Бруто	Дел во реосигурување	Нето
1	Осигурување од незгода	27,609,230	-	27,609,230	22,058,734	-	22,058,734	49,667,964	-	49,667,964
2	Здравствено осигурување	34,552,787	-	34,552,787	13,267,404	-	13,267,404	47,820,190	-	47,820,190
3	Моторни возила(каска)	101,322,477	-	101,322,477	41,543,837	-	41,543,837	142,866,314	-	142,866,314
4	Шински возила(каска)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Пловни објекти	441,000	113,336	327,664	155,700	-	155,700	596,700	113,336	483,364
7	Стока во превоз	556,254	39,925	516,329	-	-	-	556,254	39,925	516,329
8	Имот од пожар	28,195,455	8,513,460	19,681,995	16,078,582	2,869,016	13,209,566	44,274,037	11,382,476	32,891,561
9	Други осигурувања на имот	68,857,447	5,140,413	63,717,034	19,769,245	2,281,049	17,488,196	88,626,692	7,421,462	81,205,230
10	Одговорност-моторни возила	234,789,804	1,232,438	233,557,366	375,834,584	57,375,570	318,459,013	610,624,388	58,608,008	552,016,380
11	Одговорност-воздухоплови	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Одговорност-пловни објекти	467,515	-	467,515	-	-	-	467,515	-	467,515
13	Општа одговорност	3,739,340	1,361,271	2,378,069	4,125,220	3,004,000	1,121,220	7,864,560	4,365,271	3,499,288
14	Осигурување на кредити	312,694	322,910	(10,216)	982,512	982,512	(0)	1,295,206	1,305,422	(10,216)
15	Осигурување на гаранции	975	-	975	-	-	-	975	-	975
16	Финансиски загуби	2,108,911	204,951	1,903,960	-	-	-	2,108,911	204,951	1,903,960
17	Правна заштита	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Туристичка помош	6,210,182	-	6,210,182	9,377,326	-	9,377,326	15,587,508	-	15,587,508
	Вкупно	509,164,071	16,928,704	492,235,367	503,193,143	66,512,147	436,680,996	1,012,357,214	83,440,852	928,916,362

29. ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Долгорочни резервирања по основ на отпремнини за пензионирање, јубилејни награди и останати резервирања	23,747,744	22,929,384
Вкупно	<u>23,747,744</u>	<u>22,929,384</u>

30. ОБВРСКИ ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Обврски по штети	82,645	4,134,445
Останати обврски од непосредни работи на осигурување		96,159
Обврски кон Гарантен Фонд	1	1
Вкупно	<u>82,645</u>	<u>4,230,604</u>

31. ОСТАНАТИ ОБВРСКИ

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Обврски за примени аванси по основ премија за осигурување и надомест на штети	10,850,935	9,628,231
Обврски кон вработени по основ на плати и придонеси	27,520,311	23,211,860
Обврски за провизија	6,418,738	4,284,787
Обврски по основ на законски пропишани давачки	4,403,188	4,042,746
Обврски кон добавувачи	5,117,281	7,361,831
Останати обврски	280,806	774,308
Обврски по основ на долгорочни и краткорочни кредити	80,623,173	-
Вкупно	<u>135,214,432</u>	<u>49,303,764</u>

32. ОПЕРАТИВЕН ЛИЗИНГ

Обврски по неотповиклив оперативен лизинг се следниве:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Помалку од една година	2,609,219	1,595,654
Вкупно	<u>2,609,219</u>	<u>1,595,654</u>

33. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА

Согласно локалната законска регулатива, Друштвото вонбилансно евидентира резервација за пријавени штети по основ на непознати и неосигурани моторни возила и коресподентски штети. Средствата и обврските по овој основ на 31 декември 2023 година изнесуваат МКД 42.802.196 денари. Друштвото нема дополнителни обврски по овој основ

34. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ ЛИЦА

Салда и трансакции со САВА РЕ (матично друштво)

	2023	2022
Побарувања од реосигурувачите за удели во штети	11,774,788	8,201,955
Побарувања од реосигурувачите по основ на провизија	3,324,816	2,684,280
Обврски кон реосигурувачите	14,010,752	11,448,309
Дел за реосигурителот во бруто резерви за преносна премија	26,266,132	15,058,465
Дел за реосигурителот во бруто резерви за штети	79,740,649	61,012,719
Расход по основ на пренесена премија во реосигурување	91,265,904	63,146,442
Приход од удел на реосигурувачот во штети	23,163,898	43,917,084
Приход од провизија од реосигурување	11,940,073	8,546,494
Промена во резерви за преносна премија за делот на реосигурување	11,207,668	3,047,279
Промени во резервирани штети за делот на реосигурување	18,727,930	21,573,157
Одложена провизија за реосигурување	5,019,388	2,933,778
Останати побарувања	-	138,737
Расходи по камати	679,672	-
Обврски по кредити	80,623,173	-

Салда и трансакции со САВА Стејшн (подржница)

	2023	2022
Побарувања по основ на премија	-	-
Приходи по основ на премија	39,194	53,417
Останати обврски	308,494	459,869
Останати расходи	7,067,815	9,042,393

Салда и трансакции со ентитети под заедничка контрола

	2023	2022
Побарувања по основ на премија	663,426	451,805
Останати побарувања	-	1,083,582
Обврски кон реосигурувачите	1,182,754	-
Дел за реосигурителот во бруто резерви за штети	-	89,884
Дел за реосигурителот во бруто резерви за преносна премија	-	-
Останати обврски	2,321,622	2,087,532
Расход по основ на пренесена премија во реосигурување	7,655,449	5,980,717
Промени во резервирани штети за делот на реосигурување	-	774,762
Промена во резерви за преносна премија за делот на реосигурување	-	-
Приходи по основ на премија за осигурување	1,310,649	829,385
Приход од провизија од реосигурување	535,881	418,650
Приходи од др. за осигурување по над. за обработка на услужни штети	246,907	375,690
Останати расходи	3,222,258	2,874,562
Бруто исплатени штети	909,015	721,347

Трансакции со клучниот менаџерски персонал

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Вкупен надомест на клучниот менаџерски персонал (вклучени во Трошоци за вработени)	9,433,624	14,420,831
Вкупно	<u>9,433,624</u>	<u>14,420,831</u>

35. ПОТЕНЦИЈАЛНИ И ПРЕЗЕМЕНИ ОБВРСКИ***Судски спорови***

Друштвото дејствува во областа на осигурувањето и е предмет на судски постапки кои произлегуваат од неговото редовно работење. Тие се предмет на детална анализа од страна на Друштвото и врз основа на очекуваниот исход се вклучени во резервите за пријавени штети (види белешка 28). Во дополние Друштвото е предмет на судски постапки кои не произлегуваат од договори за осигурување. Раководството не верува дека крајниот исход од овие постапки ќе има негативно материјално влијание на резултатите на Друштвото.

Неизвесни даночни обврски

Финансиските извештаи и сметководствената евиденција на Друштвото подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во период од 5 години од поднесување на даночната пријава за финансиската година и можат да предизвикаат дополнителни даночни обврски коишто во оваа фаза не може да бидат утврдени со разумна точност. Сепак, раководството на Друштвото смета дека не постојат било какви дополнителни услови од кои можат да произлезат материјално значајни обврски по овој основ.

Преземени обврски

До датумот на изготвување на финансиските извештаи, Друштвото нема преземени обврски

36. УСОГЛАСЕНОСТ СО ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

На 31 декември 2023 година Друштвото е усогласено со барањата на Законот за супервизија на осигурување во врска со покривање на маргина на солвентност, пропишаните лимити за вложувањата на капиталот утврден во согласност со Законот за супервизија на осигурување како и средствата кои ги покриваат техничките резерви. Друштво поседува доволно средства за покривање на техничките резерви и покривање на капиталот во целост.

37. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

По денот на изготвување на Билансот на состојба не се случиле настани од материјално значење, а кои имаат влијание на финансиските извештаи за годината која завршува на 31 декември 2023

ПРИЛОГ 1– ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ СО ПОТВРДА НА АКТУАРОТ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА
РАБОТЕЊЕТО ЗА 2023 ГОДИНА НА
САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД СКОПЈЕ

I.	ОБРАЌАЊЕ НА УПРАВАТА	4
II.	ИЗВЕШТАЈ ЗА УПРАВАТА НА ДРУШТВОТО	6
1.	ПОДАТОЦИ ЗА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОДБОР НА ДИРЕКТОРИ	7
2.	РАКОВОДНИ ЛИЦА	10
III.	ДОСЕГАШЕН И ИДЕН РАЗВОЈ НА ДРУШТВОТО.....	11
3.	ИСТОРИЈА НА ДРУШТВОТО	12
3.1.	Најважни настани на Друштвото.....	12
3.2.	Најважни настани во 2023 година	14
4.	РАЗВОЈ ВО 2023 И ОЧЕКУВАН РАЗВОЈ ВО 2024	15
4.1.	Визија, мисија и вредности	15
4.2.	Профил на Друштвото	15
4.3.	Дејност на Друштвото	16
4.4.	Позначајни случувања за 2023 година	18
4.5.	Развој во 2023	18
4.6.	Очекуван иден развој во 2024.....	19
4.7.	Опис на главните опасности и несигурности со кои се соочуваше Друштвото	20
5.	КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ.....	21
5.1.	Стретешки насоки на Друштвото	21
5.2.	Исполнување на деловните цели	22
5.3.	Овластени ревизори	23
5.4.	Материјални фактори на ризик	23
5.5.	Зделки со заинтересирана страна	27
5.6.	Големи зделки	27
5.7.	Измени во основната главнина и во резултатите за извештајниот период.....	27
5.8.	Промена во сопственичката структура.....	27
5.9.	Акционерски капитал и сопственичка структура.....	27
5.10.	Организациона шема	30
5.11.	Подружници на Друштвото	30
5.12.	Податоци за продажната мрежа.....	32
6.	ОПИС НА СОСТОЈБАТА ВО СТОПАНСТВОТО	33
6.1.	Макроекономски движења во 2023 и очекувања во 2024.....	33

6.2. ОСИГУРИТЕЛЕН ПАЗАР	38
IV. АНАЛИЗА НА РАБОТЕЊЕТО НА ДРУШТВОТО	41
1. КЛУЧНИТЕ ИНДИКАТОРИ НА РАБОТЕЊЕТО НА ДРУШТВОТО	42
1.1. Најважни финансиски показатели за 2023 година.....	42
2. ПРЕМИЈА.....	43
2.1. Број на склучени договори за осигурување.....	43
2.2. Полисирана ПРЕМИЈА.....	44
2.2.1. Бруто полисирана премија по класи на осигурување.....	44
2.2.2. Структура на бруто полисирана премија.....	45
2.2.3. Полисирана премија по дистрибуциски канали	46
3. ШТЕТИ.....	47
3.1. Број на ликвидирани штети.....	47
3.2. ИЗНОС НА ЛИКВИДИРАНИ ШТЕТИ	48
3.2.1. Ликвидирани штети по класи на осигурување.....	48
3.2.2. Структура на штети.....	50
3.2.3. Ликвидирани штети по дистрибуциски канали	51
3.2.4. Штети / премија (loss ratio)	52
4. РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ	53
4.1. Број на резервирани штети	53
4.2. ИЗНОС НА РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ	54
4.2.1. Бруто резервирани штети	54
4.2.2. Структура на бруто резервирани штети.....	55
5. РЕОСИГУРУВАЊЕ.....	56
6. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ	57
6.1. Бруто технички резерви.....	57
6.1.1. Бруто технички резервации по класи на осигурување.....	57
6.1.2. Структура на бруто технички резервации.....	59
6.2. Нето технички резерви	59
6.2.1. Нето технички резервации по класи на осигурување	59
6.2.2. Структура на нето технички резервации.....	61
7. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ	62

7.1.	Резултат од работењето	62
7.1.1.	Образложение на финансискиот резултат	62
8.	ФИНАНСИСКА ПОЛОЖБА	64
8.1.	Актива и пасива	64
8.2.	Капитал и резерви	65
V.	ОСТАНАТИ ПОДАТОЦИ ЗНАЧАЈНИ ЗА РАБОТЕЊЕТО	66
9.	УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ	67
9.1.	Стратешки насоки од областа на управување со човечки ресурси	67
9.2.	Клучни активности од областа на управување со кадри во 2023 година	67
9.3.	Вработување и структура на вработени	68
9.3.1.	Вкупен број на вработени во Друштвото	68
9.3.2.	Број на вработени во Друштвото врз основа на типот на вработеност (скратено/полно работно време)	70
9.3.3.	Вработени во Друштвото врз основа на степенот на образование	70
9.3.4.	Вработени во Друштвото врз основа на возраст	71
9.3.5.	Вработени во Друштвото врз основа на пол	
10.	ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА	72

I. ОБРАЌАЊЕ НА УПРАВАТА

Почитувани акционери, деловни партнери, соработници и пријатели,

Со големо задоволство се обраќаме по успешната измината деловна година, горди на успехите и достигнувањата и благодарни до целиот тим со кој заеднички ги реализиравме планските цели.

Годината што измина за нас не беше вообичаена деловна година. Пред се, беше роденденска година - прославивме 30 роденден на Сава осигурување, заедно со Вас почитувани акционери, деловни партнери, соработници и пријатели и друштво го смени своето седиште. Оваа година беше посебена за нас, година во која работевме со целосна посветеност, професионалност и слух за потребите на нашите клиенти и вработени. Резултатите за 2023 година се пред се позитивен финансиски резултат од 7,4 мил денари со што ја потврдивме стабилната позиција на македонскиот осигурителен пазар. Бруто полисираната премија изнесува 1.258 милиони денари, што претставува раст од 17,2% во однос на минатогодишната реализација, притоа планираниот износ за 2023 е надминат за 12,9%.

Денеска Сава осигурување е модерна и современа компанија, секогаш подготвена да ги слушне потребите на нашите осигуреници, секогаш потготвена со нови производи и нови услуги.

Би сакале да се осврнеме на неколку значајни карактеристики, кои претставуваат наш идентитет, на кој сме горди, кој не разликува од останатите осигурителни друштва и не мотивира се повеќе да вложуваме во нашите вистински вредности, да растеме, да се развиваме и тимски да постигнеме многу поголеми успеси во идниот период.

Фокус на нашите клиенти и соработници, кои во Сава осигурување препознаваат сериозен и стабилен партнер, со акцент на високо ниво на корпоративна култура, пред се заснована на транспарентно и тимско работење. Епитети кои ги оправдуваме со секојдневното, посветено работење, со континуираната комуникација, преку иновативните решенија со кои се олеснува процесот на соработка во секој сегмент од нашата дејност, преку сопствена станица за технички преглед, сопствен 24/7 контакт центар и сопствен асистентски центар за организација и координација на помош, преку креирање на осигурителни производи „по мерка“, преку брза и коректна исплата на штети, како и подготвеноста за брзи прилагодувања според потребите на нашите клиенти – бидејќи клиентот со нас, никогаш не е сам.

Фокус на вработените, единствено задоволен и исполнет тим, притоа поткрепен со квалитетно образование и искуство, може да понуди највисоко ниво на професионалност, соодветна понуда на осигурителни производи, да го доближи осигурувањето до клиентите, притоа создавајќи позитивни искуства на клиентите во однос на целиот осигурителен процес, како и да допринесе за генерално чувство на пријатна работна атмосфера и здраво окружување. Оттаму, целосната посветеност кон вработените, вложување во нивната едукација и континуирана надоградба, преку бројни обуки, работилници и конференции, вложување во нивното задоволство, организирајќи друштвени настани, размена на искуства и создавање нови контакти на групациско ниво, тим билдинг, учество на спортски настани и корпоративни спортски игри. Во изминатиот период, голем дел од енергијата беше насочена кон развојот на нови сопствени кадри преку проектот Инкубатор, кој за нас е од исклучителна важност.

Фокус на дигитализација, оптимизација на интерните процеси и рационализација на трошоците, како неопходни процеси преку кои оптимално ги користиме нашите ресурси, ја збогатуваме нашата понуда и вредност и отвораме нови полиња и можности за натамошно развивање и подобрување. Постојано се стремиме да сме во чекор со новите промени, но не по секоја цена бидејќи секогаш им овозможуваме на нашите клиенти и осигуреници сами да го изберат начинот на комуникација со нас во рамките на секој сегмент на работењето.

Фокус на одржливиот развој, општествено одговорно дејствување – максимално посветени на проектот „Срце за светот“, организирани бројни настани за корпоративно волонтирање, грижа за средината, преку нејзино чистење и разубавување, активности во рурални средини, поддршка и помош на поединци и семејства на кои тоа им е потребно, крводарителски акции, активности за намалување на загадувањето, преку изоставување или постепено намалување на примената на сите практики во работењето, кои се штетни за средината, како и редовно следење на параметрите и трендовите на нашето подобрување во тој сегмент. Се вложуваат големи напори за будење на чувството и потребата за приклучување на секој поединец и стекнување на здрави навики кои ќе ни овозможат поубава средина за сите нас, свесни дека е тоа наша задача да бидеме добар пример и едукатор на нашите поколенија.

На крајот, оваа година беше година на предизвици и промени на кои најодговорно и најпрофесионално одговоривме, притоа остануваме убедени дека се движиме во вистинска насока за градење на подобра иднина за вработените, акционерите и за средината во која живеме.

Со тимот на Сава осигурување, кој и оваа година покажа дека е тим кој е спремен на се, тим кој е професионален и одговорен, подготвен за нови предизвици, нови промени и нови победи, со голема мотивација, се радуваме на годината која доаѓа и потполно спремни да ги реализираме плановите.

Искрено,

Ивршен директор,
Кристијан Лешков

Главен Извршен директор,
Мелита Гугуловска

II. ИЗВЕШТАЈ ЗА УПРАВАТА НА ДРУШТВОТО

1. ПОДАТОЦИ ЗА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОДБОР НА ДИРЕКТОРИ

Одборот на Директори го сочинуваат шест членови во следниот состав:

МЕЛИТА ГУГУЛОВСКА, дипломиран градежен инженер, извршен член на

Одборот на директори на Друштвото, родена на 20.11.1966 година во Скопје, Р.Северна Македонија, пол женски, државјанство: македонско, датум на првично именување 24.07.2017 година, со дадена согласност за нејзино именување од страна на Агенцијата за супервизија на осигурување на ден 14.09.2017 година, продолжена на ден 31.10.2018 година, како и нова согласност за новиот четиригодишен мандат на Извршниот член од ден 12.08.2020 година, за период од 05.09.2020 година до 05.07.2024 година, вработена во САВА осигурување, а.д. Скопје на работно место Генерален директор, дејност: неживотно осигурување, не членува во органи на управување и надзорни органи во други правни лица.

На 2-тата Мелита Гугуловска во 2023 година и е исплатен вкупен износ од 5.576.384,21 денари по основ на плата, надоместоци на плата, бонус, осигурувања и други права.

КРИСТИАН ЛЕШКОВ, дипломиран економист, извршен член на Одборот на директори

на Друштвото, роден на 07.07.1982 година во Скопје, Р.Северна Македонија, пол машки, државјанство: македонско, датум на првично именување 25.12.2023 година, со дадена согласност за негово именување од страна на Агенцијата за супервизија на осигурување на ден 25.12.2023 година, за период од 25.12.2023 година до 05.07.2024 година, вработен во САВА осигурување, а.д. Скопје на работно место Извршен директор, дејност: неживотно осигурување, не членува во органи на управување и надзорни органи во други правни лица.

На 2-динот Кристиан Лешков во 2023 година му е исплатен вкупен износ од 2.788.055,86 денари по основ на плата, надоместоци на плата, бонус, осигурувања и други права.

РОК МОЉК, дипломиран економист, претседател и неизвршен член на Одборот на директори на Друштвото, роден на 20.04.1968 година во Постојна, Република Словенија, машки пол, без индивидуален надоместок за членување во Одборот на директори на САВА осигурување, Државјанство: словенечко, датум на првично именување: 08.02.2012 година со мандат до 05.09.2020 година, како и реизбор со нов четиригодишен мандат од 06.07.2020 година до 05.07.2024 година. Г-дин Рок Мољк е член на Управата на *Illyria Kompania e Sigurimeve sh.a.* и *Illyria Life Kompania e Sigurimit të Jëtës, sh.a.* – Косово и член на надзорните органи на САВА Покојнинска, Република Словенија и САВА пензиско друштво а.д. Скопје. Вработен во Позаваровалница САВА Ре, д.д. Љубљана, Р.Словенија, на работно место Директор на деловен центар за осигурување, продажба и управување со групација.

МИЛАН ВИРШЕК, дипломиран правник, неизвршен член на Одборот на директори на Друштвото, роден на 05.11.1968 година во Љубљана, Република Словенија, пол машки, без индивидуален надоместок за членување во Одборот на директори на САВА осигурување, Државјанство: словенечко, датум на првично именување: 25.03.2010 година со мандат до 05.09.2020 година, како и реизбор со нов четиригодишен мандат од 06.07.2020 година до 05.07.2024 година. Г-дин Милан Виршек е член на Управата на *Illyria Kompania e Sigurimeve sh.a.*, *Illyria Life Kompania e Sigurimit të Jëtës, sh.a.* – Косово и САВА Монтенегро а.д. Подгорица - Црна Гора и член на надзорните органи на САВА Покојнинска, Република Словенија и САВА пензиско друштво а.д. Скопје. Вработен во Позаваровалница САВА Ре, д.д. Љубљана, Р.Словенија, дејност: реосигурување, на работно место овластено лице од Управата.

ПЕТЕР СКВАРЧА, М-р за европски интеграции (дипломиран политиколог), неизвршен член на Одборот на директори, роден на 01.02.1975 година во Крањ, Република Словенија, машки пол, Државјанство: словенечко, датум на првично именување: 12.04.2019 година со мандат до 05.09.2020 година, како и реизбор со нов четиригодишен мандат од 06.07.2020 година до 05.07.2024 година. Г-дин Петер Скварча е член на Управата на Позаваровалница Сава д.д. Љубљана и член на надзорните органи на Заваровалница САВА д.д. Марибор, Словенија, САВА неживотно осигурање Белград, Србија и САВА пензиско друштво а.д. Скопје, Македонија. Вработен во Позаваровалница САВА, д.д. од Љубљана, Р.Словенија, на работно место член на Управата.

НЕНАД ЈОВАНОВИЌ, Дипломиран машински инженер, неизвршен и независен член на Одборот на директори на Друштвото, роден на 21.06.1966 година во Љубљана, Република Словенија, машки пол, со индивидуален квартален надоместок за членување во Одборот на директори на САВА осигурување во износ од 550 ЕУР во денарска противвредност, државјанство: македонско и словенечко датум на првично именување: 02.04.2019 година со мандат до 05.09.2020 година, како и реизбор со нов четиригодишен мандат од 06.07.2020 година до 05.07.2024 година. Тој е вработен како Генерален секретар на Одборот на оснивачи на Друштвото ЕКОН ЕЛЕКТРОН.

САШО ТОНЕВСКИ, М-р за управување со цивилно воздухопловство (дипломиран политиколог), неизвршен и независен член на Одборот на директори на Друштвото, роден на 07.06.1971 година во Скопје, Република Северна Македонија, пол машки, со индивидуален квартален

надоместок за членување во Одборот на директори на САВА осигурување во износ од 500 ЕУР во денарска противвредност, државјанство: Р. С. Македонија, датум на првично именување: 27.12.2019 година со мандат до 05.09.2020 година, како и реизбор со нов четиригодишен мандат од 06.07.2020 година до 05.07.2024 година. Тој е вработен и Управител на ТД Делфино Рент а Кар Доел и ТД Делфино Травел Агенци Доел.

2. РАКОВОДНИ ЛИЦА

- Сектор за продажба, Кристиан Лешков, директор;
- Сектор за развој и преземање на ризици,
- Сектор за штети (проценка и ликвидација) Јане Петровски, директор;
- Сектор за финансии и сметководство, Мирче Маринковиќ, директор;
- Сектор за општи и правни работи;
- Самостојна служба за внатрешна ревизија,
- Самостојна служба за контролинг, Јасминка Николовска, раководител;
- Самостојна служба за наплата на побарувања, Јасмина Џартова, раководител;
- Самостојна служба за актуарски работи;
- Самостојна служба за ИТ, Александар Михајлоски, раководител;
- Самостојна служба за управување со ризици и усогласност,
- Самостојна служба за човечки ресурси и
- Самостојна служба Контакт центар.

III. ДОСЕГАШЕН И ИДЕН РАЗВОЈ НА ДРУШТВОТО

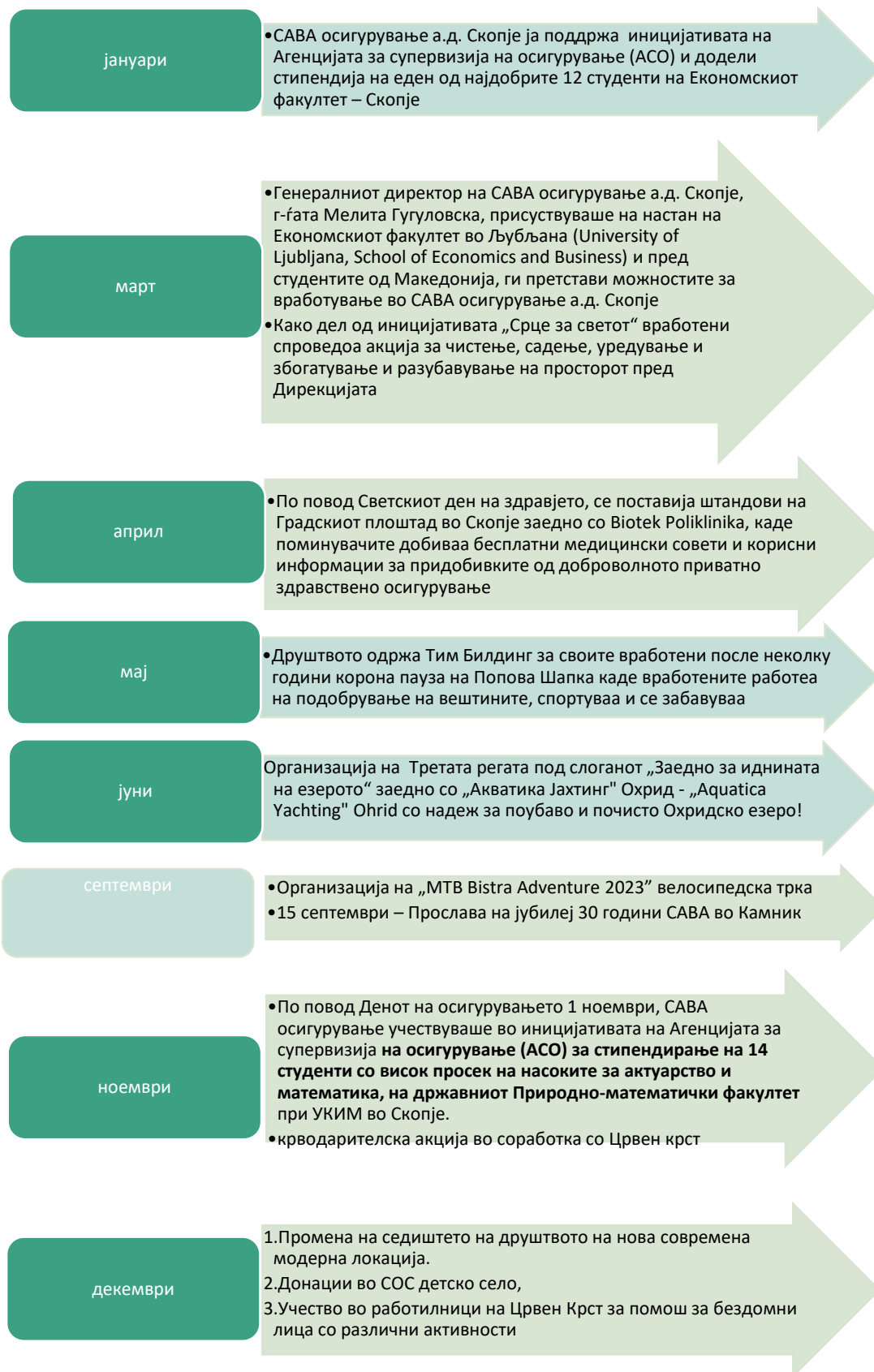
3. ИСТОРИЈА НА ДРУШТВОТО

3.1. НАЈВАЖНИ НАСТАНИ НА ДРУШТВОТО

Година	Најважни настани
1993	САВА осигурување, а.д. Скопје е основано како а.д. за осигурување ТАБАК – Скопје, на основачкото собрание одржано на 24.12.1993 година, со почетен капитал од 1 милион германски марки или 1000 обични акции со вредност од 1.000 ДЕМ по акција. После успешно спроведената втора емисија на акции, во текот на 1994 и 1995 година обезбеден е дополнителен капитал, со што вкупната главнина изнесувала 2.530.000 ДЕМ или 1.265.000 ЕУР. Со резервирање на 66,9% од остварената добивка во 2001 година и преку издавање на трета емисија на акции во 2002 година, акционерскиот капитал е зголемен за 3.010 акции, или за дополнителни 1.505.000 ЕУР.
2006	Во 2006 година сопственичката структура била распределена на 21 акционер, а 10 од нив контролирале 81% од вкупниот број на акции.
2007	Во почетокот на 2007 година SAVA RE Љубљана го откупила мнозинскиот пакет на акции, а во Ноември 2007 година Друштвото го промени името во Акционерско Друштво за осигурување САВА ТАБАК.
2008	Во Јануари 2008 година извршена е четвртата емисија на акции во износ од 230.000 ЕУР, со која се емитирани 460 обични акции, со цел усогласување со новите измени и дополнувања на Законот за супервизија на осигурувањето. Со овие измени основачкиот капитал на Друштвото изнесува 3.000.000 ЕУР.
2011	На 10-ти Ноември 2011 година Друштвото се ребрендираше и го промени своето име во САВА осигурување а.д. Скопје. Со тоа Друштвото се унифицираше во својот корпоративен идентитет и лого со останатите придружни друштва на групацијата Сава Ре.
2013	Во август 2013 година Групацијата САВА РЕ стана сопственик на 100% од осигурителната компанија Заваровалница Марибор (Zavarovalnica Maribor) од Словенија, со што доживеа значајна трансформација и стана втората по големина осигурителна групација во регионот. Ова претставува остварување на важна стратешка цел – да се зацврсти позицијата на развиениот осигурителен пазар и да се воспостави бизнис модел кој е добро избалансиран во однос на локалните и светските трендови на осигурителниот пазар. Тоа се двата сегменти по кои групацијата ќе го очекува и најголемиот прилив, главно поради растот на премиите на осигурителниот пазар на Западен Балкан – чиј потенцијал е токму во неговата недоволна развиеност, а кој треба да обезбеди зајакнување на групацијата и поддршка на нејзината политика за дивиденда.
2014	На 22.12.2014 како целосна инвестиција на Друштвото беше основана станицата за технички преглед Сава Стејшн, која е уште една успешна приказна за словенечко-македонското партнерство и економска соработка. Сава Стејшн е нова членка на групацијата Сава Ре и проект на Сава осигурување а.д. Скопје. Станицата отпочна со работа во 2015 година со првичните резултати веќе ја зацврсти одличната позиционираност на Сава осигурување на македонскиот осигурителен пазар, но дава свој придонес во економскиот развој на општина Илинден, каде е лоцирана.
2015	Со вклучувањето на новата членка Заваровалница Марибор, групацијата од 2015 година планира значителен пораст на премијата и тоа, главно, на осигурителните пазари надвор од Словенија. Впрочем, главните цели на групацијата во наредните три години ќе бидат интеграцијата на осигурителниот пазар во Словенија и растот надвор од нејзините граници, поради што Сава Ре ќе биде во потрага по нови развојни можности во регионот.
2016	Во процесот на спојување на четири друштва за осигурување (Заваровалница Марибор, Заваровалница Тилија, Велебит осигурување и Велебит Животно осигурување), сите членови на групата Сава Ре се здружија и се формира нова осигурителна компанија под името Заваровалница Сава, д.д.
2017	На 24.07.2017 година, Собранието на акционери на Друштвото изгласа измени на Статутот на Друштвото, со кои бројот на членови на Одборот на директори на Друштвото се зголеми од постоечките 5 на 7 члена, од кои 3 извршни членови, 3 неизвршни и 1 неизвршен и независен член. На ден 12.12.2017 година Сава Ре д.д. Љубљана потпиша договор за купување на 100% од акциите на НЛБ Нов пензиски фонд АД Скопје. Матичната куќа на САВА осигурување а.д. Скопје инвестира во развој на пензиското осигурување како дел од групациската стратегија.

2018	<p>Во март 2018 година, матичната куќа на Групација - Сава Ре д.д. ја доби согласноста од Македонската агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (МАПАС), како и сите останати одобрености од надлежните институции за аквизиција на компанијата НЛБ Нов пензиски фонд АД Скопје. Со тоа се исполнети сите потребни услови за остварување на купопродажниот договор од 12 декември 2017 година.</p> <p>На 13 март 2018 година со купување на Македонска берза, Сава Ре д.д. Љубљана се стекна со 21200 акции, односно 100% од акционерскиот капитал во НЛБ Нов пензиски фонд АД Скопје. Со влегувањето на пазарот за пензиско осигурување во Република Македонија Сава Ре д.д. ја оствари својата стратегија за проширување на дејноста и зацврстување на својата позиција во Западен Балкан.</p> <p>Македонските членки на групацијата Сава Ре - Сава осигурување а.д. Скопје и Сава пензиско друштво а.д. Скопје склучија важен стратешки договор за соработка во делот на вршењето на работи на маркетинг на пензиски фондови во продажната мрежа на Сава осигурување а.д. Скопје.</p>
2019	<p>Во мај 2019 година Групацијата чија членка е САВА осигурување а.д. Скопје - брендот Сава Ре го замени со Sava Insurance Group на англиски јазик.</p> <p>На 53-тата седница на вонредно Собрание на акционери одржана на ден 03.01.2019 год. е донесена Одлука за измени и дополнувања на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје. Овие измени и дополнувања на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје се изготвени со цел воведување нова класа - осигурување на кредити.</p> <p>На Годишното Собрание на акционери на Друштвото 54-та седница одржана на ден 02.04.2019 година, Собранието донесе Одлука за измени на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје. Со овие измени на Статутот се врши промена односно зголемување на бројот на членови на Одборот на директори на Друштвото. Потоа, се усогласува Статутот со корпоративните барања на Групацијата во која Друштвото е членка. Во целиот текст на Статутот се вршат измени со цел поедноставување на содржината на Статутот на препорака на внатрешната ревизија на Друштвото, а во согласност со локалните законски и подзаконски прописи. Покрај наведеното, во целиот текст на Статутот се врши усогласување со Уставните амандмани со кои се изврши промена на Уставното име на државата.</p> <p>Исто така на 56-тата седница на вонредно Собрание на акционери на Друштвото, одржана на 27.12.2019 година, Собранието на Друштвото донесе Одлука за измени и дополнувања на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје. Овие измени и дополнувања на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје се изготвени со цел намалување на бројот на извршни членови на Одборот на директори од постоечките 3 (три) извршни членови на 2 (два) членови, со кое намалување вкупниот број на членови на Одборот на директори од постоечките 8 (осум) членови се намалува на 7 (седум) членови. Намалувањето на бројот на извршни членови е како резултат внатрешната кадровска политика.</p>
2020	<p>Во текот на 2020 година Друштвото успешно се справи со предизвиците на Корона кризата и ширењето на Корона вирусот, се прилагоди на нови дигитални начини на работење и го подобри развојот на дигиталните системи и ИТ решенија.</p> <p>Во 2020 година истече постојниот мандат на сите членови на Одборот на директори и истиот состав беше реизбран со нов четиригодишен мандат.</p>
2021	<p>Во текот на 2021 година Друштвото продолжи успешно да се справува со предизвиците на Корона кризата, нови регулаторни барања и продолжи да работи на нови дигитални начини на работење, развој на дигиталните системи и ИТ решенија.</p>
2022	<p>Одборот на директори на САВА осигурување а.д. Скопје на својата 20-та седница одржана на ден 21.03.2022 година, ја констатирал оставката на Генералниот директор и Извршен член на Одборот на директори г-динот Ило Ристовски кој функцијата ја вршеше до 31.03.2022 година. На истата седница Одборот на директори ја избра г-ѓата Мелита Гугуловска за Генерален директор и Извршен член на Одборот на директори која функцијата ќе ја врши почнувајќи од 01.04.2022 година.</p> <p>На Годишното Собрание на акционери на Друштвото 61-ва седница одржана на ден 21.04.2022 година, Собранието донесе Одлука за измени на Статутот на САВА осигурување, а.д. Скопје. Со овие измени на Статутот се врши промена односно намалување на бројот на извршни членови на Одборот на директори на Друштвото. По промените се намалува вкупниот број на членови на Одборот на директори од 7 (седум) на 6 (шест) членови, од кои се намалија извршните членови од дотогашните 2 (два) на 1 (еден) извршен член.</p>
2023	<p>Во 2023 година Друштвото одбележа 30 години јубилеј и својот јубилеј го одбележа со повеќе настани во текот на годината и една централна јубилејна прослава.</p> <p>Почнувајќи од 01.12.2023 година Друштвото го смени своето седиште на нова локација на ул. Железничка бр.41 во нови деловни простори во бизнис центар Ентерпрајз во Центар, Скопје.</p> <p>Со измени на Статутот на Друштвото од 16.11.2023 година Одборот на директори на Друштвото се зголеми за 1 (еден) нов извршен член, односно од постоечките вкупно 6 (шест) членови на 7 (седум) членови. Новиот извршен член на Одборот на директори и Извршен директор на Друштвото е г-дин Кристиан Лешков, избран од редовите на вработените во Друштвото кој пред изборот успешно ја вршеше функцијата Главен оперативен директор. Г-динот Кристиан Лешков доби согласност од Агенцијата за супервизија на осигурување и почна да ја врши функцијата почнувајќи од 25.12.2023 година. Тој ќе биде одговорен за подрачјата на Секторот за продажба и Самостојната служба за наплата.</p>

3.2. НАЈВАЖНИ НАСТАНИ ВО 2023 ГОДИНА

4. РАЗВОЈ ВО 2023 И ОЧЕКУВАН РАЗВОЈ ВО 2024

4.1. ВИЗИЈА, МИСИЈА И ВРЕДНОСТИ

МИСИЈА	 <ul style="list-style-type: none"> • Обезбедуваме континуитет во сигурноста, ги следиме во чекор сите новитети и потреби на осигурителниот пазар, се со цел поуспешно и поефикасно работење на Друштвото. 	 <ul style="list-style-type: none"> • Да бидеме осигурително друштво кое на домашниот пазар ќе го препознаваат како сериозен партнер кој нуди услуги со највисок квалитет и сигурност. 	 <ul style="list-style-type: none"> • Ние сме посветени кон клиентите, иновативни, професионални и етични, ние сме успешни во работењето, одговорни кон околината, ние имаме приврзани и задоволни вработени и заедно го градиме угледот на Друштвото.
---------------	--	--	--

4.2. ПРОФИЛ НА ДРУШТВОТО

САВА осигурување а.д. со седиште во Скопје е подредено друштво на Позаваровалница САВА д.д Љубљана, која има доминантно учество од 93,86% во неговиот акционерски капитал.

Име:	САВА осигурување, а.д. Скопје
Седиште:	Ул. Железничка бр.41, 1000 Скопје
Телефон:	+389 (2) 5101 500
Телефакс:	+389 (2) 5101 502
Web страна:	www.sava.mk
Матичен број:	4778529
Основна дејност:	Неживотно осигурување
Година на основање:	1993
Основен капитал:	234.072.672 МКД (3.805.905 ЕУР)
Број на обични акции	18.326
Удел во капиталот:	Позаваровалница Сава, д. д. Љубљана: 93,86%
Органи на управување:	
Генерален директор:	Мелита Гугуловска
Извршен директор:	Кристиан Лешков

Одбор на директори:	
<i>Претседател:</i>	<i>Рок Мољк</i>
<i>Членови:</i>	<i>Милан Виршек</i>
	<i>Петер Скварча</i>
	<i>Ненад Јовановиќ</i>
	<i>Сашо Тоневски</i>
	<i>Мелита Гугуловска</i>
	<i>Кристиан Лешков</i>
Управувачка поврзаност:	<i>Подредено друштво</i>

4.3. ДЕЈНОСТ НА ДРУШТВОТО

САВА осигурување, а.д. Скопје обавува работи од дејноста на неживотно осигурување, со која обезбедува сигурност за клиентите, економска заштита на имотот, возилата и лицата од ризици и гарантира добро работење со капиталот.

Врз основа на Решение бр.18-23977/8-02 од 28.03.2003 година, Друштвото има дозвола за вршење на работи за осигурување во рамките на следните класи на осигурување:

- Осигурување од последици на несреќен случај-незгода;
- Здравствено осигурување кое не е покриено со задолжителното здравствено осигурување;
- Осигурување на моторни возила (каска);
- Осигурување на шински возила (каска);
- Осигурување на воздухоплови (каска);
- Осигурување на пловни објекти (каска);
- Осигурување на стоки во превоз (карга);
- Осигурување на имот од пожар и природни непогоди;
- Други осигурувања на имот;
- Осигурувања од одговорност од употреба на моторни возила;
- Осигурувања од одговорност од употреба на воздухоплови;
- Осигурувања од одговорност од употреба на пловни објекти;
- Општото осигурување од одговорност;
- Осигурување на кредити;
- Осигурување на гаранции;
- Осигурување од финансиски загуби;
- Осигурување на правна заштита;

- Осигурување на туристичка помош за лица кои се соочуваат со проблеми при патување.

Основната дејност на Друштвото е поврзана со:

- склучување и исполнување на договори за неживотно осигурување;
- склучување и исполнување на договори за соосигурување.

Работењето се одвива преку:

- Сектор за развој и преземање на ризици;
- Сектор за продажба;
- Сектор за штети;
- Сектор за финансии и сметководство;
- Сектор за општи и правни работи;
- Самостојна служба за внатрешна ревизија;
- Самостојна служба за наплата на побарувања;
- Самостојна служба за контролинг;
- Самостојна служба за актуарски работи,
- Самостојна служба за управување со ризици,
- Самостојна служба за ИТ,
- Самостојна служба Контакт центар и
- Самостојна служба за човечки ресурси.

Според обемот и видот на работата Секторите имаат оптимален капацитет за квалитетно извршување на работењето и располагаат со кадар кој има повеќегодишно искуство и знаење, потврдена стручност и компетентност за обавување на работите од областа на осигурувањето.

Стратешка определба на Друштвото е развој на своите вработени, подобрување на квалитетот и перформансите во осигурувањето и зголемување на учеството на осигурителниот пазар.

Делувањето на Друштвото е во согласност со принципите на корпоративното управување преку кое се изразува сигурност, доверба, транспарентност и рејтинг. Потврда за успешното работење се досегашните достигнувања на домашниот пазар и високата позиција во осигурителната дејност во државата.

4.4. ПОЗНАЧАЈНИ СЛУЧУВАЊА ЗА 2023 ГОДИНА

Во изминатата година Друштвото се соочи со бројни интерни и екстерни предизвици. Друштвото презеде голем број на мерки со цел неутрализирање на негативните ефекти, без притоа да се загрози стекнатата позиција на пазарот.

Во текот на 2023 година како позначајни случувања Друштвото би ги издвоило купопродажбата на Деловниот објект и реалокација на Дирекција во нов деловен објект. Со купопродажбата на Деловниот објект и одобриениот кредит од матичната компанија, Друштвото реализираше инвестициско вложување кое ќе биде предмет на наем во наредниот период.

Еднократен ефект кој беше значаен за работењето во 2023 година е Данокот на солидарност кој беше усвоен во месец Септември и кој имаше импликации на целокупното работење од причина што се третира како даночен признаен трошок.

Во изминатиот период големо значење се даде на рационализација на трошоците, како поле на кое може да се дејствува. За таа цел беа преземени одредени активности, континуирано следење на оперативните трошоци, реорганизација на продажната мрежа, затварање на подружници, рационализација на работните процеси во координација со одговорните лица, без притоа да се наруши ефикасноста и континуитетот на работењето.

Покрај сите случувања, Друштвото успеа да го одржи својот континуитет во работењето, реализирајќи раст на бруто полисираната премија од 17,2% во однос на 2022 и надминување на планираниот износ за 12,9%. Професионално и експедитивно се сервисираа барањата по штетни настани. Притоа, не се изостави фокусот кон клиентите, развивање на понудата, збогатување на комуникацијата и зголемување на клиентското задоволство. Се задржа целосната посветеност кон вработените, инвестирање во нивното знаење, компетенции и задоволство. Финално, 2023 годината ја завршуваме со позитивен финансиски резултат по одданочување во износ од 7.452.495 денари, што е показател за успешно справување со предизвиците со кои се соочивме и дополнителна мотивација за уште поуспешни идни периоди.

4.5. РАЗВОЈ ВО 2023

Со цел да ја задржиме стекнатата позиција и во услови на светска криза која во голема мера го забави стопанството и економскиот развој, поставивме стабилни односи, воведовме нови практики и брзо се вклопивме во новонастанатата ситуација. Притоа, и покрај многубројните промени во начините на работење, Друштвото одговори на сè поголемите барања на модерниот пазар и воедно го одржа волументот на работа и пласираше нови продукти.

Во текот на годината редовно беа разгледувани од страна на Одборот на директори извештаи за измени во правната регулатива во Република Северна Македонија, како и Извештаи за ревизија на

усогласеноста на Друштвото со прописите и се следеше остварувањето на препораките дадени од Службеникот за усогласеност со прописите (compliance officer). Беа усвојувани нови акти на деловна политика или се вршеше измена и дополнување на постоечките. Беа усвојувани нови интерни акти на Друштвото или се усогласуваа постоечките со измените во законската регулатива и со изменетите оперативни процедури.

Во своето работење перманентно ги следиме современите европски и светски трендови и воведуваме иновации во согласност со светските стандарди. Во фокусот на нашето работење и понатаму остануваат осигурениците, како и придонесот за развојот на економијата во земјата. Вложувањето во квалитетот, знаењето и вештините се компаративна предност и придобивка за клиентите/осигурениците, акционерите и вработените.

Друштвото во работењето се базира на следните вредности:

- Доверба и интегритет;
- Задоволство на клиентите;
- Продукти кои се формираат според потребите на клиентите;
- Грижа за угледот и напредокот на Друштвото;
- Користење на вкупните способности и капацитет, за развој и остварување на добри резултати во работењето;
- Задоволство и лојалност на вработените;
- Компетентност и одговорност во работењето;
- Транспарентност во работењето;
- Тимско и успешно работење.

4.6. ОЧЕКУВАН ИДЕН РАЗВОЈ ВО 2024

Како и во изминатите години и во 2024 година се планира развој на постоечките производи и воведување на нови продукти кои ќе ја зајакнат конкурентската предност на компанијата, при што квалитетот на понуденото покритие и понатаму останува носечки елемент на развојот.

Квалитетот на услугите и потребите на осигурениците секогаш ќе бидат на прво место во работењето на Друштвото, притоа на нашите осигуреници ќе им обезбедиме најдобри услуги и целокупен сервис во поглед на водење на осигурувањето и ризикот.

Посветеноста кон вработените, континуираното вложување во нивните компетенции, знаења, поддржување на нивниот раст и развој и во идниот период ќе претставува клучен сегмент од кој веруваме дека произлегува квалитетот, стабилноста и растот на нашата компанија, воедно правејќи ја Сава осигурување посакувана средина за вработените, клиентите и соработниците.

Дејствувањето на Сава Осигурување во 2024 година е во насока на исполнување на поставените стратешки цели за периодот 2024-2028, кои се во склоп на остварување на главните приоритети на Групацијата Сава. Во нашиот фокус и понатаму се нашите клиенти и нашата цел е понуда на најсоодветен осигурителен прозивод и севкупно позитивно искуство, што во целост ќе одговори на нивните потреби, преференции и во крајна линија ќе доведе до задоволни осигуреници. Значајно внимание се посветува на дигитализацијата, на новите форми на работење кои ги наметнува новото време со кое постојано држиме чекор, притоа ги користиме сите предности што овие новитети ги нудат, што ни овозможува конкурентност на пазарот и ни дава можност да ние самиот го трасираме нашиот пат, притоа да наметнуваме нови трендови и очекувања од осигурителната дејност.

4.7. ОПИС НА ГЛАВНИТЕ ОПАСНОСТИ И НЕСИГУРНОСТИ СО КОИ СЕ СООЧУВАШЕ ДРУШТВОТО

Во 2023 година на македонскиот осигурителен пазар, кој се уште спаѓа во категоријата на неразвиени осигурителни пазари, се повеќе се чувствува силна конкуренција и борба на пазарот. Покрај силната конкуренција, САВА осигурување успешно се бори на пазарот, остварува континуитет во работењето и заклучно со четвртиот квартал на 2023 година го зазема четвртото место според вкупната бруто полисирана премија во Република Северна Македонија со 10,6% пазарно учество.

Очекуваме конкуренцијата и во наредниот период да биде силна, беспопштедна и поагресивна, поради што ќе биде неопходно да се инвестира многу повеќе во развојот, квалитетот и маркетингот.

Главни оперативни опасности со кои се соочивме во 2023 година:

- последиците од војната, енергетската криза;
- нелојална конкуренција;
- инфлација;
- ниска куповна моќ;

- мал финансиски пазар;
- низок степен на ликвидност на стопанските субјекти;
- општ тренд на намалување на премиските стапки, особено за учество на тендерите, кои ја кршат економската логика и рентабилноста на работењето;
- општ тренд на зголемување на просечната провизиска стапка на пазарот.

5. КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ

5.1. СТРЕТЕШКИ НАСОКИ НА ДРУШТВОТО

Во 2023 година активно се работеше на усовршување на дигитализацијата на процесите, воведување современи методи и организација на работењето, но истовремено и на подобрување на квалитетот на осигурувањето. Исто така, динамично се развиваше процесот на воспоставување на сигурни и доверливи односи со клиентите. Проектот за непосредно и системско поврзување со осигурениците и задоволување на нивните интереси, односно обликување на процесот на работење според потребите и интересите на клиентите, успешно се развива и останува важна задача и во идниот период.

И понатаму ќе се развиваат конкурентските предности на пазарот, ќе се вложува во квалитетот на понудите и во продажната мрежа. Во технологијата на работењето ќе се имплементираат нови современи методи на работење, но пред се ќе се вложува во знаењето, вештините и односите со вработените. На овој начин ќе обезбедиме сигурна иднина за нашите клиенти, акционери и вработени.

Квалитетот на услугите и потребите на осигурениците секогаш ќе бидат на прво место во работењето на Друштвото, притоа на нашите клиенти (осигуреници) ќе им обезбедиме најдобри услуги, целокупно сервисирање од аспект на управување со осигурувањето и ризикот, како клучни фактори кои го гарантираат идниот развој, притоа традицијата и високиот рејтинг, заедно со кадровската екипираност, се основа за натамошен успешен развој на САВА осигурување.

Долгорочни развојни цели на Друштвото:

- Постојан развој и раст на Друштвото како афирмирана осигурителна компанија, која е силно етаблирана на македонскиот пазар;
- Заштита на интересите на акционерите, осигурениците и на вработените, одржување и зголемување на стабилноста и финансиската моќ;
- Поефикасно и подинамично работење и целосна ориентираност кон корисниците и пазарот;
- Зголемување на квалитетот и на финансиската сила на Друштвото;
- Зголемување на довербата и рејтингот на Друштвото и подобрување на перформансите на Друштвото;
- Унапредување на работењето и развивање модел на корпоративно управување.

- Фокус кон клиентите (CRM)
 - Надоградба на контакт центарот / асистентскиот центар, проширување на НПС интервјуата во продажба, воспоставување на интегрирани датотеки за клиентите, користење на најдобрите маркетиншки стратегии на понуда, уредување на базите на податоци на клиенти;
- Развој на постоечките и воведување на нови канали на продажба
 - Унапредување на соработката со НЛБ Банка Скопје и потпишување на договор со помала банка, понатамошен развој на сопствената продажна мрежа преку дополнителни активности за „инкубаторот“;
- Развој на нови производи и услуги во осигурувањето
- Развој на нови и постоечките помошни услуги
 - Отварање на една нова техничка станица;
- Препознавање на пазарот и употреба на модерни пристапи и нови технологии за продажба
 - Дополнување на продукти на листата за online продажба и зголемување на активностите на социјалните мрежи;
- Развој на осигурување во соработка со технолошки, иновативни и специјални партнери
- Подобрување на продуктивноста и економичноста
 - Понатамошен развој на безхартиеното работење (Писарница) и web услуги (развој на API)
- Синергија со другите компании во осигурителната Групација Сава:
- Лиценцирање на продавачи за СПД производ: наша цел е лиценцирање на најмалку 50 продавачи за СПД производи – моментално имаме 40 лиценцирани продавачи, со поставување на индивидуален план по продавач и по продукт на СПД-во. Развој на заеднички call center.
- Пакет производ СО & СПД: Незгода + Здравствено осигурување + Пензиски производ. Формирани тимови за продажба во зависност од големината на клиентите.
- Заедничко вработување: за специјални сегменти на работењето како на пример Човечки ресурси, Актуарство, Усогласување со прописи, Набавки, да се оди со ангажман поделба на вработените, односно еден вработен да работи за двете друштва.

5.2. ИСПОЛНУВАЊЕ НА ДЕЛОВНИТЕ ЦЕЛИ

Забавениот глобален раст кој се должи на светската економска криза, ефектите од војната помеѓу Украина и Русија, енергетската криза, продолжи и во 2023 година. Друштвото успеа да одговори на сите предизвици и промени се со цел постигнување на зададените цели во своето работење.

Реализираната бруто премија во износ од 1.258.025.842 денари го надминува усвоениот план на Друштвото за 2023 година за 12,9%, додека во однос на минатата година реализиран е раст од 17,2%. Во однос на планот на бруто ликвидации имаме надминување за 16%, во однос на минатата година (+21%).

Главните активности беа насочени кон остварување на следните принципи во осигурителното работење:

- Квалитетни услуги кои ќе ги задоволат потребите на осигурениците;
- Постојана ликвидност во работењето;
- Задржување на постоечкиот обем на работа и зголемување на осигурителното портфолио со придобивање на нови осигуреници;
- Афирмирање на работењето, обезбедување поповолни услови на осигурување, работа според пазарните услови и постоечката конкуренција;
- Максимална сигурност во исплатата на штетите на осигурениците и нивна што пореална проценка, со цел заштита и задоволување на интересите на осигурениците;
- Зголемување на ангажираноста, професионалноста и лојалноста на вработените во вршењето на осигурителните услуги;
- Прилагодување на условите и тарифите во согласност со техничкиот резултат;
- Развивање и јакнење на софтверската поддршка;
- Одржување на финансиската стабилност и обезбедување на профит за акционерите и за Друштвото.

5.3. ОВЛАСТЕНИ РЕВИЗОРИ

Собранието на акционери на Друштвото на својата 64-та вонредна седница, одржана на ден 21.07.2023 година донесе Одлука, Друштвото за ревизиски, консалтинг и даночни услуги ДИЛОИТ ДОО Скопје да изврши ревизија на Годишната сметка и финансиските извештаи на Друштвото за деловната 2023 година. Врз основа на Одлуката, Друштвото побара и доби согласност од Агецијата за супервизија на осигурување за овластениот ревизор Друштвото за ревизиски, консалтинг и даночни услуги ДИЛОИТ ДОО Скопје да врши ревизија за деловната 2023 година.

5.4. МАТЕРИЈАЛНИ ФАКТОРИ НА РИЗИК

САВА осигурување ја креира политиката за управување со ризиците согласно прописите за управување со ризиците на Групацијата и според Законот за супервизија на осигурување, водејќи сметка за потребното ниво на обемот на капиталот, маргината на солвентноста, износот на техничките резерви, вредноста на средствата, вложувања и локализацијата на средствата кои ги покриваат техничките резерви.

Службата за управување со ризици ги идентификува, мери и проценува ризиците на кои е изложено Друштвото во своето работење, односно управува со истите така што се обезбедува трајно одржување на степенот на изложеност на ризици, без притоа да го загрози капиталот и работењето на

Друштвото. Воедно, обезбедува соодветна заштита на интересите на осигурениците, корисниците на осигурувањето, третите оштетени лица и другите доверители на Друштвото, во согласност со Законот, Политиката за управување со ризици и внатрешните акти на Друштвото.

Во 2023 година Друштвото продолжи да работи во услови предизвикани од светската инфлација и геополитички нестабилности на регионот на Европа и нестабилноста предизвикана од природни катастрофи на пазарот на осигурување и истите влијааа на работењето и оценувањето на ризиците. Во 2023 година започнатата геополитичка криза која беше предизвикана од војната во Украина и која го дестабилизираше пазарот и понудата и побарувачката на основните животни продукти, што се одрази и на целокупната потрошувачка во општеството се надополни со уште една војна и конфликт на Блискиот Исток, кој сепак немаше ценовни шокови како војната во Украина. Во доменот на локалните најголеми фактори кои што влијааа во зголемувањето на одредени ризици се нелојалната конкуренција и послабата куповна моќ на осигурениците предизвикана од почетокот на годината со нагорен раст на инфлацијата од претходната година, која со себе повлекува зголемување на каматни стапки од страна на Народната банка. Дополнително како предизвик се јавуваа и зголемените цени на сите енергенти кои влијаат на секојдневно функционирање на граѓаните и компаниите кое во текот на годината полека се стабилизираше. Навременото детектирање на сите овие ризици и областите кои имаа најголемо влијание за работењето на Друштвото допринесе за минимизирање на последиците и одржување на процесот на работа во границите на нормалното работење. Поради тоа и изложеноста на ризиците во Друштвото оваа година беше на исто ниво како од претходната година. Во процесот на оценување на ризиците секогаш беа вклучени и влијанијата на горенаведените фактори за зголемувањето или намалувањето на ризикот и мерките кои се преземаат за негово регулирање. Управувањето и оценувањето на ризиците во изминатиот период беше во согласност со измените на законската регулатива донесена од законодавецот и регулаторот (АСО).

Во директна корелација со падот на Бруто домашниот производ и инфлацијата, Друштвото предвиди оперативен ризик од пад во своето работење кој не се случи. Сите класи на осигурување почнаа да се продаваат исто како и пред Пандемијата и од аспект на продажба немаме намалено побарување на одредени класи на осигурување, како зелената карта, патничкото осигурување и транспортот и овие класи на осигурување се продаваа без ограничувања и беше забележан раст во целокупната премија во однос на претходната година. Доста забележително за 2023 година е инфлацијата на штети во класата на Каско осигурување поради енормниот раст на цените на делови за новите автомобили и инфлацијата во штети на ДПЗО осигурување поради зголемени трошоци на медицинските услуги. Во периодот кој следи не очекуваме на кој било начин да биде загрозната солвентноста на компанијата, стапката на солвентност на компанијата останува висока. Целокупната макроекономска и инфлацииска криза немаше голем импакт на пазарните ризици, но и минимален

импакт на ликвидносните ризици. Исто така, сметаме дека ликвидносниот ризик во компанијата е добро управуван и не очекуваме значително зголемување на овој ризик во следните 12 месеци, така што претпоставката за функционална компанија продолжува да важи. Нашата претпоставка се заснова на готовинскиот тек што се очекува од основната дејност и составот на инвестициското портфолио, што може да обезбеди доволна ликвидност за долг период на тешки услови.

Постојаните следења на состојбите и трендовите од страна на Управата доведоа до стабилно работење и брзи реакции и прилагодувања на новите ситуации.

Управата смета дека неизвесноста поврзана со инфлаторните и макроекономски предизвици остануваат присутни и во 2024 година, но со помал интензитет и целокупното работење ќе продолжи да се одвива во не' толку поволна економска ситуација предизвикана од зголемени трошоци и послаба куповна моќ на населението, но сепак се очекува раст на целокупната премија и стабилно работење на Друштвото.

Процедурите, инструкциите, постапките и дејствата со кои Друштвото управува со ризиците опфаќаат квалитативен и квантитативен начин на управување со истите.

Управувањето со ризиците е во согласност со прописите, правилата на структурата, добрите деловни обичаи и деловната етика.

Друштвото во своето работење е изложено на следните ризици:

- Ризик од неисполнување на обврски од договорени страни
- Ризик од осигурување
- Пазарен ризик
- Оперативен ризик
- Ликвидносен ризик
- Стратегиски ризик

Самостојната служба за управување со ризици заедно со Органот на управување на Друштвото преземаат мерки за отстранување на наведените ризици и со нив управуваат на следниов начин:

Ризик од осигурување - Друштвото ги елиминира и смалува ризиците на осигурување на тој начин што се прави адекватна процена на ризикот кој се превзема во осигурувањето. Воедно, Друштвото се грижи за адекватно одредување на премијата, како од аспект на висината, така и во однос на структурата.

САВА осигурување адекватно го утврдува и нивото на самопридржајот, при што вишокот на ризик над самопридржајот го пренесува во реосигурување. Друштвото настојува да избере оптимално реосигурување и при тоа многу се води сметка за рејтингот на реосигурувачот.

Исто така, Друштвото адекватно ги утврдува техничките резерви, при што, како и до сега, на овој ризик му се пристапува со големо внимание. Ова се обезбедува со употреба на прилагодени актуарски методи и анализи.

Пазарен ризик - При прилагодувањето, спрема барањата на корисниците на услугите од осигурувањето, Друштвото води сметка за нивната адекватност. Воедно, Друштвото се спротиставува на нелојалната конкуренција, во согласност со прописите, кои ја регулираат оваа област. САВА осигурување ги превзема сите можни мерки да обезбеди адекватно управување со имотот и обврските. При тоа, посебно се води сметка да се обезбеди адекватна заштита од промена на каматните стапки, промена на цената на хартиите од вредност, промена на цената на недвижностите и др.

Оперативен ризик - Друштвото перманентно ги проверува внатрешните процедури и прописи, со што се отстрануваат и намалуваат можностите за пропусти во работењето. Воедно, се настојува на добра организациска поставеност и систематизација на работните места.

Ликвидносен ризик - Друштвото перманентно ја следи солвентноста и ликвидноста на компанијата во работењето, соодветно управува со средствата и обврските. Врши правилна проценка, евидентирање, презентирање и транспарентност во објавување на вредноста на средствата, изворите на средства, како и приходите, расходите и резултатите од работење.

Ризик од неисполнување на обврски од договорните страни - Друштвото перманентно го следи ризикот од неисполнување на обврските - ризик дека издавачот на обврзници нема да е во можност во целост да ја подмири обврската, неисполнување на обврски по договори за реосигурување и др. Исто така континуирано се следи ризикот од намалување на кредитниот рејтинг на комингентите.

Стратегискиот ризик - Друштвото го контролира и управува на тој начин што врши следење и отстранување на можностите од појава на ризик од неочекуван пад на вредноста на компанијата како резултат на негативен ефект од менаџерска одлука, промени на бизнис средината како и промена во развојот на пазарната економија.

Постојниот информатички систем постојано се надградува и прилагодува спрема потребите на Друштвото.

5.5. ЗДЕЛКИ СО ЗАИНТЕРЕСИРАНА СТРАНА

Друштвото во 2022 година изврши избор на реосигурителна компанија со цел да обезбеди реосигурително покритие за деловната 2023 година при што ќе бидат склучени повеќе договори за реосигурување со Позаваровалница САВА д.д. кои се однесуваат на 2023 година со кои се врши реосигурување на ризиците на САВА осигурување кои се над максималното покритие на компанијата.

5.6. ГОЛЕМИ ЗДЕЛКИ

Во 2023 година Друштвото склучи голема зделка со продавач Друштво за производство, трговија, услуги и градежништво Адора Инженеринг ДООЕЛ Скопје, за купување на недвижен имот во Скопје.

5.7. ИЗМЕНИ ВО ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА И ВО РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА ИЗВЕШТАЈНИОТ ПЕРИОД

Во 2023 година не настанале промени во основната главнина на Друштвото, па соодветно на тоа немало никакво влијание од таков карактер на резултатите на Друштвото.

5.8. ПРОМЕНА ВО СОПСТВЕНИЧКАТА СТРУКТУРА

Во 2023 година нема промена во акционерската структура на САВА осигурување а.д. Скопје.

5.9. АКЦИОНЕРСКИ КАПИТАЛ И СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА

На ден 31.12.2023 година акционерскиот капитал на САВА осигурување а.д. Скопје изнесува 3.805.905 ЕУР. Акционерскиот капитал на САВА осигурување е поделен на 18.326 обични акции со номинална вредност на 1 акција од 207,68 ЕУР. Една обична акција дава право на еден глас во Собранието на акционери на САВА осигурување, а.д. Скопје. Акционерите - сопственици на обични акции од САВА осигурување, а.д. Скопје ги имаат следниве права од акциите, и тоа:

1. Право на глас во Собранието на Друштвото,
2. Право на исплата на дел од добивката (дивиденда) и
3. Право на исплата на дел од остатокот на ликвидационата, односно стечајната маса на Друштвото.

Табела 5.9.1. Акционерска структура

Акционер	Број на акции	Номинална вредност на акциите (евр)	Структура %
Позаваровалница САВА Д.Д. Словенија, Љубљана	17.201	3.572.268	93,86%
Друштво за услуги МТ ДОО Штип – во стечај	920	191.064	5,02%
Крсте Таневски	135	28.037	0,74%
Премиум Инвест Дооел Увоз-Извоз Скопје	46	9.553	0,25%
Југотун АД Скопје	13	2.700	0,07%
Ѓорѓи Јованов	11	2.284	0,06%
ВКУПНО	18.326	3.805.905	100,0%

Членовите на Одборот на директори немаат сопственост на акции во акционерскиот капитал на САВА осигурување.

Табела 5.9.2. Учество на правни и физички лица во акционерската структура

Акционери	Број акции	% во сите издадени акции
Правни лица	18.180	99,2%
Физички лица	146	0,8%
Фондови	-	/
ВКУПНО	18.326	100,0%

Денес САВА осигурување е дел од групацијата на САВА осигурителна група која е една од најголемите осигурителни групации во Централна Европа. Привилегијата да се биде дел од ваква групација е многукратна. Покрај сигурноста која ја има клиентот, тука е и многугодишното искуство во осигурителната сфера, но и перспективата за воведување на нови развојни начини на продажба на нашиот осигурителен пазар.

Изминатите периоди не потсетија на комплексноста на управувањето со ризикот, што всушност е задача која што никогаш не е завршена. Исто така, се испостави дека глобализацијата сепак содржи позитивни и негативни импликации за речиси секоја економија и секоја компанија.

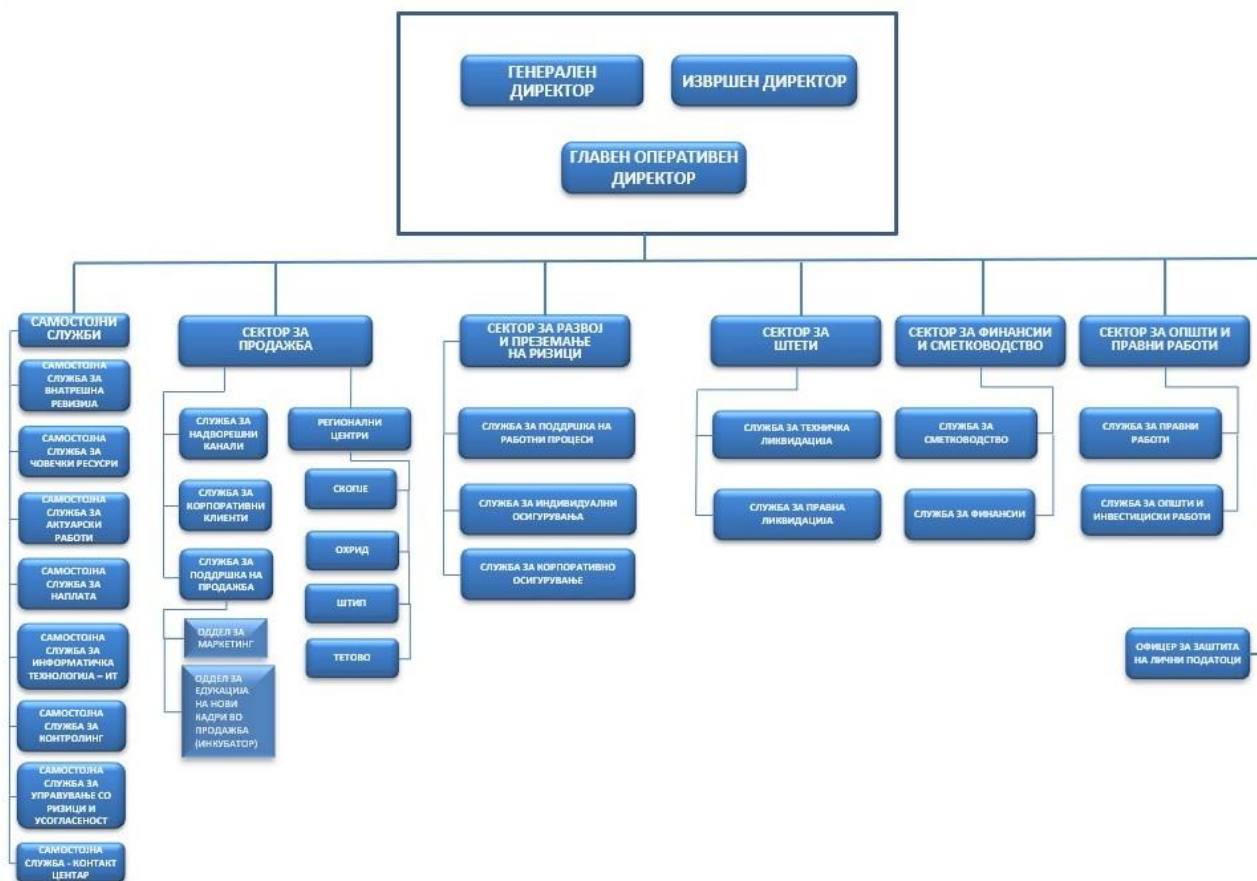
САВА осигурителната група ја задржа својата бонитетна оценка А со прогноза „стабилна“, според евалуацијата од компанијата S&P Global Ratings од септември 2023 година, и според AM Best со рејтинг А од септември 2023 година.

Слика 5.9.1. Групација Сава Ре

5.10. ОРГАНИЗАЦИОНА ШЕМА

Слика 5.10.1. - Организациона структура

5.11. ПОДРУЖНИЦИ НА ДРУШТВОТО

САВА осигурување а.д. Скопје на крајот на 2023 година располага со 37 подружници низ Република Северна Македонија, и тоа со следниве локации:

1. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Автокоманда*, со седиште во Скопје на ул.624 бр.1 Скопје
2. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Автобуска Станица*, со седиште во Скопје на ул.Никола Карев бр.20 Скопје
3. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Берово*, со седиште во Берово, на ул.23-ти Август бб Берово
4. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Битола*, со седиште во Битола, на ул.Борис Кидрич бр.8/1-1, Битола
5. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Велес*, со седиште во Велес, на ул.Владимир Назор бр.2 Велес
6. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Виница*, со седиште во Виница, на ул.Кирил и Методиј бр.23 Виница,

7. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Гевгелија*, со седиште во Гевгелија, на ул.Маршал Тито бр.55 Гевгелија
8. САВА осигурување а.д. Скопје – *Подружница Гостивар 1*, со седиште во Гостивар, на ул.Гоце Делчев бр.22 Гостивар
9. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Грација*, со седиште во Скопје, на ул.Максим Горки бр.19 Скопје
10. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Делчево*, со седиште во Делчево, на ул.Булевар Македонија бб Делчево
11. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Илинден*, со седиште во Скопје, на ул.Трница бр.1 Скопје
12. САВА осигурување а.д. Скопје – *Подружница Каменица*, со седиште во Каменица, на ул.Александар Македонски бр.11/2-1 Каменица
13. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Карпош*, со седиште во Скопје на ул.Булевар Партизански одреди бр.62/2-13 Скопје
14. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Кавадарци 1*, со седиште во Кавадарци, на ул.Ц. Поп-Ристов бр. 7 1/1-1, Кавадарци
15. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Кичево*, со седиште во Кичево на ул.бул.Ослободување бр.81 Кичево
16. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Кочани 1*, со седиште во Кочани на ул.29-ти Ноември бр.1-3 Кочани
17. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Куманово*, со седиште во Куманово, на ул.Ленинова бр.2 лок.4 Куманово
18. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Куманово 1*, со седиште во Куманово, на ул.Козјачка бр.7, Куманово
19. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Куманово 2*, со седиште во Куманово, на ул. 11-ти Октомври бр.1/3 Куманово
20. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Неготино*, со седиште во Неготино, на ул.Јане Сандански бр.23, Неготино
21. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Охрид*, со седиште во Охрид, на ул.Булевар Туристичка бр. 36а Охрид
22. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Охрид 1*, со седиште во Охрид, на ул.Јане Сандански бр.49, Охрид
23. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Охрид 2*, со седиште во Охрид на ул.15-ти Корпус бр.93, Охрид
24. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Прилеп*, со седиште во Прилеп, на ул.11-ти Октомври бр.80 Прилеп
25. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Пробиштип*, со седиште во Пробиштип, на ул.Миро Барага бр.1 Пробиштип
26. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Радовиш*, со седиште во Радовиш, на ул.Булевар Александар Македонски бб Радовиш
27. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Ресен*, со седиште во Ресен, на ул.29-ти Ноември бр.30/ГТЦ Ресен
28. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Свети Николе*, со седиште во Свети Николе, на ул.Кумановска бр.66 Св.Николе
29. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Струмица*, со седиште во Струмица, на ул.24-ти Октомври бр.46 Струмица
30. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Струмица 2*, со седиште во Струмица, на ул.Климент Охридски бб Струмица
31. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Струмица 3*, со седиште во Струмица, на ул.Населено место без уличен систем бр.246 с. Турново Струмица

32. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Тетово*, со седиште во Тетово, на ул.Јане Сандански бр.101 Тетово
33. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Тетово 1*, со седиште во Тетово, на ул.29-ти Ноември бр.108, Тетово
34. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Три Бисери Скопје*, со седиште во Скопје, на ул.Булевар Јане Сандански бр.7 ТЦ-Три Бисери Скопје
35. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Чаир*, со седиште во Скопје, на ул. Џон Кенеди бр.5/1-3, Скопје
36. САВА осигурување а.д. Скопје – *Подружница Чешиново-Облешево*, со седиште во Чешиново-Облешево на ул.Јоаким Крчовски бр.1 Облешево
37. САВА осигурување а.д. Скопје - *Подружница Штип*, со седиште во Штип на ул.Кеј Маршал Тито бб.

5.12. ПОДАТОЦИ ЗА ПРОДАЖНАТА МРЕЖА

САВА осигурување во Секторот продажба располага со добро развиена продажна мрежа на агенти, распоредени во 37 подружници на територија на Републиката.

Агентската мрежа во Скопје, ја базира својата продажна стратегија со акцент на физички лица и на мали и средни претпријатија, и тоа: осигурување на имот, возила, незгода и осигурување на имотот на вработените. Изградени се добри односи со осигурениците и во наредниот период не се очекуваат проблеми од аспект на продажбата, обнова на полиси и ширење на продажбата.

Продажбата се спроведува преку Секторот за продажба во Скопје, во подружниците во поголемите градови низ Републиката и продажните места - шалтери во помалите градови, и тоа со:

- 57 редовно вработени агенти;
- 64 надворешни агенти;
- 42 брокерски друштва;
- 2 деловни банки;
- 105 туристички агенции,
- 1 увозник на возила;
- 2 агенции за застапување во осигурување;
- и останати канали на продажба.

Агентите продолжија со добрата практика - еден вработен со еден клиент и можност за пружање целосна услуга од сите видови на осигурување. На вработените во Секторот за продажба овозможено им е целосно да се фокусираат на продажбата и на работата со клиентите. Нивните резултати програмски се евидентираат и врз основа на резултатите стимулативно се наградуваат.

Од овој начин на продажба има забележливи резултати и голем број на предности меѓу кои: унифицирано работење во сите центри на продажба - подружници, зголемен квалитет на услугата, брзо, квалитетно и навремено изготвување на понудите и пресметките по електронски пат, ефикасна контрола на изготвените полиси, зголемена контрола во наплатата на полисираната премија и пред се остварени добри односи со клиентите. Воспоставената деловна соработка е доста успешна и резултира со зголемен број на договори и полиси.

6. ОПИС НА СОСТОЈБАТА ВО СТОПАНСТВОТО

6.1. МАКРОЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО 2023 И ОЧЕКУВАЊА ВО 2024¹

Меѓународно економско окружување – Економската активност во светот засега е отпорна, но сè повеќе се чувствуваат ефектите од заострените глобални финансиски услови, слабиот раст на глобалната трговија и влошената доверба на деловните субјекти и на домаќинствата врз растот. Во еврозоната, којашто е наш најзначаен трговски партнер, економската активност стагнира во третото тримесечје од 2023 година на годишна основа, по растот од 0,6% во претходното тримесечје, што произлегува од падот на бруто-инвестициите и потрошувачката на домаќинствата. Инфлацијата на глобално ниво забави и во четвртото тримесечје од 2023 година, при поумерени притисоци од базичната инфлација. Ценовните притисоци предизвикани од домашни фактори, главно од растот на платите и профитите, постојат во повеќето напредни економии и поради нив инфлацијата може да се задржи над целното ниво на централните банки подолг период. На светските берзи, во четвртиот квартал цените на примарните производи имаа дивергентни движења, односно цената на нафтата забележа пад, а цените на неенергетските производи се зголемија. Во проекциите на Светската банка од јануари 2024 година се предвидува забавување на глобалниот економски раст и во 2024 година, по што се очекува негово умерено забрзување. Ризиците во однос на проектираниот глобален раст се главно надолни. Конфликтот на Блискиот Исток ги зголеми геополитичките ризици и ја зголеми

¹ Преземено од Квартален извештај_февруари 2024 на НБРМ

(https://www.nbrm.mk/content/MPI%20publikacii/Istrazuvanje_Kvartalen_izvestaj_fevruari_2024.pdf)

неизвесноста во однос на цените на примарните производи на меѓународниот пазар, со потенцијални негативни влијанија врз глобалниот економски раст и инфлацијата.

Во јануарските проекции на Светската банка, растот на глобалната економија за 2023 година е проценет на 2,6%, а за 2024 година е проектиран раст од 2,4%, што претставува забавување на растот трета година по ред и е одраз на ефектите од досегашното затегнување на монетарната политика на глобално ниво заради справувањето со инфлациските притисоци, заострените кредитни услови и анемичната глобална трговија и инвестиции. Во 2025 година, се предвидува умерено зајакнување на глобалниот економски раст, проектиран на 2,7%, во услови на очекувано натамошно забавување на инфлацијата, намалување на каматните стапки и засилување на растот на глобалната трговија.

Во еврозоната, којашто е наш најзначаен трговски партнер, економската активност стагнира во третото тримесечје од 2023 година на годишна основа (раст од 0,6% во претходното тримесечје), што претставува надолна патека на економскиот раст во изминатите година и половина.

Во четвртото тримесечје од 2023 година, вредноста на САД-доларот во однос на еврото забележа зголемување од 1,2% во однос на третото тримесечје, што главно е одраз на поповолните тенденции на американската економија, како и на повисоките каматни стапки во САД. Гледано на годишна основа, САД-доларот бележи депрецијација од 5,2%, изнесувајќи 0,93 евра, во просек, во овој период. Цените на примарните производи на светските берзи во четвртото тримесечје од 2023 година бележат дивергентни движења. Така, просечната цена на нафтата во овој период се намали на 77,1 евро за барел, со што е пониска за 2,5% во однос на третото тримесечје, односно за 11,5% на годишна основа. Надолната патека на цената на нафтата е поттикната од намалената побарувачка во напредните економии, и покрај одлуката за продолжување на периодот на намалена понуда на ОПЕК+ до крајот на годината и ризиците поврзани со снабдувањето поради конфликтот на Блискиот Исток. Од друга страна, цените на неенергетските примарни производи⁴ (изразени во евра) забележаа раст од 3,0% во однос на третото тримесечје. Гледано по групи производи, индексите на цените на основните метали⁵ и на храната⁶ забележаа раст од 5,0% и 1,7%, соодветно.

Македонска економија - Глобалната економија и натаму се соочува со предизвиците на инфлацијата и ниските изгледи за раст. Се предвидува дека глобалната економска активност ќе забави и во 2024 година, што е трета година по ред, додека, пак, за 2025 година се очекува само незначително забрзување на растот.

Најновите показатели од домашната економија упатуваат на макроекономска слика којашто главно соодветствува со октомвриските оценки. Имено, реалниот БДП во третиот квартал бележи

годишен раст од 1,2% и ова остварување е во согласност со октомврскиот циклус проекции (раст од 1,1%).

Последните макроекономски показатели упатуваат дека остварувањата во клучните сегменти од економијата се главно во согласност со очекувањата. Домашната инфлација забавува, под влијание на значително намалени притисоци од прехранбената и енергетската компонента, при надолни движења на цените на светските пазари, но и под влијание на мерките на монетарната политика коишто делуваат врз побарувачката. Домашната економска активност засега се движи во согласност со октомврските оценки за забавен раст на БДП во 2023 година, при послаба странска побарувачка. Банките и натаму обезбедуваат кредитна поддршка за домашната економија, но поумерено и малку под очекувањата. Надворешната позиција на економијата е поволна и овозможува раст на девизните резерви, коишто и натаму се во сигурната зона. Сепак, условите за водење на монетарната политика и натаму се неизвесни, а ризици за светската и домашната економија на краток и на среден рок и натаму има.

Вработеност и плати – Пазарот на труд во третиот квартал од 2023 година и натаму бележи позитивни придвижувања на квартална основа. Така, бројот на вработени лица се зголеми за 0,4%, а истовремено бројот на невработени лица се намали за 1,7%. Ваквите движења придонесоа за мало нагорно придвижување на стапката на вработеност, којашто достигна 45,7% при истовремено натамошно намалување на стапката на невработеност, којашто се сведе на 12,8%. Во согласност со анкетните истражувања, оптимизмот кај раководителите на претпријатијата во поглед на новите вработувања во четвртиот квартал од 2023 година е засилен, во споредба со согледувањата искажани за претходниот квартал. Во однос на цената на трудот, платите во третиот квартал од 2023 година и натаму растат со слична динамика.

Просечните исплатени нето и бруто-плати во третиот квартал забележаа годишен раст од 14,9% и 15,2%, соодветно (во претходниот квартал раст од 15,1% и 15,4%, соодветно). За растот на платите придонесува и опстојувањето на одредени структурни фактори, како што е недостатокот на работна сила во одредени сегменти на пазарот на труд. Анализирани по дејности, годишен раст на платите е забележан кај сите економски дејности, а посебно кај дејностите: „јавна управа и одбрана“, „административни и помошни услужни дејности“, „образование“, „градежништво“, „снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација“, како и дејностите поврзани со „преработувачката индустрија“. Во услови на значително забавување на растот на потрошувачките цени, од 11,2% на 7,7%,

реалните нето и бруто-плати во третиот квартал бележат раст за 6,6% и 6,9%, соодветно, на годишна основа, што претставува забрзување, во споредба со растот во претходниот квартал. Во октомври 2023 година, годишниот раст на номиналната просечна нетоплата изнесува 17,3%, додека реалната нетоплата бележи зголемување од 13,3%.

Инфлација - Во четвртиот квартал од 2023 година годишната стапка на инфлација дополнително забави и се сведе на 3,4%. Овие поместувања кај домашните цени се резултат на придвижувањето кај сите три главни категории, но во најголем обем кај храната, имајќи ја предвид и високата споредбена основа. Во текот на овој квартал, цените на основните прехранбени производи, како и цените на енергентите на меѓународниот пазар се движее главно во надолна насока, а беа во примена и домашни краткорочни мерки за намалување и замрзнување на цените на дел од прехранбените производи во трговијата на мало. За целата 2023 година, просечната годишна стапка на инфлација е во согласност со очекувањата и изнесува 9,4%. Во поглед на факторите коишто би влијаеле врз идната краткорочна динамика на потрошувачките цени, во четвртиот квартал се абележува натамошен пад на цените на домашните производители на индустриски производи и натамошно забавување на странската увезена инфлација. Во однос на очекувањата за стапката на инфлација во наредниот период, според Анкетата на Народната банка, економските аналитичари очекуваат нејзино натамошно забавување, слично со проектираната динамика на инфлацијата на Народната банка и меѓународните институции.

Биланс на плаќања - Во третото тримесечје од 2023 година, тековната сметка забележа суфицит од 1,8% од БДП39, што е едно од повисоките нивоа вообичаено забележани во овој период од годината. Споредено со истиот период од претходната година, суфицитот во тековната сметка е поголем за 1 п.п. од БДП, што во целост произлегува од понискиот дефицит во стоковната размена (за 2,3 п.п. од БДП), при поволни движења и кај енергетската и кај неенергетската компонента. Остварувањата кај останатите компоненти на тековната сметка се малку понеповолни во споредба со истиот период од минатата година. Финансиската сметка во третото тримесечје забележа одливи на нето-основа, како резултат на остварените нето-одливи кај портфолио-инвестициите поради раздолжувањето на државата, како и кај валутите и депозитите. Девизните резерви во овој период и натаму се во сигурната зона.

Монетарна политика - Во текот на четвртиот квартал од 2023 година, Народната банка не направи дополнителни промени во поставеноста на монетарната политика, при што основната каматна стапка беше задржана на нивото од 6,3%, соодветно на условите во економијата. Врз основа на согледувањата за инфлацијата и ризиците, Европската централна банка во последниот квартал од годината исто така ги задржа основните каматни стапки на истото ниво. Девизните резерви и во четвртиот квартал од 2023 година се задржаа на соодветно ниво и во сигурната зона, а депозитната база на банките забележа солидна годишна стапка на раст. Сепак, условите за водење на монетарната политика и натаму се неизвесни. Во текот на четвртиот квартал од 2023 година, Народната банка ја задржа основната каматна стапка на нивото од 6,3%.

Движења на финансиските пазари – Каматната стапка на меѓубанкарскиот пазар на депозити во четвртиот квартал од 2023 година се зголеми за 0,5 п.п. на квартално ниво и во просек изнесуваше 4,2%. Исто така, сите просечни котации на СКИБОР забележаа мало нагорно придвижување. На примарниот пазар на државни хартии од вредност, новите емисии беа главно на подолги рокови, додека на секундарниот пазар на хартии од вредност се тргуваше со државни хартии од вредност и со благајнички записи. На Македонската берза, берзанскиот промет се зголеми за 43,4% во однос на претходниот квартал, додека вредноста на МБИ-10 забележа квартално зголемување за 5,4%. На регионалните берзи, индексите забележаа умерен раст, во просек од 5,8% на квартална основа. На меѓународните финансиски пазари, индексите на променливост на пазарите на обврзници и акции, односно индексите МОВЕ и ВИКС забележаа нагорна промена, што укажува на зголемување на неизвесноста и променливоста на пазарите.

Јавни финансии – По значителниот дефицит во вториот квартал и силниот раст на трошоците поврзани со почнувањето на проектните активности за патните коридори, движењата во буџетот во третиот квартал од 2023 година беа поумерени. Така, растот на приходите во буџетот од 6,5% на годишно ниво беше проследен со поумерен годишен раст на буџетските расходи од 3,4%, со што буџетскиот дефицит се сведе на 0,5% од БДП (0,7% од БДП во истиот квартал од минатата година). Во периодот јануари – ноември 2023 година, буџетскиот дефицит изнесува 3,3% од БДП, што претставува околу 66,6% од планираниот за 2023 година и во целост е финансиран преку задолжување на државата на домашниот пазар, како и од депозитите на државата кај Народната банка, при мало нетораздолжување кон странство. Вкупниот јавен долг на крајот на третиот квартал на 2023 година изнесува 56,8% од БДП.

Табела 6.1.1. – Макроекономски индикатори

	2019	2020	2021	2022	2023	П 2024
БДП реална стапка на раст (во %)	3,6%	-5,4%	3,9%	2,7%	2,3%	3,4%
БДП (во милиони денари)	697.545	673.076	720.414	831.733	894.686	980.768
БДП (во милиони евра)	11.330	10.913	11.693	13.502	14.519	15.916
Стапка на невработеност (просек, во %)	17,10%	16,60%	15,70%	14,3%	12,8%	
Инфлација (просек, во%)	2,00%	1,90%	3,20%	13,80%	9,20%	3,60%
Население (милиони)	2,1	2,1	2,1	1,9	1,8	
БДП/жител (во евра)	5.396	5.249	5.624	7.106	8.066	
Осигурителна премија (во милиони евра)	172,1	163,2	189	207,80	225	
- раст/пад осигурителна премија	6,60%	-5,20%	15,80%	9,90%	8,18%	
<i>Осигурителна премија - неживот (во милиони евра)</i>	<i>142,3</i>	<i>135</i>	<i>156,5</i>	<i>170,8</i>	<i>193</i>	
- раст/пад осигурителна премија - неживот	6,00%	-5,10%	115,50%	9,20%	12,88%	
<i>Осигурителна премија - живот (во милиони евра)</i>	<i>29,8</i>	<i>28,2</i>	<i>32,5</i>	<i>37</i>	<i>32</i>	
- раст/пад осигурителна премија - живот	9,60%	-5,30%	15,10%	13,70%	-13,51%	
Премија/жител (во евра)	82	78,5	90,9	109,37	124,89	
<i>Премија/жител (во евра) неживот</i>	<i>67,8</i>	<i>64,9</i>	<i>75,3</i>	<i>89,9</i>	<i>107,1</i>	
<i>Премија/жител (во евра) живот</i>	<i>14,2</i>	<i>13,6</i>	<i>15,6</i>	<i>19,5</i>	<i>17,8</i>	
Премија/БДП (во %)	1,50%	1,50%	1,60%	1,54%	1,55%	
<i>Премија/БДП (во%) неживот</i>	<i>1,30%</i>	<i>1,20%</i>	<i>1,30%</i>	<i>1,26%</i>	<i>1,33%</i>	
<i>Премија/БДП (во%) живот</i>	<i>0,30%</i>	<i>0,30%</i>	<i>0,30%</i>	<i>0,27%</i>	<i>0,22%</i>	
Просечна месечна нето плата (во евра)	419	447	473	513	591	
Среден курс MKD/EUR)	61,566	61,674	61,610	61,551	61,622	61,62

*Податоците се проекции на Министерството за финансии и НБРМ (со исклучок на делот за Осигурителна премија).

*Податоците се во номинални вредности.

6.2. ОСИГУРИТЕЛЕН ПАЗАР ²

Пазарот на осигурување во Р. Северна Македонија во последните неколку години бележи тренд на пораст, раст на бруто полисираната премија и бројот на вработени. Овој тренд се должеше пред сè на зголемената понуда на нови продукти, подобрување на продажната услуга на друштвата за осигурување од една страна и зголемената свесност на физичките и правни лица за потребата од осигурување од друга страна. Трендот на раст продолжува и во 2023 година.

На пазарот на осигурување активно работат 17 друштва за осигурување, од кои 11 друштва вршат работи на неживотно осигурување, додека останатите 6 друштва за осигурување работат на осигурување на живот.

На пазарот на осигурување делуваат 44 осигурително брокерски друштва, 10 друштва за застапување во осигурување и 7 деловни банки кои делуваат како застапници во осигурување. Законот за супервизија на осигурување, Законот за задолжително осигурување во сообраќајот и Законот за доброволно здравствено осигурување се основна законска рамка која ги регулира условите и начинот

² Податоци превземени од извештаи од АСО на РСМ

на вршење работи на осигурување и реосигурување, начинот и условите на вршење работи на посредување во осигурувањето и спроведувањето супервизија врз работењето на друштвата за осигурување, осигурително брокерските друштва и друштвата за застапување во осигурување.

Табела 6.2.1: Удел на осигурителните компании во вкупната премија на пазарот на осигурување во Р. Северна Македонија

Во 000мкд

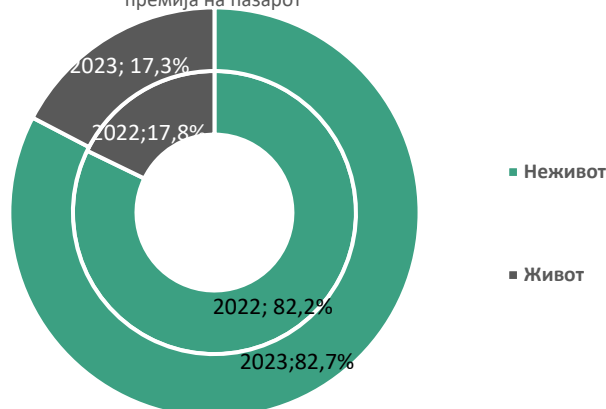
Осигурителна компанија - неживот	2022	2023	2023-2022	% пад/пораст	Пазарен удел 2022	Пазарен удел 2023
1 Триглав	1.517.840	1.472.639	-45.201	-3,0%	14,4%	12,4%
2 Еуролинк	1.125.323	1.339.085	213.762	19,0%	10,7%	11,3%
3 Уника	1.141.732	1.305.648	163.916	14,4%	10,9%	11,0%
4 Сава	1.072.971	1.258.028	185.057	17,2%	10,2%	10,6%
5 Винер	982.855	1.159.866	177.011	18,0%	9,4%	9,8%
6 Македонија	997.352	1.157.269	159.917	16,0%	9,5%	9,8%
7 Кроација	943.304	1.092.107	148.803	15,8%	9,0%	9,2%
8 Евроинс	957.076	975.627	18.551	1,9%	9,1%	8,2%
9 Осиг.полиса	718.675	797.574	78.899	11,0%	6,8%	6,7%
10 Халк	692.676	770.795	78.119	11,3%	6,6%	6,5%
11 Граве	359.125	527.827	168.702	47,0%	3,4%	4,5%
Вкупно неживот	10.508.928	11.856.465	1.347.536	12,8%	82,2%	82,7%

Осигурителна компанија - живот	2022	2023	2023-2022	% пад/пораст	Пазарен удел 2022	Пазарен удел 2023
1 Кроација	719.735	732.339	12.604	1,8%	31,6%	29,4%
2 Граве	504.280	505.169	889	0,2%	22,2%	20,3%
3 Винер	399.652	493.075	93.423	23,4%	17,6%	19,8%
4 Триглав	367.434	450.391	82.957	22,6%	16,1%	18,1%
5 Уника	285.401	307.157	21.756	7,6%	12,5%	12,3%
6 Прва Живот		94	94		0,0%	0,0%
Вкупно живот	2.276.502	2.488.225	211.723	9,3%	17,8%	17,3%
ВКУПНО ПАЗАР	12.785.430	14.344.690	1.559.259	12,2%	100,0%	100,0%

Извор: АСО, Податоци за 2022 и 2023 година

График 6.2.1- Структура на премијата на пазарот за 2022 и 2023 година

Учество на неживотна и животна осигурителна премија во вкупна премија на пазарот

Во текот на 2023 година, на осигурителниот пазар во Р.Северна Македонија е остварена бруто полисираната премија во вкупен износ од 14,34 милијарди денари (2022: 12,79 милијарди денари), што претставува пораст од 12,2% во однос на БПП остварена во истиот период 2022 година.

Позитивен тренд е забележан кај животното и неживотното осигурување. Во делот за неживотно осигурување, остварена е БПП во износ од 11,86 милијарди денари (2022: 10,51 милијарди денари) и бележи пораст од 12,8% во однос на истиот период минатата година или истата претставува 82,7% од вкупната БПП на осигурителниот сектор. Во делот на осигурување на живот остварена е БПП во износ од 2,49 милијарди денари (2022: 2,28 милијарди денари), односно зголемување од 9,3% во однос на минатата година. Учеството на бруто полисираната премија во делот за животно осигурување во вкупната БПП на осигурителниот сектор е 17,3%, што е намалување во однос на учеството во 2022 за 0,5п.п.

На осигурителниот пазар во Северна Македонија ниту едно друштво не го поминува прагот од над 20,0% учество на пазарот. Во период 01.01.2023-31.12.2023 година, САВА осигурување а.д. Скопје учествува со 10,6% во вкупната бруто полисирана премија на пазарот. САВА осигурување а.д. Скопје во истиот период има остварено бруто полисирана премија во износ од 1,258 милијарда денари (2022: 1,072 милијарди денари) односно оствари пораст од 17,2% во однос на истиот период во 2022 година.

Бруто ликвидирани штети заклучно со 31.12.2023 година на пазарот изнесуваат 5,82 милијарди денари и во споредба со 2022 година бруто ликвидирани штети бележат пораст од 13,9% (2022: 5,11 милијарди денари). Притоа, друштвата за неживотно осигурување ликвидирале 4,97 милијарди денари и во споредба со 2022 година бруто исплатените штети бележат пораст од 12,7% (2022: 4,41 милијарди денари), Друштвата за осигурување на живот исплатиле 856,9 милиони денари и во споредба со 2022 година е забележан пораст од 21,5% (2022: 705,2 милиони денари).

Табела 6.2.2. – Бруто ликвидирани штети на пазарот на осигурување на РСМ, во 000 мкд

Осигурителна компанија - неживот	2022	2023	2023-2022	% пад/пораст	Пазарен удел 2022	Пазарен удел 2023
1 Триглав	638.150	596.628	-41.522	-6,5%	14,5%	12,0%
2 Кроациа неживот	486.002	582.648	96.646	19,9%	11,0%	11,7%
3 Сава	465.362	561.015	95.653	20,6%	10,6%	11,3%
4 Македонија	403.972	497.416	93.444	23,1%	9,2%	10,0%
5 Уника	409.489	485.128	75.639	18,5%	9,3%	9,8%
6 Винер	364.464	454.457	89.993	24,7%	8,3%	9,2%
7 Еуролинк	373.267	441.938	68.671	18,4%	8,5%	8,9%
8 Халк	477.499	393.958	-83.541	-17,5%	10,8%	7,9%
9 Граве	117.870	349.752	231.882	196,7%	2,7%	7,0%
10 Евроинс	404.186	343.616	-60.570	-15,0%	9,2%	6,9%
Осигурителна полиса	267.491	259.315	-8.176	-3,1%	6,1%	5,2%
Вкупно неживот	4.407.751	4.965.871	558.119	12,7%	86,2%	85,3%
Осигурителна компанија - живот	2022	2023	2023-2022	% пад/пораст	Пазарен удел 2022	Пазарен удел 2023
1 Кроација	310.299	356.663	46.364	14,9%	44,0%	41,6%
2 Граве	176.918	233.701	56.783	32,1%	25,1%	27,3%
3 Винер	102.594	113.832	11.238	11,0%	14,5%	13,3%
4 Триглав	63.734	104.065	40.331	63,3%	9,0%	12,1%
5 Уника	51.711	48.680	-3.031	-5,9%	7,3%	5,7%
6 Прва Живот					0,0%	0,0%
Вкупно живот	705.256	856.941	151.685	21,5%	13,8%	14,7%
ВКУПНО ПАЗАР	5.113.007	5.822.812	709.804	13,9%	100,0%	100,0%

IV. АНАЛИЗА НА РАБОТЕЊЕТО НА ДРУШТВОТО

1. КЛУЧНИТЕ ИНДИКАТОРИ НА РАБОТЕЊЕТО НА ДРУШТВОТО

1.1. НАЈВАЖНИ ФИНАНСИСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА 2023 ГОДИНА

Табела 1.1.1. - Финансиски показатели за 2023 година

САВА Осигурување а.д. Скопје	1.1.31.12.2022	1.1.31.12.2023	План 1.1-31.12.2023	2023 - 2022	2023 - П2023	2023/2022	2023 & П2023
Пресметана осигурителна полисирана премија	1.072.970.822	1.258.025.842	1.114.122.484	185.055.019	143.903.357	17,2%	12,9%
Чисти приходи од премија	922.215.581	1.054.593.819	984.643.221	132.378.239	69.950.598	14,4%	7,1%
Пресметани ликвидирани штети	455.707.110	551.522.032	473.641.206	95.814.922	77.880.826	21,0%	16,4%
Чисти расходи за штети	442.706.163	536.406.972	466.278.807	93.700.810	70.128.166	21,2%	15,0%
Бруто трошоци за работењето	430.178.400	464.916.876	421.302.945	34.738.476	43.613.931	8,1%	10,4%
Едноставен штетен количник	42,5%	43,8%	42,5%	1,4%	1,3%	3,2%	3,1%
Бруто меродавен коефициент	51,8%	49,8%	47,3%	-2,0%	2,5%	-3,9%	5,3%
Нето меродавен коефициент	48,0%	51,5%	47,7%	3,5%	3,8%	7,3%	8,0%
Бруто трошковен коефициент	40,7%	37,6%	37,9%	-3,1%	-0,4%	-7,7%	-1,0%
Нето трошковен коефициент	45,5%	42,6%	41,8%	-2,9%	0,8%	-6,4%	1,9%
Нето комбиниран коефициент S&P	91,5%	101,7%	93,9%	10,2%	7,8%	11,1%	8,3%
% на трошоци за стекнување во бруто полисирана премија	29,2%	27,4%	28,8%	-1,8%	-1,4%	-6,3%	-4,8%
% на останати трошоци во премија	11,4%	10,2%	9,1%	-1,3%	1,0%	-11,3%	11,3%
% на нето премија во бруто полисирана премија	85,9%	83,8%	88,4%	-2,1%	-4,5%	-2,5%	-5,1%
Ретенција на расходите за штети (меродавен показател)	84,2%	92,5%	90,9%	8,3%	1,6%	9,8%	1,7%
Осигурително-технички резултат	29.648.051	-17.291.054	33.832.042	-46.939.105	-51.123.096	-158,3%	-151,1%
Резултат од финансиски пласмани	21.086.976	28.134.217	24.149.564	7.047.240	3.984.652	33,4%	16,5%
Резултат останато	62.047.037	-1.672.152	32.038.112	-63.719.190	-33.710.264	-102,7%	-105,2%
Резултат пред одданочување	112.782.064	9.171.010	90.019.718	-103.611.054	-80.848.708	-91,9%	-89,8%
Резултат по одданочување	100.754.309	7.452.494	79.847.490	-93.301.815	-72.394.996	-92,6%	-90,7%
Нето осигурително-технички резервации	928.916.363	1.009.832.524	971.147.678	80.916.162	38.684.846	8,7%	4,0%
Актива	1.633.685.390	1.823.785.555	1.758.520.333	190.100.165	65.265.222	11,6%	3,7%
Капитал	483.137.131	473.234.762	510.226.229	-9.902.370	-36.991.467	-2,0%	-7,3%
ROA	6,5%	0,4%	4,7%	-6,1%	-4,3%	-93,4%	-90,8%
ROE	22,6%	1,6%	16,1%	-21,0%	-14,5%	-93,1%	-90,3%
ROR	9,3%	0,7%	7,4%	-8,7%	-6,8%	-92,9%	-91,0%
Бруто осигурително-технички резервации	1.012.357.214	1.126.618.433	1.061.539.191	114.261.219	65.079.242	11,3%	6,1%
Инвестиционо портфолио	1.088.912.731	1.321.008.475	1.165.165.539	232.095.743	155.842.936	21,3%	13,4%
Вработени	218,36	206,61	235,11	-11,755	-28,505	-5,4%	-12,1%
Полисирана премија по вработен	4.913.770	6.089.039	4.738.729	1.175.269	1.350.310	23,9%	28,5%

*Податоците се во согласност со известувањето спрема матичната компанија Сава Ре Љубљана

2. ПРЕМИЈА

2.1. БРОЈ НА СКЛУЧЕНИ ДОГОВОРИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Во периодот од 01.01.2023 до 31.12.2023 година САВА осигурување склучи 401.988 полиси, што претставува зголемување на бројот на полиси за 54.739 или пораст за 15,8% во однос на 2022 година кога беа склучени 347.249 полиси. И покрај глобалниот предизвик од инфлацијата која започна во 2022 година, постепената економска стабилизација помогна Друштвото да одржи позитивна насока на продукцијата во 2023 година. Ковид пандемијата која беше присутна во претходниот период имаше посебен одраз во зголемување на склучени договори кај Здравственото осигурување и Осигурување на туристичка помош и во 2023 година.

Табела бр.2.1.1. - Број на склучени договори за осигурување

Класи на осигурување	Број на склучени договори за осигурување		Индекс 2023/2022	Разлика помеѓу 2023 & 2022
	2022	2023		
01 Осигурување од незгода	127.943	145.308	113,6	17.365
02 Здравствено осигурување	15.949	25.956	162,7	10.007
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	7.995	8.317	104,0	322
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	23	24	104,3	1
07 Осигурување на стока превоз (карго)	155	137	88,4	-18
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	9.453	9.854	104,2	401
09 Останати осигурувања на имот	43.454	47.507	109,3	4.053
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	82.167	86.180	104,9	4.013
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	280	255	91,1	-25
13 Општо осигурување од одговорност	560	625	111,6	65
14 Кредити	30	37	123,3	7
15 Гаранциско осигурување	2	1	50,0	-1
16 Финансиски штети	190	250	131,6	60
18 Осигурување на туристичка помош	59.048	77.537	131,3	18.489
Вкупно	347.249	401.988	115,8	54.739

Графикон бр.2.1.1. Број на склучени договори за осигурување

Графикон бр.2.1.2. Структура на број на склучени договори за Осигурување

Друштвото успеа, преку сопствената продажна мрежа, да обезбеди диверзифицирано портфолио и органски раст на премијата кај најголем дел од своите продукти. Зголемување на бројот на склучени осигурувања бележат сите класи на осигурување.

Напорите за зголемување на обемот на работа, Друштвото ќе ги негува и во иднина и ќе се стреми кон градење на портфолио со дисперзиран ризик и квалитетни осигурувања.

ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА

2.1.1 Бруто полисирана премија по класи на осигурување

Во 2023 година САВА Осигурување реализираше бруто премија во износ од 1.258.025.842 денари која претставува раст во однос на минатата година од 185.055.019 денари или 17,2% во однос на полисираната премија во 2022 година од 1.072.970.822 денари. Годишниот план на премија е надминат за 12,9%, односно реализираната премија е поголема од планираната за 143.903.357 денари.

Табела бр.2.2.1. – Бруто полисирана премја

Класи на осигурување	Бруто премија			Индекс		Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023/2022	2023 & П2023	2023 & 2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	80.665.549	85.685.918	82.163.291	106,2	104,3	5.020.369	3.522.627
02 Здравствено осигурување	61.036.593	101.918.138	66.883.828	167,0	152,4	40.881.545	35.034.311
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	172.540.433	211.640.717	162.821.021	122,7	130,0	39.100.284	48.819.696
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	873.435	673.823	1.098.975	77,1	61,3	-199.612	-425.152
07 Осигурување на стока превоз (карго)	3.777.348	3.513.115	5.819.435	93,0	60,4	-264.233	-2.306.320
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	64.025.601	76.860.786	66.469.775	120,0	115,6	12.835.184	10.391.011
09 Останати осигурувања на имот	151.964.180	175.070.679	158.659.340	115,2	110,3	23.106.499	16.411.339
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	477.175.890	509.526.970	501.744.649	106,8	101,6	32.351.080	7.782.320
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	912.237	1.055.663	1.295.461	115,7	81,5	143.426	-239.798
13 Општо осигурување од одговорност	9.203.272	16.290.704	10.210.620	177,0	159,5	7.087.432	6.080.084
14 Кредити	7.812.920	18.544.859	8.344.599	237,4	222,2	10.731.939	10.200.260
15 Гаранциско осигурување	7.996	3.607	7.996	45,1	45,1	-4.389	-4.389
16 Финансиски штети	5.393.043	7.451.210	4.991.870	138,2	149,3	2.058.167	2.459.340
18 Осигурување на туристичка помош	37.582.324	49.789.653	43.611.624	132,5	114,2	12.207.329	6.178.029
Вкупно	1.072.970.822	1.258.025.842	1.114.122.484	117,2	112,9	185.055.019	143.903.357

Изминатата 2023 година, како година на тешки состојби во стопанството предизвикани од последиците на инфлацијата и војната во Украина, предизвика нарушување на економските текови и поскапување на основните енергенси, што се рефлектира на работењето на фирмите во сите гранки. Но, сепак Друштвото успеа да го минимизира негативниот економски импакт врз своето работење, ефикасно се прилагоди на новите услови, одржувајќи постојана грижа за своите вработени и своите

осигуреници. Друштвото оствари раст на сите класи на осигурување, со минимален исклучок на Осигурување на стоки во превоз и Осигурување на пловни објекти. Стабилната реализација на премијата во 2023 година во крајна линија е резултат на големите напори и успешно спроведените проекти кои Друштвото ги оствари во изминатата деловна година и покрај нелојалната конкуренција на осигурителниот пазар.

Просечно остварената премија на Друштвото, по број на вработени, во 2023 година изнесува 5.616.187 денари (2022: 4.585.345 денари) и истата е повисока во однос на минатата 2022 година за 1.030.841 денари по вработен или за 18% поради успешното и активно ангажирање на продажна мрежа. Истата е повисока и во однос на планираната просечна премија по вработен за 21% или за 1.159.697 денари повеќе од планираното по вработен.

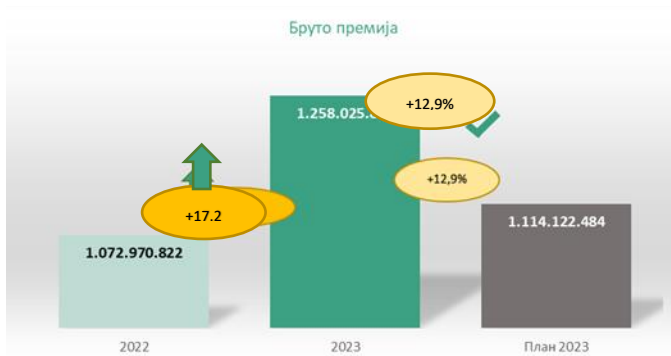
2.1.2 Структура на бруто полисирана премија

Осигурителното портфолио на Друштвото е стабилно профилирано и дисперзирано по сите видови на осигурување. Намалување е евидентно во учеството на премијата на Осигурување од незгода која оваа година учествува со 6,8% (2022: 7,5%) во вкупното осигурување како и на Осигурување на автомобилска одговорност кое учествува со 40,5% (2022: 44,5%). Позначајна промена во учеството во вкупната премија забележуваме во полза на Здравственото осигурување (зголемување од 2,4 п.п.). Исто така, забележан е развој на класа 14-Кредити, зголемено е учеството во вкупната премија и изнесува 1,5% во 2023 година (2022: 0,7%).

Табела бр.2.2.2 – Структура на бруто полисирана премја

Класи на осигурување	Бруто премија			Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023 & 2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	7,5%	6,8%	7,4%	-0,7%	-0,6%
02 Здравствено осигурување	5,7%	8,1%	6,0%	2,4%	2,1%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	16,1%	16,8%	14,6%	0,7%	2,2%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	0,4%	0,3%	0,5%	-0,1%	-0,2%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	6,0%	6,1%	6,0%	0,1%	0,1%
09 Останати осигурувања на имот	14,2%	13,9%	14,2%	-0,2%	-0,3%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	44,5%	40,5%	45,0%	-4,0%	-4,5%
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
13 Општо осигурување од одговорност	0,9%	1,3%	0,9%	0,4%	0,4%
14 Кредити	0,7%	1,5%	0,7%	0,7%	0,7%
15 Гаранциско осигурување	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
16 Финансиски штети	0,5%	0,6%	0,4%	0,1%	0,1%
18 Осигурување на туристичка помош	3,5%	4,0%	3,9%	0,5%	0,0%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%

Графикон бр.2.2.1- Бруто полисирана премија

Графикон бр.2.2.2-Структура на бруто полисирана премија

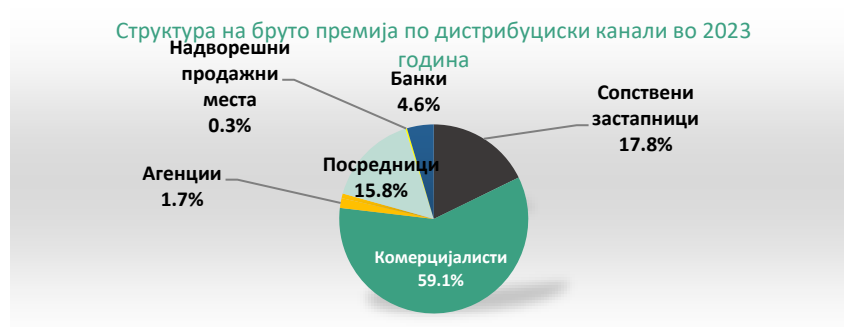
2.1.3 Полисирана премија по дистрибуциски канали

Структурата на премијата по продажни канали покажува дека 79,3% од вкупната премија е остварена од сопствената продажна мрежа (Комерцијалисти, Сопствени застапници, Агенции и Интернет продажба), додека остатокот од 20,7% од надворешната продажна мрежа, што во однос на минатата година покажува намалување на продажбата преку сопствени канали на продажба за 0,8 п.п. Тоа се должи на зголемената реализација кај каналот посредници (зголемена соработка со повеќе брокери).

Табела бр.2.2.3. – Бруто полисирана премја по дистрибуциски канали

Дистрибуциски канали	2022	2023	План 2023	2023/2022	2023 & П2023	Структура % 2023
Сопствени застапници	177.941.989	223.600.764	160.000.000	125,7	139,8	17,8%
Комерцијалисти	656.487.450	743.463.099	695.000.000	113,2	107,0	59,1%
Агенции	18.995.068	20.860.109	20.500.000	109,8	101,8	1,7%
Интернет продажба	6.351.913	10.211.879	6.600.000	160,8	154,7	0,8%
Вкупно внатрешна продажна мрежа	859.776.420	998.135.851	882.100.000	116,1	113,2	79,3%
Посредници	153.874.232	198.935.420	166.022.484	129,3	119,8	15,8%
Надворешни продажни места	3.226.557	3.342.888	3.000.000	103,6	111,4	0,3%
Банки	56.093.613	57.611.683	63.000.000	102,7	91,4	4,6%
Вкупно надворешна продажна мрежа	213.194.402	259.889.991	232.022.484	121,9	112,0	20,7%
Вкупно	1.072.970.822	1.258.025.842	1.114.122.484	117,2	112,9	100,0%

Графикон бр.2.2.3.-Структура на бруто полисирана премија по дистрибуциски канали

3 ШТЕТИ

3.1 БРОЈ НА ЛИКВИДИРАНИ ШТЕТИ

Во 2023 година ликвидирани се 12.272 штети (2022: 9.482) со што е остварен раст на бројот на ликвидирани штети за 29,4% или ликвидирани се 2.790 штети повеќе од 2022 година.

Табела бр.3.1.1. – Број на ликвидирани штети

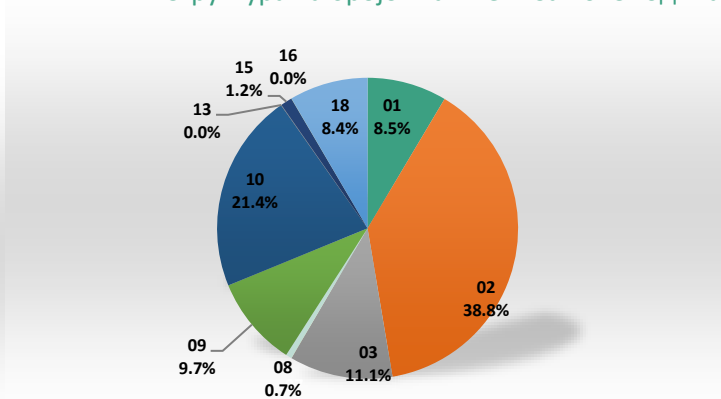
Класи на осигурување	Број на штети		Индекс 2023/2022	Разлика помеѓу 2023 & 2022
	2022	2023		
01 Осигурување од незгода	1.031	1.049	101,7	18
02 Здравствено осигурување	2.579	4.761	184,6	2.182
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	1.209	1.361	112,6	152
07 Осигурување на стока превоз (карго)	6	1	16,7	-5
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	76	80	105,3	4
09 Останати осигурувања на имот	1.179	1.192	101,1	13
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	2.537	2.631	103,7	94
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	1		0,0	-1
13 Општо осигурување од одговорност	7	6	85,7	-1
14 Кредити	1		0,0	-1
15 Гаранциско осигурување	192	152	79,2	-40
16 Финансиски штети	5	3	60,0	-2
18 Осигурување на туристичка помош	659	1.036	157,2	377
Вкупно	9.482	12.272	129,4	2.790

Графикон бр.3.1.1.- Број на ликвидирани штети

Графикон бр.3.1.2.- Структура на број на ликвидирани штети

Структура на бројот на штети за 2023 година

Во изминатата година се забележува поголем број на штетни настани споредено со претходната 2022 година, а во најголем дел се однесува на класата Здравствено осигурување, во корелација со прибавување на нови осигурувања, како и со зголемена заинтересираност за овој продукт, како од страна на физички лица, така и од страна на правни лица кои како бенефит за вработените го нудат овој вид на осигурување, меѓу кои и компанијата Телеком која стапи во осигурување во 5-ти месец.

Забележителен пораст на ликвидирани штети имаме на класата на каско осигурување, поради зголеменото портфолио, а исто така поради невремето во Охрид на 24.06.2023 година, ликвидирани се 89 штети во оваа класа.

На класата Осигурување на туристичка помош, поголемиот број на ликвидирани штети во 2023 е во корелација со зголеменото портфолио.

3.2 ИЗНОС НА ЛИКВИДИРАНИ ШТЕТИ

3.2.1 Ликвидирани штети по класи на осигурување

Во извештајниот период ликвидирани се штети во износ од 551.522.032 денари, споредбено со ликвидираниот износ од 455.707.110 денари во 2022 година.

Во однос на планираниот износ на ликвидации, има отстапување од 77.880.826 денари или 16,4 % повеќе реализирани ликвидации од планираните за 2023 година.

Табела бр.3.2.1. – Бруто ликвидирани штети

Класи на осигурување	Бруто ликвидирани штети			Индекс		Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023/2022	2023 & П2023	2023 & 2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	18.563.398	21.469.093	18.571.927	115,7	115,6	2.905.695	2.897.166
02 Здравствено осигурување	33.196.228	63.894.465	43.768.044	192,5	146,0	30.698.238	20.126.421
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	82.425.788	137.693.454	87.601.543	167,1	157,2	55.267.666	50.091.911
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	58	16	3.433.700	27,0	0,0	-42	-3.433.684
07 Осигурување на стока превоз (карго)	1.701.209	-85.994	891.541	-5,1	-9,6	-1.787.202	-977.535
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	7.822.367	15.915.715	10.687.936	203,5	148,9	8.093.348	5.227.779
09 Останати осигурувања на имот	58.690.343	77.529.340	64.339.935	132,1	120,5	18.838.998	13.189.405
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	217.087.223	207.571.305	225.732.698	95,6	92,0	-9.515.918	-18.161.393
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	422.353	1.013	0	0,2	382.261,9	-421.340	1.013
13 Општо осигурување од одговорност	389.070	445.071	1.354.607	114,4	32,9	56.001	-909.536
14 Кредити	20.115.218	67.186		0,3	0,0	20.048.032	67.186
15 Гаранциско осигурување	1.726.332	1.205.860		69,9	0,0	-520.472	1.205.860
16 Финансиски штети	424.857	6.990.115	1.634.158	1.645,3	427,8	6.565.258	5.355.957
18 Осигурување на туристичка помош	13.142.667	18.825.391	15.625.115	143,2	120,5	5.682.725	3.200.276
Вкупно	455.707.110	551.522.032	473.641.206	121,0	116,4	95.814.922	77.880.826

Отстапувања во поглед на ликвидираниот износ споредбено 2023 година со 2022 година, се забележани на повеќе класи на осигурување, со тоа што позначајни отстапувања има на класа

Здравствено осигурување, Каско осигурување, Осигурување на имот од пожар и природни непогоди, Останати осигурувања на имот, Финансиски штети и Осигурување на туристичка помош. Додека на останатите класи на осигурување има незначителни отстапувања. Во поглед на планираниот износ за ликвидации, позначителни отстапувања има на класите Здравствено осигурување, Каско осигурување, Осигурување на имот од пожар и природни непогоди и Финансиски штети, додека на останатите класи на осигурување има незначителни отстапувања.

Зголемувањето на ликвидираниот износ на штети кај Здравствено осигурување во однос на 2022 година и во однос на планот за 2023 година, се должи на зголемената продажба на овој вид на осигурување, поради зголемениот интерес за овој вид на осигурување од страна на физички и правни лица, кои склучуваат договори за здравствено осигурување, како дополнителен бенефит за своите вработени, меѓу кои и една поголема компанија од 5-ти месец.

Кај осигурувањето на патнички возила (каска) разликата во ликвидираниот износ за истиот период се однесува на тоа што во 2023 година ликвидирани се 15 поголеми штети од кои 1 над 3 милиони, 4 над 2 милиони и 10 над 1 милион, за разлика од истиот период во 2022 година кога се ликвидирани само 7 поголеми штети над 1 милион денари, како и на тоа што во 2023 година ликвидирани се за 155 штети повеќе во однос на 2022 година, а има и зголемување на износот за надомест на штета поради инфлација. Исто така, влијание на разликата има и невремето во Охрид поради кое во оваа класа ликвидирани се штети во износ од 12 милиони.

Кај Осигурувањето на имот од пожар и некои други опасности во 2023 година во однос на 2022 година, се забележува зголемување на ликвидираниот износ поради тоа што во 2023 година ликвидирани се 4 поголеми штети од кои една околу 2.7 милиони (поради пожар-залихи, опожарени камиони), една околу 1.8 милиони (излевање на вода), штета во износ од околу 1.3 милиони (поради пожар-докаќинско), и штета во износ од околу 1.2 милиони (пожар-маркет, градежен дел) за разлика од 2022 година кога се ликвидирани 2 штети од еден штетен настан поради пожар на износ од околу 1.6 милион денари.

Кај Останатите осигурувања на имот разликата во ликвидираниот износ за истиот период се однесува на тоа што во 2023 година ликвидирани се 7 поголеми штети, од кои најголемата е поради кршење машини на 3.8 милион денари, 3 милиони пожар - вкупно градежен дел и ствари, 1.6 милиони (дејство на ел. ен.), (опрема во монтажа-дејство на ел. ен.) 1.3 милиони, (кражба на маркет) 1 милион, (кражба-оштетување на медицински апарат) 1 милион, за разлика од истиот период во 2022 година кога се ликвидирани се 2 поголеми штети над 1 милион денари. Најголемата разлика се однесува на 0901 (кршење машини) каде се ликвидирани 15.5 милиони или 9 милиони повеќе од 2022 година, а тоа се должи на повеќе штети со повисок износ за надомест на штета. На 0904 ликвидирани се 18.5 милиони или 4 милиони повеќе од 2022 година. На класа 0911 (посеви) во 2023 година ликвидирани се

12 милиони или 3 милиони повеќе од 2022 година, а на класа 0912(животни) во 2023 година ликвидирани се 19 милиони или 3 милиони повеќе од 2022 година.

Кај Осигурување на финансиски штети во 2023 година ликвидирана е најголемата штета за истата година од сите класи. Поточно, се работи за штета од Осигурување на непредвиден прекин на работа на поврзани дејности поради кршење на машини односно прекин на работа кај Биогасна централа поради оштетувања на моторот која е во износ од 6.558.764 денари.

Кај класата Осигурување на туристичка помош зголемениот износ на ликвидирани штети во 2023 година во однос на 2022 година се однесува на зголеменото портфолио.

Во однос на регресните постапки (билансни), во 2023 година е постапено по 139 регресни предмети за разлика од 2022 година кога било постапено по 200 предмети, поради што и во 2023 година се забележува поголема наплата на регреси во однос на 2022 година.

3.2.2 Структура на штети

Структурата на ликвидациите на Друштвото во 2023 година во најголем дел се состои од класата на Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила 37,6% (2022: 47,6%), Осигурување на патнички возила (каска) 25,0% (2022: 18,1 %) и Останати осигурувања на имот 14,1% (2021: 12,9%). Најголем раст на бруто ликвидирани штети е забележан на класа Каска осигурување 6,9% и Здравствено осигурување 4,3%.

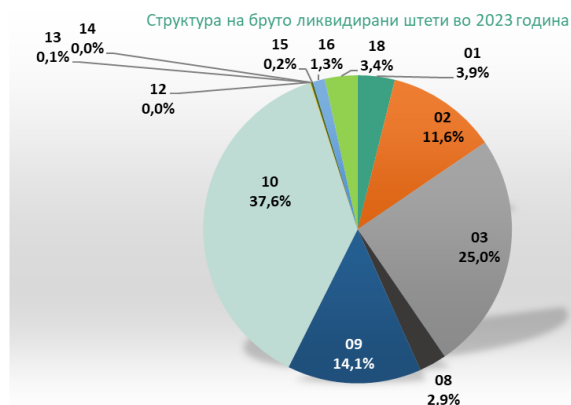
Табела бр 3.2.2. – Структура на бруто ликвидирани штети

Класи на осигурување	Бруто ликвидирани штети			Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023 & 2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	4,1%	3,9%	3,9%	-0,2%	0,0%
02 Здравствено осигурување	7,3%	11,6%	9,2%	4,3%	2,3%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	18,1%	25,0%	18,5%	6,9%	6,5%
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0,0%	0,0%	0,7%	0,0%	-0,7%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	0,4%	0,0%	0,2%	-0,4%	-0,2%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	1,7%	2,9%	2,3%	1,2%	0,6%
09 Останати осигурувања на имот	12,9%	14,1%	13,6%	1,2%	0,5%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	47,6%	37,6%	47,7%	-10,0%	-10,0%
13 Општо осигурување од одговорност	0,1%	0,1%	0,3%	0,0%	-0,2%
15 Гаранциско осигурување	0,4%	0,2%	0,0%	-0,2%	0,2%
16 Финансиски штети	0,1%	1,3%	0,3%	1,2%	0,9%
18 Осигурување на туристичка помош	2,9%	3,4%	3,3%	0,5%	0,1%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%		

Графикон бр.3.2.1.- Бруто ликвидирани штети

Графикон бр.3.2.2.- Структура на бруто ликвидирани штети

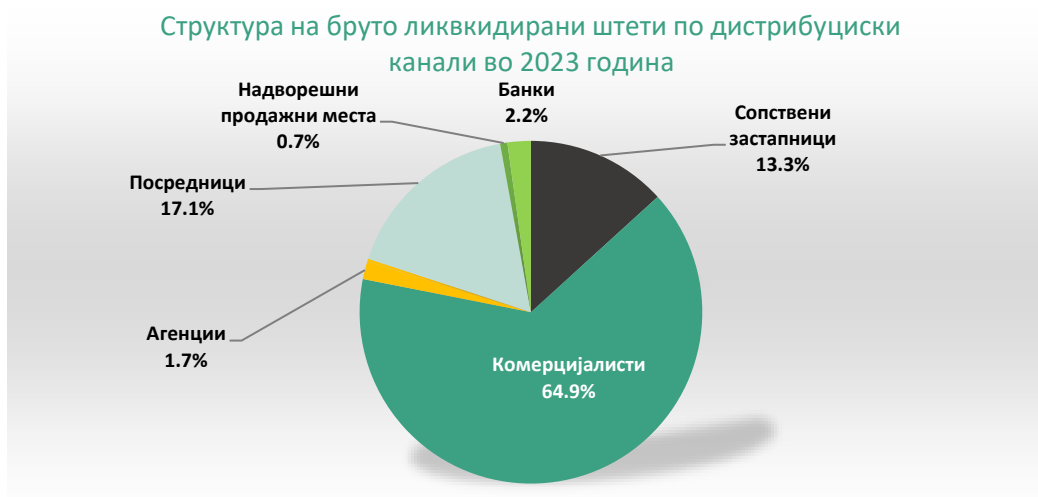
3.2.3 Ликвидирани штети по дистрибуциски канали

По основ на премија на внатрешната продажна мрежа Друштвото ликвидирало 80,1% (2022: 83,0%) од вкупните ликвидирани штети, а останатиот дел е преку Надворешната продажна мрежа 19,9% (2022: 17,0%), и тоа кај Посредниците 17,1% (2022: 13,9%), Банките 2,2% (2022: 2,8%) и 0,7% (2022: 0,2%) кај Останатите надворешни продажни места.

Табела бр.3.2.3. – Бруто ликвидирани штети по дистрибуциски канали

Дистрибуциски канали	2022	2023	2023 / 2022	Структура % 2023
Сопствени застапници	67.260.291	73.613.009	109,4	13,2%
Комерцијалисти	305.808.136	360.277.114	117,8	64,8%
Агенции	8.935.049	9.380.830	105,0	1,7%
Интернет продажба	763.818	1.438.573	188,3	0,3%
Сопствени продажни места		385.146	0,0	0,1%
Вкупно внатрешна продажна мрежа	382.767.295	445.094.673	116,3	80,1%
Посредници	64.330.030	94.747.917	147,3	17,0%
Надворешни продажни места	1.093.130	3.806.720	348,2	0,7%
Банки	13.014.953	12.244.128	94,1	2,2%
Вкупно надворешна продажна мрежа	78.438.113	110.798.766	141,3	19,9%
Вкупно	461.205.408	555.893.439	120,5	100,0%

Графикон бр.3.2.3.-Структура на бруто ликвидирани штети по дистрибуциски канали

3.2.4 Штети / премија (loss ratio)

Вкупното учество на бруто ликвидирани штети во бруто полисираната премија во 2023 година изнесува 43,8% (2022: 42,5%), и истото е зголемено во споредба со претходната година за 1,4%. Поради зголемениот износ на ликвидирани штети, Друштвото ја заврши годината во повисоки рамки на планираниот коефициент за 1,3 п.п.

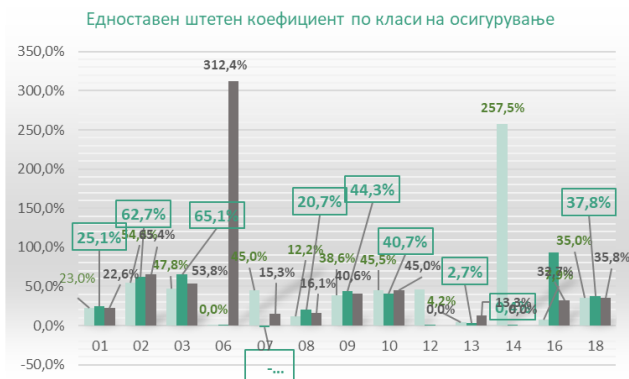
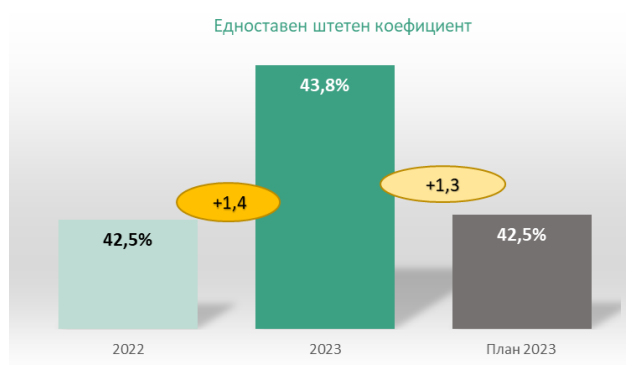
Штетниот резултат изнесува 706.503.810 денари (2022: 617.263.712 денари), и во споредба со 2022 година бележи раст од 89.240.098 денари или пораст од 14,5%.

Внатрешната продажна мрежа во вкупниот штетен резултат има учество 78,8% (2022: 78,0%) или учествува со 553.041.177 денари (2022: 477.009.125 денари), додека останатиот дел е реализиран од надворешната продажна мрежа, и тоа во износ од 149.091.225 денари (2022: 134.756.289 денари) или 21,2% (2022: 22,0%). Штетниот коефициент на Внатрешната продажна мрежа изнесува 44,6% (2022: 44,5%), додека Надворешната мрежа бележи штетен коефициент од 42,6% (2022: 36,8%).

Табела бр.3.2.4. – Едноставен штетен коефициент по класи на осигурување

Класи на осигурување	Едноставен штетен коефициент			Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023 / 2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	23,0%	25,1%	22,6%	2,0%	2,5%
02 Здравствено осигурување	54,4%	62,7%	65,4%	8,3%	-2,7%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	47,8%	65,1%	53,8%	17,3%	11,3%
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0,0%	0,0%	312,4%	0,0%	-312,4%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	45,0%	-2,4%	15,3%	-47,5%	-17,8%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	12,2%	20,7%	16,1%	8,5%	4,6%
09 Останати осигурувања на имот	38,6%	44,3%	40,6%	5,7%	3,7%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	45,5%	40,7%	45,0%	-4,8%	-4,3%
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	46,3%	0,1%	0,0%	-46,2%	0,1%
13 Општо осигурување од одговорност	4,2%	2,7%	13,3%	-1,5%	-10,5%
14 Кредити	257,5%	0,4%	0,0%	-257,1%	0,4%
16 Финансиски штети	7,9%	93,8%	32,7%	85,9%	61,1%
18 Осигурување на туристичка помош	35,0%	37,8%	35,8%	2,8%	2,0%
Вкупно	42,5%	43,8%	42,5%	1,4%	1,3%

Графикон бр.3.2.4- Едноставен штетен коефициент по години и класи на осигурување

4. РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ

4.1 БРОЈ НА РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ

На крајот на извештајниот период 31.12.2023, резервирани се 2.366 штети (2022: 2.679) или 313 штети помалку отколку во истиот период претходната година. Со тоа бројот на резервирани штети е намалени за 11,7% во однос на 2022 година. Подинамичен пад на бројот на резервирани штети бележиме кај Здравствено осигурување и Осигурување на патнички возила(каска). Намалување бележат и класите Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила и Осигурување на туристичка помош.

Табела бр.4.1.1. – Број на резервирани штети

Класи на осигурување	Број на резервирани штети		Индекс 2023 / 2022	Разлика помеѓу 2023 & 2022
	2022	2023		
01 Осигурување од незгода	346	346	100,0	0
02 Здравствено осигурување	734	546	74,4	-188
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	274	226	82,5	-48
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0	1	100,0	0
07 Осигурување на стока превоз (карго)	0	0	0,0	0
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	30	19	63,3	-11
09 Останати осигурувања на имот	128	165	128,9	37
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	868	827	95,3	-41
13 Општо осигурување од одговорност	5	4	80,0	-1
15 Гаранциско осигурување	32	13	40,6	-19
16 Финансиски штети	0	4	0,0	4
18 Осигурување на туристичка помош	261	215	82,4	-46
Вкупно	2.679	2.366	88,3	-313

Графикон бр.4.1.1.- Број на резервирани штети

Графикон бр.4.1.2.- Структура на број на резервирани штети

4.2 ИЗНОС НА РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ

4.2.1 Бруто резервирани штети

Состојбата на бруто резервациите за штети на 31 декември 2023 година изнесува 273.500.188 денари (2022: 283.842.271 денари) што претставува пад во споредба со состојбата на истиот ден во 2022 година, односно резервацијата е пониска за 10.342.083 денари.

Во однос на годишниот план резервациите бележат пад на износ за 23.845.400 денари или за 8%.

Причината за падот на бројот на резервации, како и резервирианиот износ во целост, се однесува на зголемената ликвидација во 2023 година согласно правилникот од Агенцијата за супервизија.

Табела бр.4.2.1. – Бруто резервириани штети

Класи на осигурување	Бруто резервириани штети			Индекс		Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023/2022	2023 & П2023	2023 & 2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	10.898.925	6.473.335	9.440.823	59,4	68,6	-4.425.590	-2.967.488
02 Здравствено осигурување	7.903.376	6.428.980	5.872.553	81,3	109,5	-1.474.396	556.427
03 Осигурув. на патнички возила	32.984.615	32.825.252	26.440.922	99,5	124,1	-159.363	6.384.330
06 Осигурување на пловни објект	150.000	160.000		106,7	0,0	10.000	160.000
07 Осигурување на стока превоз	0		71.852	0,0	0,0	0	-71.852
08 Осигурување на имот од пожар	11.653.396	17.422.309	9.214.222	149,5	189,1	5.768.913	8.208.087
09 Останати осигурувања на имот	9.612.632	9.929.099	13.211.335	103,3	75,2	316.467	-3.282.236
10 Осигурување од одговорност	198.344.094	191.189.919	232.291.110	96,4	82,3	-7.154.175	-41.101.191
13 Општо осигурување од одговорност	3.874.200	3.450.000	802.772	89,1	429,8	-424.200	2.647.228
15 Гаранциско осигурување	441.000	0		0,0	0,0	-441.000	0
16 Финансиски штети	0	2.230.000		0,0	0,0	2.230.000	2.230.000
18 Осигурување на туристичка полиса	7.980.033	3.391.294		42,5	0,0	-4.588.739	3.391.294
Вкупно	283.842.271	273.500.188	297.345.588	96,4	92,0	-10.342.083	-23.845.400

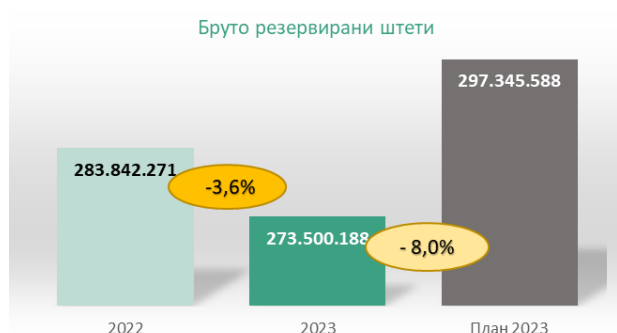
4.2.2 Структура на бруто резервириани штети

Во структурата на износот на резервирираните штети најголемо учество заземаат резервациите на Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила со 69,9% (2022: 69,9%), понатаму Осигурувањето на патнички моторни возила (каска) со 12% (2022: 11,6%).

Табела бр.4.2.2. – Структура на бруто резервириани штети

Класи на осигурување	Бруто резервириани штети			Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023/2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	3,8%	2,4%	3,2%	-1,5%	-0,8%
02 Здравствено осигурување	2,8%	2,4%	2,0%	-0,4%	0,4%
03 Осигурув. на патнички возила	11,6%	12,0%	8,9%	0,4%	3,1%
06 Осигурување на пловни објект	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,1%
07 Осигурување на стока превоз	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
08 Осигурување на имот од пожар	4,1%	6,4%	3,1%	2,3%	3,3%
09 Останати осигурувања на имот	3,4%	3,6%	4,4%	0,2%	-0,8%
10 Осигурување од одговорност	69,9%	69,9%	78,1%	0,0%	-8,2%
13 Општо осигурување од одговорност	1,4%	1,3%	0,3%	-0,1%	1,0%
15 Гаранциско осигурување	0,2%	0,0%	0,0%	-0,2%	0,0%
16 Финансиски штети	0,0%	0,8%	0,0%	0,8%	0,8%
18 Осигурување на туристичка полиса	2,8%	1,2%	0,0%	-1,6%	1,2%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%		

Графикон бр.4.2.1.- Бруто резервирани штети

Графикон бр.4.2.2.- Структура на бруто резервирани штети

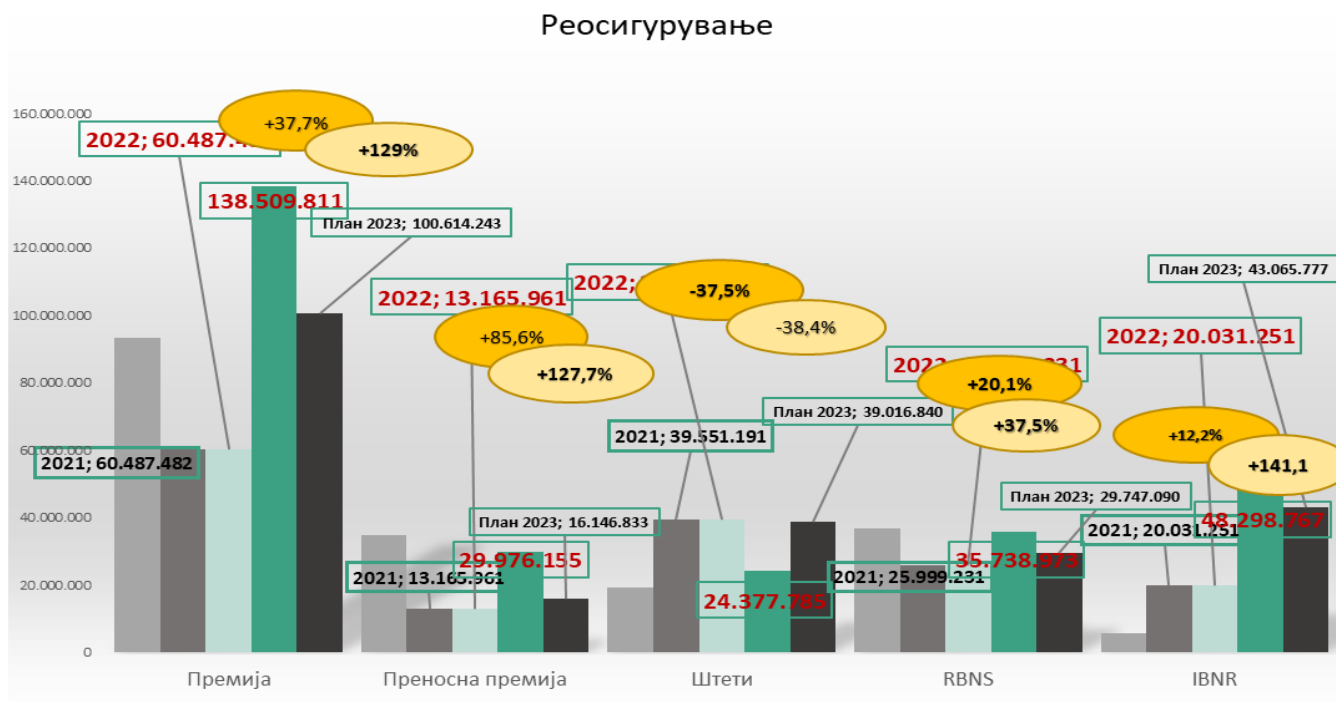

V. РЕОСИГУРУВАЊЕ

Друштвото во 2022 година изврши избор на реосигурителна компанија со цел да обезбеди реосигурително покритие за деловната 2023 година при што ќе бидат склучени повеќе договори за реосигурување со Позаваровалница САВА д.д. кои се однесуваат на 2023 година со кои се врши реосигурување на ризиците на САВА осигурување кои се над максималното покритие на компанијата, и тоа:

- Property and Technical branches surplus treaty reinsurance agreement-Пропорционален договор за имотно реосигурување на вишок на ризик,
 - Property & Engineering Risk XL Treaty-Непропорционален договор за имотно осигурување- вишок на штети договор ,
 - General Third Party Liability surplus treaty reinsurance agreement-Пропорционален договор за реосигурување на вишок на ризик за одговорност кон трети лица,
 - Earthquake Quota Share Treaty-Пропорционален договор за имотно осигурување за ризикот земјотрес,
 - Catastrophe Excess of loss-Непропорционален вишок на штети договор за реосигурување на катастрофални штети,
 - Personal Accident Catastrophe Excess of loss – Непропорционален вишок на штети договор за реосигурување на катастрофални штети при незгода,
 - Domestic and Green card XL MTPL -Непропорционален вишок на штети договор за осигурување на одговорност кон трети лица (со вклучено покритие за каско осигурување)
 - Cargo surplus reporter (со вклучено покритие за ЦМР осигурување),
 - Agriculture Quota Share Treaty – Пропорционален договор за реосигурување на земјоделие,
 - Stop Loss Extended Warranty – Стоп лос договор за реосигурување на продолжена гаранција,
 - Livestock Quota Share Treaty – Пропорционален договор за реосигурување на животни.

Графикон бр.5.1.1. - Реосигурување 2023 година

VI. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ

6.1 БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ

6.1.1 Бруто технички резервации по класи на осигурување

Техничките резерви се пресметани и издвоени во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурување и Правилникот за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви и истите овозможуваат долгорочно исполнување на обврските од договорите за осигурување.

Техничките резерви се состојат од:

- **резерви за преносни премии**, пресметани по принципот *pro rata temporis*;
- **дополнителна резерва за неистечени ризици**;
- **резерви за бонуси и попусти**; и
- **резерви за штети**, кои ги вклучуваат резервите за пријавените, но се уште неликвидирани штети, резервите за настанати, но непријавени штети и резервите за трошоци за штети.

Табела бр.6.1.1. – Бруто технички резервации

Класи на осигурување	Бруто технички резервации			Индекс		Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023/2022	2023 & П2023	2023 & 2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	49.667.964	48.700.591	49.340.474	98,1	98,7	-967.373	-639.883
02 Здравствено осигурување	47.820.190	64.538.916	54.438.486	135,0	118,6	16.718.726	10.100.430
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	142.866.314	174.721.496	128.002.129	122,3	136,5	31.855.182	46.719.367
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	596.700	458.605	557.099	76,9	82,3	-138.095	-98.494
07 Осигурување на стока превоз (карго)	556.254	607.222	729.175	109,2	83,3	50.968	-121.953
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	44.274.037	52.445.557	41.171.015	118,5	127,4	8.171.520	11.274.542
09 Останати осигурувања на имот	88.626.692	106.018.934	99.691.408	119,6	106,3	17.392.242	6.327.526
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	610.624.388	646.016.932	662.845.375	105,8	97,5	35.392.544	16.828.443
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	467.515	539.030	697.524	115,3	77,3	71.515	-158.494
13 Општо осигурување од одговорност	7.864.560	11.192.914	5.125.082	142,3	218,4	3.328.354	6.067.832
14 Кредити	1.295.206	3.478.869	3.126.904	268,6	111,3	2.183.663	351.965
15 Гаранциско осигурување	975	3.364	0	345,1	0,0	2.389	3.364
16 Финансиски штети	2.108.911	5.353.582	1.489.181	253,9	359,5	3.244.671	3.864.401
18 Осигурување на туристичка помош	15.587.508	12.542.421	14.325.340	80,5	87,6	-3.045.087	-1.782.919
Вкупно	1.012.357.214	1.126.618.433	1.061.539.191	111,3	106,1	114.261.219	65.079.242

Бруто техничките резерви на Друштвото на 31.12.2023 година изнесуваат 1.126.618.431 денари (2022: 1.012.357.214 денари), што е за 11,3% повеќе споредено со претходната година.

Во однос на планот за 2023 година, бруто техничките резерви исто така бележат поголем износ за 65.079.240 денари, односно истите се поголеми од планираните за 6,1%.

Дел од зголемувањето на техничките резерви е резултат на зголемување на резервите за преносни премии (околу 78 мил денари) што е последица на растот на бруто полисираната премија, додека остатокот се должи на зголемување на резервите за штети (околу 29 мил денари) и дополнителната резерва за неистечени ризици (околу 8 мил денари). Притоа, од ова зголемување на резервата за штети, околу 10 мил денари е последица на намалување на резервата за настанати и пријавени штети и околу 39 мил денари е последица на зголемување на резервата за настанати но непријавени штети. Зголемувањето на резервите за настанати, но непријавени штети првенствено доаѓа од зголемување во класата 10, поради натамошно зголемување на резервата за големи реосигурени штети, но и поради раст на портфолиото и следствено изложеноста. Исто така, релативно значително зголемување на резервата за настанати но непријавени штети има во класата 03 коешто покрај значителниот раст на портфолиото е и резултат на порастот на просечната пријавена штета. Останатиот дел од зголемувањето на резервите за настанати, но непријавени штети се должи на порастот на портфолиото.

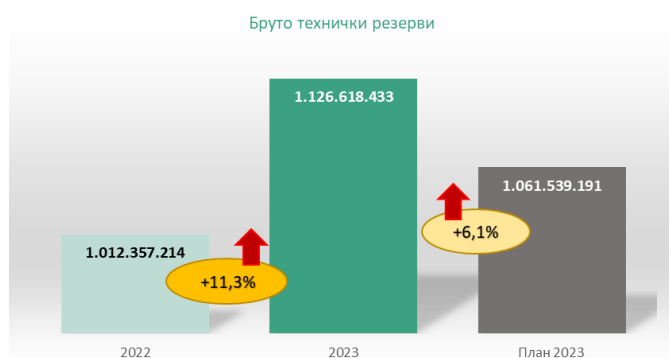
Во однос на намалувањето на резервите за настанати и пријавени штети истото се должи на зголемената ликвидација во 2023 година.

6.1.2 Структура на бруто технички резервации

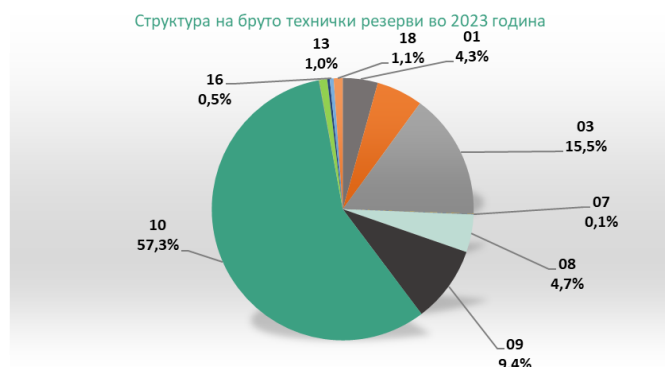
Табела бр. 6.1.2. – Структура на бруто технички резервации

Класи на осигурување	Бруто технички резервации			Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023 & 2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	4,9%	4,3%	4,6%	-0,6%	-0,3%
02 Здравствено осигурување	4,7%	5,7%	5,1%	1,0%	0,6%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	14,1%	15,5%	12,1%	1,4%	3,5%
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	4,4%	4,7%	3,9%	0,3%	0,8%
09 Останати осигурувања на имот	8,8%	9,4%	9,4%	0,7%	0,0%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	60,3%	57,3%	62,4%	-3,0%	-5,1%
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
13 Општо осигурување од одговорност	0,8%	1,0%	0,5%	0,2%	0,5%
14 Кредити	0,1%	0,3%	0,3%	0,2%	0,0%
16 Финансиски штети	0,2%	0,5%	0,1%	0,3%	0,3%
18 Осигурување на туристичка помош	1,5%	1,1%	1,3%	-0,4%	-0,2%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%		

Графикон бр. 6.1.1.- Бруто технички резервации

Графикон бр. 6.1.2.- Структура на бруто технички резервации

6.2 НЕТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ

6.2.1 Нето технички резервации по класи на осигурување

Нето техничките резерви (бруто технички резерви намалени за износот предаден во реосигурување) се за 8,7% или 80.916.162 денари поголеми во однос на претходната година.

Околу 64 мил од зголемувањето се должи на резервите за преносни премии и е последица на растот на нето полисираната премија. Околу 9 мил денари е зголемување од нето резервите за штети

и околу 8 мил денари се должи на раст на дополнителната резерва за неистечени ризици. Причините за порастот кореспондираат со соодветното појаснување за порастот на бруто резервите за штети.

Табела бр.6.2.1. – Нето технички резервации

Класи на осигурување	Нето технички резервации			Индекс		Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023/2022	2023 & П2023	2023 & 2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	49.667.964	48.700.591	49.340.474	98,1	98,7	-967.373	-639.883
02 Здравствено осигурување	47.820.190	64.538.916	54.438.486	135,0	118,6	16.718.726	10.100.430
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	142.866.314	172.921.496	128.002.129	121,0	135,1	30.055.182	44.919.367
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	483.364	458.605	446.880	94,9	102,6	-24.759	11.725
07 Осигурување на стока превоз (карго)	516.329	526.745	228.864	102,0	230,2	10.416	297.881
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	32.891.561	38.742.491	27.821.241	117,8	139,3	5.850.930	10.921.250
09 Останати осигурувања на имот	81.205.230	87.479.613	88.592.336	107,7	98,7	6.274.383	-1.112.723
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	552.016.379	576.553.720	601.499.266	104,4	95,9	24.537.341	24.945.546
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	467.515	539.030	697.524	115,3	77,3	71.515	-158.494
13 Општо осигурување од одговорност	3.499.289	4.114.311	3.007.510	117,6	136,8	615.022	1.106.801
14 Кредити	-10.216	0	1.679.580	0,0	0,0	10.216	-1.679.580
15 Гаранциско осигурување	975	3.364	0	345,1	0,0	2.389	3.364
16 Финансиски штети	1.903.960	2.711.221	1.068.049	142,4	253,8	807.261	1.643.172
18 Осигурување на туристичка помош	15.587.508	12.542.421	14.325.340	80,5	87,6	-3.045.087	-1.782.919
Вкупно	928.916.362	1.009.832.524	971.147.678	108,7	104,0	80.916.162	38.684.846

Табела бр.6.2.2. – Бруто и нето технички резервации

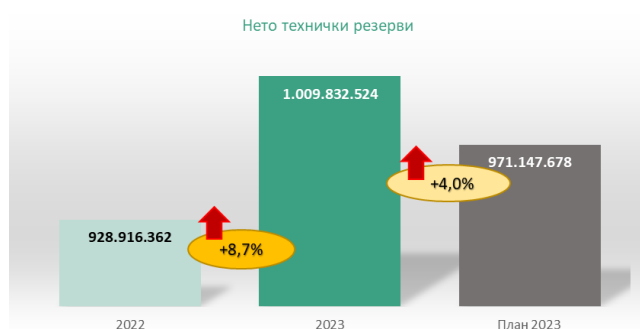
	Нето технички резервации			Индекс		Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023/2022	2023 & П2023	2023 & 2022	2023 & П2023
Преносна премија	490.915.343	568.885.004	502.190.122	115,9	113,3	77.969.661	66.694.882
Преносна премија во РЕ	16.928.704	29.976.155	16.146.833	177,1	185,6	13.047.451	13.829.322
НЕТО ПРЕНОСНА ПРЕМИЈА	473.986.639	538.908.849	486.043.289	113,7	110,9	64.922.210	52.865.560
Резерви за пријавени штети	283.997.333	273.648.687	302.960.003	96,4	90,3	-10.348.646	-29.311.316
Резерви за пријавени штети во РЕ	30.514.620	35.738.973	29.747.090	117,1	120,1	5.224.353	5.991.883
НЕТО РЕЗЕРВАЦИИ ЗА ПРИЈАВЕНИ ШТЕТИ	253.482.713	237.909.714	273.212.913	93,9	87,1	-15.572.999	-35.303.199
Резерви за непријавени штети	195.730.924	234.652.305	214.647.744	119,9	109,3	38.921.381	20.004.561
Резерви за непријавени штети во РЕ	34.143.950	48.298.767	43.065.777	141,5	112,2	14.154.817	5.232.990
НЕТО РЕЗЕРВАЦИИ ЗА НЕПРИЈАВЕНИ ШТЕТИ	161.586.974	186.353.538	171.581.967	115,3	108,6	24.766.564	14.771.571
Нето резерви за бонуси и попусти	3.381.635	3.181.250	3.374.947	94,1	94,3	-200.385	-193.697
Нето резерви за директни и индиректни трошоци	18.229.674	18.298.836	18.628.533	100,4	98,2	69.162	-329.697
Нето резерви за ризици, кои не се истечени	18.248.728	25.180.337	18.306.030	138,0	137,6	6.931.609	6.874.307
ОСТАНАТИ РЕЗЕРВАЦИИ	39.860.036	46.660.423	40.309.510	117,1	115,8	6.800.387	6.350.913
НЕТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ	928.916.362	1.009.832.524	971.147.679	108,7	104,0	80.916.162	38.684.845

6.2.2 Структура на нето технички резервации

Табела бр.6.2.2.1. – Структура на нето технички резервации

Класи на осигурување	Нето технички резервации			Разлика помеѓу	
	2022	2023	План 2023	2023 & 2022	2023 & П2023
01 Осигурување од незгода	5,3%	4,8%	5,1%	-0,5%	-0,3%
02 Здравствено осигурување	5,1%	6,4%	5,6%	1,2%	0,8%
03 Осигурув. на патнички возила(каска)	15,4%	17,1%	13,2%	1,7%	3,9%
06 Осигурување на пловни објекти (каска)	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
07 Осигурување на стока превоз (карго)	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
08 Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	3,5%	3,8%	2,9%	0,3%	1,0%
09 Останати осигурувања на имот	8,7%	8,7%	9,1%	-0,1%	-0,5%
10 Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	59,4%	57,1%	61,9%	-2,3%	-4,8%
12 Осигурув. од одговорност пловни објекти	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
13 Општо осигурување од одговорност	0,4%	0,4%	0,3%	0,0%	0,1%
15 Гаранциско осигурување	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
16 Финансиски штети	0,2%	0,3%	0,1%	0,1%	0,2%
18 Осигурување на туристичка помош	1,7%	1,2%	1,5%	-0,4%	-0,2%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%		

Графикон бр.6.2.2.1.- Нето технички резервации

Графикон бр.6.2.2.2.- Структура на нето технички резервации

VII. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ

7.1 РЕЗУЛТАТ ОД РАБОТЕЊЕТО

Во 2023 година САВА осигурување оствари позитивен финансиски резултат од своето работење во износ од 7.452.495 денари (2022: позитивен резултат во износ од 100.754.309 денари).

Еднократен негативен ефект на резултатот во 2023 година имаше Данокот на солидарност на износ од 7,4 мил денари, како и продажбата на Деловниот објект каде Друштвото оствари капитална загуба во висина од 6,7 мил денари.

Вкупните приходи од работењето изнесуваат 1.111.788.749 денари (2022: 1.065.606.524 денари), што е на повисоко ниво во однос на минатата 2022 година, односно вкупните приходи бележат зголемување од 46.182.225 денари или раст од 4,3% во однос на минатата деловна година.

Вкупните расходи од работењето во 2023 година изнесуваа 1.102.617.738 денари (2022: 952.824.460 денари), што е за 15,7% или 149.793.278 денари повеќе од минатата 2022 година.

Табела 7.1.1.-Биланс на успех за 2023 година

Опис на позиција	Износ		Индекс 2023/2022
	Тековна деловна година	Претходна деловна година	
A. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО	1.111.788.749	1.065.606.524	104,3
I. ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА)	1.047.662.211	922.215.581	113,6
II. ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА	30.498.162	23.975.540	127,2
III. ПРИХОДИ ПО ОСНОВ НА ПРОВИЗИИ ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	18.206.999	11.221.028	162,3
IV. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ПРИХОДИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	8.704.266	45.617.892	19,1
V. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ	6.717.112	62.576.483	10,7
B. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО	1.102.617.738	952.824.460	115,7
I. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ)	536.406.972	442.706.163	121,2
II. ПРОМЕНИ ВО ОСТАНАТИТЕ ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	-200.385	862.272	-23,2
IV. ТРОШОЦИ ЗА БОНУСИ И ПОПУСТИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	40.158.068	35.950.688	111,7
V. НЕТО ТРОШОЦИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО	457.136.089	415.781.591	109,9
VI. ТРОШОЦИ ОД ВЛОЖУВАЊА	2.496.008	2.888.564	86,4
VII. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ТРОШОЦИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	44.341.182	43.262.222	102,5
VIII. ВРЕДНОСНО УСОГЛАСУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА ПО ОСНОВ НА ПРЕМИЈА	4.920.873	3.673.272	134,0
IX. ОСТАНАТИ РАСХОДИ, ВКЛУЧУВАЈЌИ И ВРЕДНОСНИ УСОГЛАСУВАЊА	17.358.931	7.699.688	225,4
X. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПРЕД ОДДАНОЧУВАЊЕ	9.171.011	112.782.064	8,1
XII. ДАНОК НА ДОБИВКА ОДНОСНО ЗАГУБА	1.718.516	12.027.755	14,3
XIV. ДОБИВКА/ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПО ОДДАНОЧУВАЊЕ	7.452.495	100.754.309	7,4

7.1.1 Образложение на финансискиот резултат

Во деловната 2023 година, Сава Осигурување оствари 1.047.662.211 денари заработена премија која во однос на 2022 година бележи зголемување од 125.446.630 денари или 13,6%. Гледано структурално, разликите кај нето полисираната премија изнесуваат 142.465.342 како резултат на разликата помеѓу поголемата полисирана премија за 185.055.019 и поголемата премија предадена во реосигурување во износ од -42.589.677. Додека, разликата кај нето ефектот од преносната премија изнесува -17.018.712

денари, како резултат од зголемувањето на промената на бруто преносната премија во износ од 26.303.419 денари и зголемувањето на промената на преносната премија во реосигурување која изнесува 9.284.707 денари.

Приходите од вложувања се поголеми во тековната година во однос на минатата за износ од 6.522.622 денари, поради поголемите приходи од камати и поголеми капитални добивки од продажба на удели. Зголемување има и во делот на приходи од провизии од реосигурување за 6.985.971 денари.

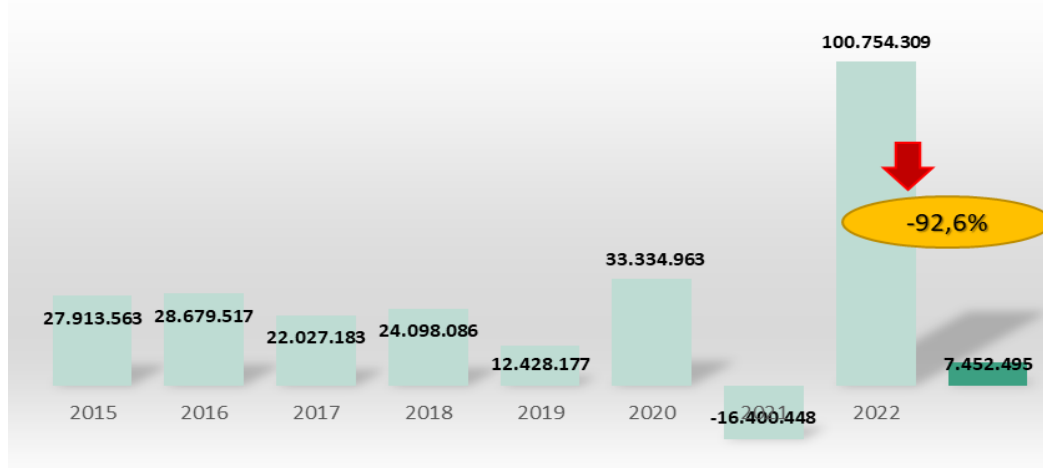
Во делот на расходите воочлив е раст од 15,7% што произлегува од зголемување на нето штетите за 93.700.810 денари, притоа, гледано структурално разликата кај бруто штетите намалени за регресите и делот кој го покрива реосигурувачот изнесува -135.986.456 денари како резултат на нето ефектот од повеќе ликвидирани штети за 95.653.805 денари и помалите регреси од -161.117 денари како и разликата од помалото учество на реосигурувачот за -40.171.534. Разликата во промените на резервациите изнесуваат -42.285.646 денари, што произлегува од разликата од промената на бруто резервациите за -41.354.497 денари и разликата од промената на резервите на штети во делот на реосигурување од 751.083 денари.

Трошоците за спроведување на осигурување се поголеми во тековниот период во однос на истите од минатата година за 41.354.497 денари, притоа главните разлики се однесуваат на трошоците за стекнување +32.047.949 денари. Зголемувањето кај административните трошоци во најголем дел се должи на евидентирањето на Данокот на солидарност на трошок во износ од 7,4 мил денари.

Разликата кај исправката на вредноста во тековната година бележи негативен тренд и изнесува 3.637.272 денари, додека пак споредбено со минатата година бележи намалување за -3.272.362 денари.

Графикон бр. 7.1.1. - Движење на резултатот од работењето во периодот 2015-2023 година

Движење на финансискиот резултат во периодот 2015-2023

VIII. ФИНАНСИСКА ПОЛОЖБА

8.1 АКТИВА И ПАСИВА

САВА осигурување а.д. во 2023 година работи со стабилно портфолио и адекватна структура на капитал.

Вкупната актива на Друштвото изнесува 1.818.162.199 денари (2022: 1.630.379.976 денари), што претставува зголемување во однос на претходната година за 11,5% или 187.782.223 денари.

Најзначајни ставки во билансот на состојба на Друштвото за 2023 година се:

- **Вложувањата** во износ од 1.307.211.766 денари (2022: 1.200.097.001 денари). Вложувањата се зголемени во однос на минатата деловна година за 8,9% или за 107.114.765 денари, што главно се должи на прилив по основ на вложување во нов објект. Учеството на вложувањата во вкупната актива на Друштвото опфаќа 71,9% (2022: 73,6%).
- **Побарувањата** во деловната година се зголемени за 12,3% или 32.513.508 денари и изнесуваат 296.917.124 денари (2022: 264.403.615 денари). Зголемувањето на побарувањата пред се се должи на поголемите побарувања од осигурениците, во корелација со зголемената продажба.
- **Бруто техничките резерви** на крајот на 2023 година се во износ од 1.126.618.431 денари (2022: 1.012.357.214 денари) и се поголеми за 114.261.217 денари, или 11,3% во однос на крајот на 2022 година. Дел од зголемувањето на техничките резерви е резултат на зголемување на резервите за преносни премии (околу 78 мил денари) што е последица на растот на бруто полисираната премија, додека остатокот се должи на зголемување на резервите за штети (околу 29 мил денари). Притоа, од ова зголемување околу 10 мил денари е последица на намалување на резервата за настанати и пријавени штети и околу 39 мил денари е последица на зголемување на резервата за настанати но непријавени штети. БТР во вкупната пасива на Друштвото опфаќа 62,0% (2022: 62,0%).
- **Обврските** на Друштвото се во износ од 155.245.134 денари (2022: 68.878.885 денари) и се повисоки во однос на минатата година за 86.366.249 денари или бележат раст од 8,5%, што во најголем дел е поради обврската за долгорочен кредит во износ од 80 мил денари.

Табела 8.1.1. - Биланс на состојба за 2023 година

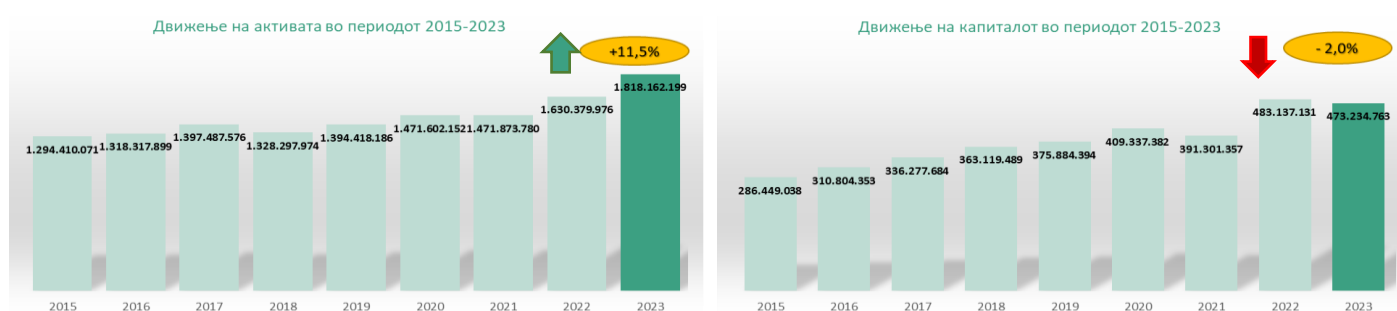
Опис на позиција	Износ		Индекс 2023/2022
	Тековна деловна година	Претходна деловна година	
АКТИВА	1.818.162.199	1.630.379.976	111,5
А. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	9.200.976	5.326.498	172,7
Б. ВЛОЖУВАЊА	1.307.211.766	1.200.097.001	108,9
В. ДЕЛ ЗА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ ВО БРУТО ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ	116.785.910	83.440.852	140,0
Д. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА	11.162.967	6.413.585	174,1
Ѓ. ПОБАРУВАЊА	296.917.124	264.403.615	112,3
Е. ОСТАНАТИ СРЕДСТВА	28.370.075	28.986.911	97,9
Ж. АКТИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА	48.513.381	41.711.514	116,3
И. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	42.802.196	43.661.480	98,0
ПАСИВА	1.818.162.197	1.630.379.976	111,5
А. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ	473.234.763	483.137.131	98,0
В. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ	1.126.618.431	1.012.357.214	111,3
Д. ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ	23.747.744	22.929.384	103,6
Ѓ. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ	2.448.974	14.197.605	17,2
Ж. ОБВРСКИ	155.245.134	68.878.885	225,4
З. ПАСИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАГРАНИЧУВАЊА	36.867.151	28.879.758	127,7
И. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА	42.802.196	43.661.480	98,0

8.2 КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Според важечката Законска регулатива (Сл.весник 79/2007) сите осигурителни друштва кои обавуваат неживотни осигурувања требаат до крајот на годината да обезбедат минимален капитал во износ од 3 милиони ЕУР во гарантниот фонд.

Во текот на 2023 година САВА осигурување а.д. Вкупниот капитал, вклучувајќи ја тековната добивка, е намален за 2,0% или – 9.902.369 денари во однос на минатата 2022 година, додека без тековната добивка, капиталот на Друштвото е намален за 17,4 мил денари главно поради исплатена дивиденда во тек на 2023 година и поради ценовни промени.

Графикон бр.8.2.1. - Движење на активата и капиталот на Друштвото во периодот 2015-2023 година

IX. ОСТАНАТИ ПОДАТОЦИ ЗНАЧАЈНИ ЗА РАБОТЕЊЕТО

X. УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

10.1 СТРАТЕШКИ НАСОКИ ОД ОБЛАСТА НА УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

Во САВА осигурување, а.д. Скопје ги следиме следните стратешки насоки во областа на управувањето со човечките ресурси, и тоа:

- Привлекување и задржување на најдобрите таленти
- Управување со перформансите
- Одржливо работење
- развој на функцијата за човечки ресурси во компанијата,
- развој на организациска култура,
- развој и обука на вработените на сите нивоа во организацијата,
- грижа за безбедноста и здравјето на вработените и
- почитување на правата на вработените согласно Законот за работни односи и општиот колективен договор во [друштвото],
- Дигитализација и оптимизација

10.2 Клучни активности од областа на управување со кадри во 2023 година

Во 2023 година, нашиот менаџмент на човечки ресурси се фокусираше на следниве цели и активности:

- Ажурирање на профилите на LinkedIn на сите засегнати лица во согласност со упатствата од матичната компанија;
- Поднесено е барање за прогласување интерес за програмата за амбасадори на САВА осигурување;
- Подготовка на предлог-постапка за годишно интервју и евалуација на вработените;
- Активно, тековно работење во софтверот HRM Dynamics NAV;
- Нови вработувања и престанок на постоечките вработувања;
- Обука на вработените на сите нивоа во компанијата, учење и обука со помош на апликацијата Coach;

- различни модели на мотивирање и наградување на вработените (зголемување на платата на вработениот, унапредување на работното место, парични награди, посетување обуки и сл.);
- нова систематизација,
- средба со САВА пензиско друштво за размена на идеи за организирање на денот на здравјето

10.3 ВРАБОТУВАЊЕ И СТРУКТУРА НА ВРАБОТЕНИ

Вработувањата во 2023 година беа главно нови вработувања поради барањата за продажба како дел од политиката на компанијата за развој на сопствена продажна мрежа и, во помала мера, претворањето на вработените кои веќе се вработени во компанијата од определено во неопределено време и замена на вработени кои ја напуштиле компанијата.

Престанокот на работниот однос главно се однесува на вработени кои сами си заминале од компанијата со отказ или со спогодба, а останатите одјави се вработени кои не постигнале задоволителни резултати во работата, што значи дека не им бил продолжен договорот, а престанокот на работниот однос на дел од вработените е поради пензионирање.

Најголемиот дел од флукуацијата на вработени се случува во Секторот за продажба и тоа во агентската мрежа.

10.3.1 Вкупен број на вработени во Друштвото

Следниве информации ја прикажуваат политиката за вработување за 2023 година, која е директно поврзана со потребите на компанијата и обемот на активности во секторот за продажба. Главната цел е да се мотивира, подобри и оптимизира потенцијалот на сите вработени.

Во САВА осигурување, моменталната состојба на вработените во сите сектори и Самостојни служби е следна:

1. **Управата на друштвото** ја сочинуваат 2 вработени заклучно со 31.12.2023 година, што е зголемување за 1 вработен во однос на претходната година.
2. **Секторот за штети** има 23 вработени на 31.12.2023 година, што е зголемување за 3 вработени во однос на претходната година.
3. **Секторот за продажба** на 31.12.2023 година има 152 вработени, што е намалување за 20 вработени во однос на претходната година.
4. **Секторот за развој и преземање ризици** на 31.12.2023 година има 13 вработени, што е намалување за 1 вработен во однос на претходната година.

5. Секторот за финансии и сметководство има 7 вработени заклучно со 31.12.2023 година, а бројот на вработени не е променет во однос на претходната година.
6. Секторот за општи и правни работи (набавка на средства) на 31.12.2023 година има 4 вработени, што е намалување за 1 вработен во однос на претходната година.
7. Самостојната служба за човечки ресурси на 31.12.2023 година има 3 вработени, што е зголемување за 1 вработен во однос на претходната година.
8. Самостојната служба за контролинг заклучно со 31.12.2023 година има 2 вработени, а бројот на вработени не е променет во однос на претходната година.
9. Самостојната служба за наплата на 31.12.2023 година има 6 вработени, а бројот на вработени не е променет во однос на претходната година.
10. Самостојната служба за ИТ има 5 вработени заклучно со 31.12.2023 година, што е зголемување за 1 вработен во однос на претходната година.
11. Канцеларијата на административната поддршка на Друштвото (писарница и службеник за заштита на лични податоци) на 31.12.2023 година има 3 вработени, а бројот на вработени не е променет во однос на претходната година.
12. Самостојната служба за актуарски работи на 31.12.2023 година има 2 вработени, што е зголемување за 1 вработен во однос на претходната година.
13. Самостојната служба за внатрешна ревизија има 1 вработен на 31 декември 2023 година, а бројот на вработени не е променет во однос на претходната година.
14. Самостојната служба за управување со ризици (контрола на усогласеноста на работењето со прописите) на 31.12.2023 година има 1 вработен, а бројот на вработени не е променет во однос на претходната година.

Табела бр. 9.3.1. Број на вработени

Број на вработени	Вкупен број на вработени			Еквивалент на ефективно работно време		
	31.12.2023	31.12.2022	Разлика 31.12.2023 & 31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	Разлика 31.12.2023 & 31.12.2022
Кабинет на Генерален директор	5	4	1	5,00	4,00	1,00
Продажба - застапници	58	62	-4	47,48	54,48	-7,00
Развој - склучување и превземање на ризик за комплексни осигурувања, реосигурувања	2	3	-1	2,00	3,00	-1,00
Продажба - раководство (менаџмент), шефови на регионални центри	35	41	-6	34,00	40,00	-6,00
Поддршка на продажба, администрација, реклама и останато	35	40	-5	32,25	35,13	-2,88
Продажба - комерцијалисти, референти	24	24	0	22,75	22,75	0,00
Книговодство на премии и штети	3	3	0	3,00	3,00	0,00
Управување со побарувања и наплата	6	6	0	6,00	6,00	0,00
Тарифирање	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Штети и регреси	23	20	3	22,00	19,00	3,00
ИТ и работни процеси	5	4	1	4,50	4,00	0,50
Финансии	3	3	0	2,88	3,00	-0,13
Сметководство	4	4	0	4,00	4,00	0,00
Контролинг	2	2	0	2,00	2,00	0,00
Општи и правни работи	5	5	0	4,88	5,00	-0,13
Купување и одржување на одновни средства	2	2	0	1,88	2,00	-0,13
Внатрешна ревизија	1	1	0	1,00	1,00	0,00
Актуарство	2	1	1	2,00	1,00	1,00
Управување со ризик	1	1	0	1,00	1,00	0,00
Контрола на усогласеноста на работењето со прописите	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Развој	8	8	0	8,00	8,00	0,00
Вкупно	224	234	-10	206,61	218,36	-11,76

10.3.2 Број на вработени во Друштвото врз основа на типот на вработеност (скратено/полно работно време)

На крајот на 2023 година има вкупно 224 вработени, од кои 22 работат со скратено работно време, а 202 работат со полно работно време. Тоа значи дека 9,8% од вработените работат со скратено работно време, додека 90,2% работат со полно работно време.

Споредено со крајот на 2022 година, бројот на вработени со скратено работно време е зголемен за 3, што претставува зголемување од 1,7% на процентот на вработени со скратено работно време во однос на вкупниот број на вработени. Од друга страна, бројот на вработени со полно работно време е намален за 13, што доведе до намалување на процентот на редовно вработени за 1,7% во однос на вкупниот број на вработени.

Вреди да се напомене дека Секторот за продажба има најголем број вработени со скратено работно време, што се базира на потребите на секторот.

Табела бр. 9.3.2. Број на вработени врз основа на тип на работно време

	2023		2022	
	Број	Процент (во %)	Број	Процент (во %)
Вработени врз основа на работно време				
Скратено работно време	22	9,8	19	8,1
Полно работно време	202	90,2	215	91,9
Вкупно	224	100,0	234	100,0

10.3.3 Вработени во Друштвото врз основа на степенот на образование

На крајот на 2023 година, бројот на вработени со различни степени на образование е следниот:

- Бројот на вработени со **средно образование** е намален за 2 и сега изнесува вкупно **81** вработен. Споредено со 2022 година, ова претставува зголемување од 0,7% во однос на вкупниот број на вработени, кој сега изнесува 36,2%.
- Бројот на вработени со **вишо образование** е намален за 1 и сега изнесува вкупно **1** вработен. Споредено со 2022 година, ова претставува намалување од 0,5% во однос на вкупниот број на вработени, кој сега изнесува 0,4%.
- Бројот на вработени со **високо образование** е намален за 4 и сега изнесува вкупно **128** вработени. Споредено со 2022 година, ова претставува зголемување од 0,7% во однос на вкупниот број на вработени, кој сега изнесува 57,1%.

- Бројот на вработени со **магистерски или докторски студии** е намален за 3 и сега изнесува вкупно **14** вработени. Споредено со 2022 година, тоа претставува намалување од 1% во однос на вкупниот број на вработени, кој сега изнесува 6,3%.

Табела бр. 9.3.3. Број на вработени врз основа на степен на образование

Степен на образование	2023		2022	
	Број	Во (%)	Број	Во (%)
I-IV - Степен	0	0,0	0	0,0
V- Степен	81	36,2	83	35,5
VI- Степен	1	0,4	2	0,9
VII- Степен	128	57,1	132	56,4
Магистри и Доктори	14	6,3	17	7,3
Вкупно	224	100,0	234	100,0

10.3.4 Вработени во Друштвото врз основа на возраст

Следното е преглед на бројот на вработени по возрасна група заклучно со крајот на 2023 година:

Најголем број вработени на крајот на 2023 година се на возраст од 41 до 45 години со 54 вработени, што е за 8 повеќе од 2022 година и претставува 24,1% од вкупниот број вработени.

Втората по големина возрасна група е меѓу 36 и 40 години, со 50 вработени. Ова е намалување за 3 вработени во однос на 2022 година и претставува 22,3% од вкупниот број на вработени.

Третата по големина старосна група се оние на возраст од 31-35 и 46-50 години, со по 34 вработени. Тоа претставува 15,2% од вкупниот број на вработени. Во однос на 2022 година, во возрасната група од 31 до 35 години има 4 вработени помалку, а во возрасната група од 46 до 50 години бројот на вработени е ист.

Возрасната група од 26-30 години забележа значително намалување на вкупниот број на вработени во 2023 година, со 10 вработени помалку од 2022 година. Тоа претставува вкупно 16 вработени или 7,1% од вкупниот број вработени.

Возрасната група од 20-25 години на крајот на 2023 година имала 12 вработени, што е зголемување за 1 вработен во однос на 2022 година. Тоа претставува 5,4% од вкупниот број вработени.

Возрасната група од 51 до 55 години имала 7 вработени, што е намалување за 4 вработени во однос на 2022 година и претставува 3,1% од вкупниот број на вработени.

Конечно, возрастната група од 56 и повеќе години имала 17 вработени на крајот на 2023 година, што е зголемување за 2 вработени во однос на 2022 година. Тоа претставува 7,6% од вкупниот број вработени.

Старосна група	2023		2022	
	Број	Во (%)	Број	Во (%)
20–25	12	5,4	11	4,7
26–30	16	7,1	26	11,1
31–35	34	15,2	38	16,2
36–40	50	22,3	53	22,6
41–45	54	24,1	46	19,7
46–50	34	15,2	34	14,5
51–55	7	3,1	11	4,7
56 и повеќе	17	7,6	15	6,4
Вкупно	224	100,0	234	100,0

На крајот на 2023 година, нашата компанија имаше 144 вработени жени, што сочинува 64,3% од вкупната работна сила. Ова е намалување за 8 вработени жени во однос на крајот на 2022 година.

Слично на тоа, на крајот на 2023 година во нашата компанија има 80 вработени мажи, што сочинува 35,7% од вкупната работна сила. Ова е намалување за 2 вработени мажи во однос на 2022 година.

Пол	2023		2021	
	Број	Во (%)	Број	Во (%)
Жени	144	64,3	152	65,0
Мажи	80	35,7	82	35,0
Вкупно	224	100,0	234	100,0

XI. ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

Информатичката технологија е клучен фактор за зголемување на перформансите и за современо работење и подобрување на ефектите во работењето.

САВА Осигурување постојано ги следи и имплементира новините во информатичката технологија, како и насоките од групацијата. Сите нови софтверски и хардверски иновации тековно се имплементирани во постоечката структура.

Голем дел од работењето на ИТ службата е фокусиран кон безбедноста на системите, обуки на вработените и дигитализација на процесите.

Во текот на 2023 година се доопремија сите постоечки локации со нова ИТ и телекомуникациска опрема.

Со оглед на тоа дека дирекцијата на друштвото се пресели на нова локација, беа превземени активности околу поставување комплетно нова пасивна мрежна инфраструктура, како и опремување на наов сервер соба..

СОФТВЕР:

- Бизнес апликацијата АСП е надоградена со нови модули,
- Продолжување и проширување на договорот со Microsoft со M365 E3 и E5 лиценци.

БЕЗБЕДНОСТ:

- Извршени се сите редовни контроли за безбедноста на системите;
- Тестирана е оперативноста на секундарната локација на друштвото;
- Воведено е ново решение Bigfix за update и patch на работните станици и серверите.

ХАРДВЕР:

- Нова ИТ опрема за доопремување на сите постоечки канцелари,
- Набавен е нов firewall уред Sonicwall NSA4700, истиот е поставен и иконфигуриран во Дирекцијата на Друштвото
- Извршена е замена на стари работни станици со нови преносни работни станици.

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ:

- Тековно се извршуваат промени на постоечките договори за фиксната телефонија и интернетот
- Во подружниците каде имаше техничка можност, сите линкови се заменети со оптика.
- Обновени се и проширени договорите со телеком операторите А1 и Т-Хоме
- Склучен е договор со Т-Хоме за користење мрежна опрема од брендот CISCO Meraki во новите простории на Дирекцијата

Генерален извршен директор*Мелита Гугуловска,***Извршен директор***Кристиан Лешков,*

Датум: 16.02.2024 година, Скопје

Потврда на актуарот

- 1) Назив на Друштво: АД за осигурување Сава, Скопје
Адреса: Загребска бр. 28а, Скопје
Телефон: (02) 5101-500
Веб-адреса: <http://www.sava.mk>
Период за којшто се известува: 1.1-31.12.2023 година

Име и презиме на актуарот: Ивана Тодоров
Телефон: 071/355-948
E-mail адреса: ivana.todorov@sava.mk

- 2) Потврдата се изготвува во однос на следните класи на осигурување:

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

- 3) Информации и податоци кои ги користи актуарот:

Извор на податоците:

- бруто полисирана премија, бруто резерви за преносни премии (РПП), бруто резерви за настанати и пријавени штети (РБНС), бруто исплатени (ликвидирани) штети (вклучително и директни трошоци кои се алоцираат на штета) и бруто одложени трошоци за стекнување (ДАК) - од информатичкиот систем АСП на друштвото.
- соодветните податоци – дел во реосигурување ги добивам од Секторот за развој и преземање на ризици, при што после дефинирање на бордероата од страна на Секторот, јас правам паралелна проценка на: премијата предадена во реосигурување, РПП - дел во реосигурување, провизија примена од реосигурување, ДАК, исплатени штети- дел во реосигурување и РБНС -дел во реосигурување.
- податоците и информациите кои се однесуваат на капиталот на друштвото, финансиските извештаи и валутата се добиени од Сектор за финансии и сметководство, кои пак се генерирани од ИТ системот Navigion.
- податоците за трошоците по класи на осигурување, како и распределба на трошоците за осигурување кои не се алоцирани на полиса или штета, по класи на осигурување, ги добивам од Секторот за контролинг каде сите трошоци кои не се директно алоцирани на полиса или штета, се распределуваат со клучеви кои се внесуваат со помош на ИТ системот Тагетик. Анализа на процесот на распределба на трошоците по класи на осигурување, односно оценка на адекватноста на распределените трошоци може да бидат направени единствено откако ќе биде документиран процесот за распределба на трошоците од страна на Секторот за контролинг, кој автоматски се спроведува преку ИТ системот Тагетик.

Одговорноста за адекватноста на процените направени со податоците од ИТ системот и останатите добиени податоци, е моја. Од 1.4.2023 година друштвото има назначено и носител на Актуарската

функција кој дополнително прави контрола тековно на процесите и процените поврзани со актуарските работи.

4) Валута

Конверзијата на странските валути во денари се врши на денот на утврдувањето на обврските, односно побарувањата, според средниот курс на Народната банка на Република Македонија.

5) Тарифи на премии

Во тековната година Друштвото има воведено нови тарифи или има направено измена во постојните тарифи на премии.

а) Да б) Не

1. Друштвото во март 2023 година, а со примена од 10.4.2023 година, усвои нова Тарифа за осигурување на фотоволтаични центри. Целта на воведувањето на оваа тарифа е усогласување со соодветната тарифа на осигурување која ја применува Заваровалница Сава, но сепак прилагодена на нашите услови. Претходно, друштвото осигурувало фотоволтаични центри со примена на општите услови и тарифи за имотно осигурување и прекин на работа.

Новата предлог Тарифа за осигурување на фотоволтаични центри е определена на основа на распределбата на ризикот дефиниран преку премиските стапки од тарифата која ја применува Заваровалница Сава, како и применетите премиски стапки за ризиците за кои друштвото има најголемо искуство. При дефинирањето на тарифата, првенствено се разгледуваше можноста за преземање на структурата од тарифата на Заваровалница Сава (пример, пожар цивил), но онаму каде истата значително отстапува од воспоставената пракса, сепак е земен моделот од постојните тарифи на премии (пример, пожар индустрија).

Со примена на новите премиски стапки, се очекува подобрување на резултатот од работењето за ризиците од осигурувањето на фотоволтаици и технички резултат на друштвото да биде не повеќе од 90%.

2. Друштвото во март 2023 година, а со примена од 15.4.2023 година, усвои нови:
 - Тарифа на премии за каско осигурување на пловен објект;
 - Тарифа на премии за осигурување на одговорност на сопственикот на пловен објект за спорт и рекреација;

со кои се заменуваат претходните Општи одредби и тарифи за осигурување на пловни објекти. Целта на измените е ажурирање и прилагодување на постојните услови и тарифа, која е заедничка за двете класи на осигурување, и која е застарена и во голем дел неприменлива на постојната пазарна пракса, како и усогласување на условите и тарифата со условите и тарифата на друштвото – мајка во деловите кои се применливи за нашиот пазар.

Новите премиски стапки, по одделни тарифи на премии се определени на основа на постојните премиски стапки, како и премиските стапки применливи за друштвото – мајка. Притоа, тенденција беше утврдување на поголемите премиски стапки од двете тарифи со тенденција за натамашно зголемување таму каде што е пазарно дозволиво.

Со примена на новите премиски стапки, освен во случај на промена на искуството, се очекува подобрување на работењето во оваа класа на осигурување и технички резултат на друштвото во класата 12 да биде не повеќе од 92% и не се очекува значителна промена во структурата на премијата по класи на осигурување, ниту пак структурата на портфолиото. Во однос на класата 06, имајќи предвид дека портфолиото се состои од мал број полиси, големината на техничкиот резултат може значително да варира од очекуваниот.

3. Друштвото во март 2023 година, а со примена од 1.5.2023 година, усвои измена на Тарифата на премии за осигурување на специјалистичко – амбулантско лекување (бр. 02-31975/4 од 10.12.2020). Целта на измените е подобрување на резултатот од работењето во класата 02- Здравствено осигурување.

Новите премиски стапки, по одделни тарифи на премии се определени на основа на анализа на работењето на друштвото во овие тарифи на премии во претходниот период. Притоа, тенденција беше утврдување на поголеми премиски стапки и/или ограничување на осигурително покритие во ризичните категории со значително негативен резултат.

Со примена на новите премиски стапки, освен во случај на промена на искуството, се очекува подобрување на резултатот од работењето за ризиците од специјалистичко – амбулантско лекување (САЛ) и техничкиот резултат на друштвото да се подобри за околу 20% во однос на постојниот резултат.

Сепак, и покрај значителното зголемување на премиските стапки/ ограничување на покритијата, воведување доплатоци и сл. за очекување е дека резултатот од работењето за САЛ, иако значително подобрен, може да не биде позитивен. Имајќи предвид дека вкупното портфолио на друштвото е диверзифицирано и класата 02 (во која припаѓа САЛ) е класа на осигурување во развој од една страна, а од друга страна натамошно инстантно зголемување на цената/ограничување на покритието, може да придонесе до пад на портфолиото и репутациски ризик, сметам дека направените промени се оправдани и дека вкупните премии на друштвото се доволни за покритие на идните обврски од договорите за осигурување. Дел од класата 02 е и осигурувањето на операции, осигурувањето на тешки болни состојби, дополнителното здравствено осигурување и осигурувањето на стоматолошка асистенција, кои имаат поволен технички резултат.

На 16.11.2023 година, усвоена е измена на Тарифата на премии за осигурување на специјалистичко – амбулантско лекување (бр: 02-12858/4 од 31.03.2023).

Со измената, во новата Тарифата на премии за осигурување на специјалистичко – амбулантско лекување (бр: 02-46753/14 од 16.11.2023), во делот VII. Проширување на покритието, точка а) Породување во колективно осигурување- на сума на осигурување, одреден е минимален износ на доплатокот за породување. Имено, доколку доплатокот за осигурување согласно формулата за одредување на истиот изнесува помалку од понудената сума на осигурување за породување, доплатокот треба да биде во висина на износот на сумата на осигурување за породување.

4. Друштвото во август 2023 година, а со примена од 1.9.2023 година, усвои измена на:

- Тарифата за каско осигурување на моторни и шински возила X-AK;
- Условите за каско осигурување на моторни и шински возила;

со кои се заменуваат претходните услови и тарифи за каско осигурување на моторни и шински возила. Целта на измените е пресретнување на ефектот на инфлацијата во 2022 и 2023 година (која, од анализата на штетите во април 2023, изнесува 15-20%) и подобрување на резултатот од работењето во класата 03- Каско осигурување.

Новите премиски стапки и/или укинувањето на одредени тарифни попусти, по одделни тарифи на премии се определени на основа на анализа на работењето на друштвото во овие тарифи на премии во претходниот период.

Со примена на измените на тарифата, при останати непроменети услови, се очекува да не настане понеповолен резултат во работењето во каско осигурување од постојниот, поради постојната инфлација.

Сепак, и покрај зголемување на премиските стапки и/или укинувањето на попустите и сл. за очекување е дека резултатот од работењето во класа 03, може да не биде позитивен. Од причина што натамошно инстантно зголемување на цената, може да придонесе до пад на портфолиото и репутациски ризик, сметам дека направените промени се оправдани и дека вкупните премии на друштвото се доволни за покритие на идните обврски од договорите за осигурување.

Сметам дека воведените тарифи на премии се изготвени согласно прописите, стандардната пракса во актуарската професија и осигурувањето и се очекува дека ќе обезбедат трајно исполнување на обврските кои што произлегуваат од договорите за осигурување.

Во секој случај, Друштвото со особено внимание ќе ги следи резултатите од работењето и во случај на потреба соодветно ќе ги прилагодува тарифите во насока на остварување на позитивни резултати и прилагодување на овој производ до потенцијалните клиенти.

б) Технички резерви

Податоците за бруто техничките резерви и техничките резерви - дел од реосигурување и/или соосигурување од соодветните статистички обрасци кои се составен дел на Правилникот за статистички осигурителни стандарди, се пресметани во согласност со Правилникот за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви и актуарските стандарди и Друштвото за осигурување може да одговори на сите свои обврски од осигурувањето.

а) Да б) Не

Методите за пресметка на сите типови резерви се исти со методите опишани во претходната актуарска потврда.

а) Да б) Не

6.1. Резерви за преносни премии

Во портфолиото на Друштвото за осигурување се вклучени:

① договори за осигурување кај коишто ризикот е рамномерно распределен за времетраењето на договорот,

2) договори за осигурување кај коишто ризикот линеарно се зголемува или намалува за времетраењето на договорот,

③ договори за осигурување кај коишто ризикот нелинеарно се зголемува или намалува за времетраењето на договорот.

Притоа:

1. при пресметката на резервите за преносни премии по договорите од точка 1) е користен методот про-рата темпорис опишан во Правилникот за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви

а) Да б) Не

За најголемиот дел од портфолиото на друштвото, ризикот од договорите за осигурување е распределен рамномерно за времетраење на покретието од полисите за осигурување. По исклучок од последното се:

1. договори за осигурување на продолжена гаранција, кај кои ризикот се јавува после 2 години од датумот на склучување на договорот за осигурување и трае рамномерно во наредните 3 години. За овие договори за реосигурување премијата се пренесува целосно во првите години, а потоа се применува методот про-рата темпорис.

Со состојба на 31.12.2023 година, вкупната полисирана премија од 1.1.2019 до 31.12.2023 година е 19м. денари, а вкупната преносна премија, издвоена на 31.12.2023 година е 13м.

денари, односно од склучените полиси во 5 години, во истиот период друштвото заработило околу 6м. денари од полисираната премија.

Со состојба на 31.12.2023 преносната премија за портфолиото за кое се заработува премија во 2023 година (полиси склучени во периодот 1.1.2019 – 31.12.2021 година) изнесува 6м. денари.

Оттука, иако применетиот модел за процена на РПП не одговара во целост на распределбата на ризикот кај овие полиси на осигурување, ценам дека издвоените технички резерви на друштвото се адекватни, поради следните причини:

- РПП за портфолиото на кое би имало ефект примената на различен модел изнесува 6м. денари, односно 1% од вкупната резерва за преносна премија со состојба на 31.12.2023 година. Оттука, евентуалната разлика од двата модели би претставувала одреден процент од 1% поради што ценам дека истото е нематеријално за работењето на друштвото.
- Коефициентите на штета за оваа група на ризици, по години на склучување на договор, за годините за кои друштвото почнало да заработува премија (2018 –2021) е помал од 58% во секоја од годините. Притоа, премиската стапка за ова портфолио во 2021 година е зголемена од 3,6% на 5,2%. Сите овие индикатори, укажуваат дека портфолиото е профитабилно и нема индикација за недоволност на премијата.
- Адекватен модел за распределбата на ризикот за оваа група на ризици треба да вклучи:
 - Ефект од зголемување на фреквенцијата на штети (постари апарати, поголема веројатност за штета).
 - Ефект од амортизација (постари апарати, помала вредност и штета).

Овие два ефекти меѓусебно се неутрализираат и тоа: целосно, во насока на зголемување на ризикот или во насока на намалување на ризикот. Па: моделот про-рата може да биде соодветна естимација, да ја потценува конечната резерва или да ја натценува конечната резерва. Сепак, за соодветно да се процени крајниот ефект дефинирањето на моделот и изведувањето на неопходните претпоставки за примена на истиот, ценам дека нема да дадат поверодостојни резултати, при постојните информации достапни на друштвото. Од друга страна истото не претставува материјален износ (процент од 1% грешка во вкупната резерва за преносна премија).

- Во случај на системско потценување на резервата за преносни премии друштвото издвојува дополнителна резерва за неистечени ризици, која особено после вклучување на ран-офф резултатите (кои се функција и од маргината содржана во проценетата резерва за штета) содржи дополнителна маргина и е уште една мерка за потврда на адекватноста на резервата за неистечени ризици.
2. договори за осигурување на градба и монтажа, кај кои се применува методот про-рата темпорис иако ризикот не е рамномерно распределен за времетраење на договорот. Сепак, заради обемот на портфолиото истото би имало незначителен ефект на вкупната резерва од една страна, а од друга страна е достапноста на информациите за целите на подготовката на нелинеарни модели.

По препорака на надворешната ревизија, за ова портфолио се спроведува и квантитативна контролна проверка на максималниот износ на резерва за преносна премија кој може да

биде потценет од примената на поедноставениот модел, така што се претпоставува линеарно зголемување на ризикот од 0 до осигурената сума на објектот.

Со состојба на 31.12.2023 година друштвото има 37 полиси со вкупна бруто полисирана премија во износ од 4,409 илјади денари (0,35% од вкупната БПП). Со методот „Pro rata temporis“, пресметаната РПП за ова портфолио изнесува 2,577 илјади денари што е 0,45% од вкупната резервирана преносна премија заклучно со 31.12.2023 година. Просечното времетраење на портфолиото е 454 дена, додека максималното времетраење е 1.279 дена. Пресметана преносна премија по моделот на линеарно зголемување изнесува 3,185 илјади денари. Врз основа на анализата на ефектите, разликата помеѓу моделот на линеарно зголемување со методот „Pro rata temporis“ е 608 илјади денари, што треба да се смета како максимална можна разлика во преносна премија. Применетите претпостави - почетна сума на осигурување во износ од 0 денари и крајна осигурена сума еднаква на максималната сума на осигурување, претставуваат поедноставување што резултира со поголем резултат од реалниот, бидејќи, на пример, не сите објекти се градби кои се изведуваат од самиот почеток и имаат осигурена сума поголема од 0.

Со состојба на 31.12.2022 респективната разлика изнесуваше 789 илјади денари.

3. перманентни полиси за осигурување од класата: осигурување на несреќен случај (незгода) и делумно во класата здравствено осигурување. Кај овие полиси, премијата на полисата се однесува на месечно покритие на ризикот, па методот про-рата темпорис се применува со месечно времетраење на полисата.

Резервите за преносни премии предадени во реосигурување, исто така, се пресметуваат со моделот про-рата темпорис, земајќи ги предвид преотстапените премии по однос на обврските кои произлегуваат од договорите за реосигурување, како и скаденците од договорите за осигурување или договорите за реосигурување во зависност од видот на реосигурителното покритие. Пресметката на РПП- дел во реосигурување ја прават колеги од Секторот за развој и преземање на ризик. Службата за актуарски работи прави паралелна процена на истата. Со состојба на 31.12.2023 разликата меѓу признатата и контролната резерва за преносни премии е околу 100 евра. Разликата е генерирана пред сè од заокружување, како и разлика во скаденцата на полисите од еден ден (на одредени полиси недостасуваат часовите 23:59:59). Сепак, разликата е нематеријална.

Забелешка: Дополнително, направена е проверка на износот на БПП во однос на полисите кои се фактурирани подоцна од датумот на почетокот на осигурителното покритие и истиот, заклучно до 25.1.2024 година, изнесува околу 4,7 милиони денари. Кога премијата би била полисирана пред почетокот на осигурителното покритие, РПП со состојба на 31.12.2023 година би изнесувала околу 4,2 милиони денари. Учеството на РПП по основ на ваквите полиси е незначително и изнесува 0,74% од вкупната резерва за преносна премија.

6.1.1. Дополнителна резерва за неистечени ризици

Моделот за процена на дополнителната резерва за неистечени ризици (ДРНР) со состојба на 31.12.2023 не е променет во однос на процената од 31.12.2022 година.

ЛАТ анализата за состојбата на РПП на 31.12.2023 година покажа дека друштвото има потреба од издвојување на дополнителна резерва за неистечени ризици (РНР) за класите: здравствено осигурување и каско осигурување од моторни возила, аналогно како и за претходните периоди.

Во продолжение е даден опис на моделот за процена на ДРНР со состојба на 31.12.2023 година:

1. КШ_РНР: Пресметан е годишен коефициент на штети¹ за 5 годишен период 2019 -2022 и за 3Q 2023².
2. КТ_РНР: Пресметан е годишен коефициент на трошоци³, без трошоците за провизија и ДАК⁴ за 5 годишен период: 2019-2022 и за 3Q 2023.

При пресметка на годишниот коефициент на трошоци за 2022, исклучени се исклучителните приходи кои друштвото ги приходува по основ на судскиот спор со МЕПСО (намалени за соодветните трошоци).

3. Како основа, конечниот КШ-РНР по класи на осигурување се бира како 5 годишен просек на КШ-РНР за соодветните периоди кои се вклучени во проценката. Понатаму, на основа на анализа на коефициентите, за секоја класа на осигурување одделно, модификации на основата се прават со помош на актуарско расудување. Така, во случајот за класата 02 и класата 03, наместо основата, избран е 3-годишен просек поради:
 - развојот на класата 02 како и променетото искуство. Оваа класа на осигурување е во развој и секоја година бележи значителен раст на бруто полисираната премија, поради што секоја наредна година се добиваат порелевантни показатели за истата во однос на очекуваниот коефициент на штети.
 - во однос на класата 03, ефектите од инфлацијата кои го менуваат искуството во оваа класа во последните две години, како и променетата тарифа во август 2023 година со која се очекува подобрување на коефициентот на штети за 2023 година во однос на пресметаниот за 3Q 2023. Исто така, земено е предвид дека значителното зголемување на последниот коефициент на штета, делумно се должи на САТ настан за кој се претпоставува дека нема да се реплицира во наредната година.
4. Како основа, конечниот КТ-РНР по класи на осигурување се бира како 5 годишен просек на КТ-РНР за соодветните периоди кои се вклучени во проценката. Конечниот КТ-РНР по класи на осигурување е избран како 5 годишен просек на КТ-РНР за соодветните периоди кои се вклучени во проценката, со исклучок на класата 03 во кој случај е избран 3-годишен просек. И покрај опаѓачкиот тренд во последните 3 години, за оваа процена, избран е просекот од последните 3 години како претпазливост поради значителната девијација, односно неизвесноста во коефициентите на штета.

Опаѓачки тренд на трошоците се забележува кај сите класи на осигурување и е ефект од општото намалување на коефициентот на трошоци за последните две години. Сепак, основата е земена како конечна, бидејќи кај сите класи на осигурување (освен класата 02) и со поголемиот пресметан коефициент на трошоци нема потреба од РНР. Истото единствено би имало ефект на класата 02, но тука е задржана претпазлива процена поради неизвесноста од растечкиот тренд во оваа класа на осигурување.

¹ Коефициент на штети = Настанати штети/Заработена премија

- Настанати штети = $f(\text{Бруто исплатени штети, наплатени регресни побарувања, резерви за штети, ран-офф резултат од гледна точка на 31.12.2023 година, резерви за бонуси, трошоци за неизвесни бонуси и попусти})$
- Заработена премија = $f(\text{Бруто полисирана премија, резерви за преносни премии, вредносно усогласување на побарувања по основ на премија, трошоци за извесни бонуси и попусти})$

² Согласно воспоставената пракса, друштвото ги затвора сметките најдоцна до 12.10. за тековниот квартал. Распределбата на параметрите од БУ по класи на осигурување е можна само после затворање на сметките. Од оваа причина при процена на РНР не се достапни голем број на параметри од БУ по класи на осигурување кои не се алоцираат на полиса/штета. Затоа коефициентот на штети и коефициентот на трошоци е земен од 3Q 2023.

³ Коефициент на трошоци = (Трошоци – Приходи)/Заработена премија

Трошоци – Приходи = $f(\text{од сите останати трошоци/приходи од техничкото работење на друштвото кои не се дел од пресметката на заработената премија, односно настанатите штети}).$

⁴ Согласно интерните прописи, друштвото ги одложува единствено трошоците за провизија, поради што се измени од процената на коефициентот на трошоци за оваа намена.

Изборот на претпоставките е конзистентен со процената од 31.12.2022 година.

Конечниот модел на основа на кој е проценета РНР, по класи на осигурување е:

$$\text{Max}\{0; \text{РПП}_{31.12.2023} * (\text{КШ}_{\text{РНР}} + \text{КТ}_{\text{РНР}}) - (\text{РПП}_{31.12.2023} - \text{ДАК}_{31.12.2023})\}$$

Применетиот модел, на начинот опишан погоре, генерира позитивна РНР и за класите на осигурување:

- Класа 14: 0,1м. денари
- Класа 16: 1,1м. денари

Или вкупно 2,1м. денари. Овој износ, е анулиран на овие класи на осигурување:

- Класа 14: Доколку се разгледаат коефициентите на штета, видно од истите потребата за издвојување РНР доаѓа само од една штета. Оваа класа на осигурување е 100% фронтинг реосигурена, има големи осигурени суми, а мал број ризици за адекватна примена на статистички модел.
- Класа 16: Слично како и за класа 14. Ризиците се со големи осигурени суми и се реосигурени со Сурплус договор за осигурување.

Во класите на осигурување 4, 5, 11, 15⁵ и 17, друштвото нема склучено полиси за осигурување во 2023 година и нема издвоено резерва за неистечени ризици со состојба на 31.12.2023 година.

6.1.2. Одложени трошоци за стекнување

Согласно законските и интерните прописи, друштвото ги одложува единствено трошоците за провизија од konto 430. Методологијата за проценка на ДАК се спроведува на ниво на полиса за осигурување во информатичкиот систем АСП, согласно скаденците на полисите за осигурување за кои се одложуваат трошоците за провизија. Сметководствениот принцип на пресметковно признавање на трошоците за провизија и нивното одложување е конзистентно со динамиката на признавање на приходот по основ на бруто полисирана премија, освен во случаите кога ризикот не е рамномерно распределен за периодот на покривање. Во овој случај провизијата сепак се одложува рамномерно бидејќи истата не е поврзана со ризикот.

Нема промена на моделот во однос на претходната состојба и ДАК се определува како процент од провизија која одговара на односот на резервата за преносна премија во бруто полисирана премија на ниво на полиса за осигурување, за сите класи на осигурување, освен за продолжена гаранција, каде ДАК-от се распределува рамномерно со про-рата темпорис за период од 5 години.

Друштвото е усогласено со сметководствените политики на признавање, последователно мерење и обелоденување за трошоците за стекнување согласно Упатството за примена на контниот план за друштвата за осигурување и реосигурување.

6.2. Резерви за бонуси и попусти

Резерви за бонуси се издвојуваат заради:

1. обврските на друштвото кои произлегуваат од склучените договори за осигурување на раководители (менаџери) од последици на несреќен случај (незгода). Согласно дополнителните услови за осигурување на раководители (менаџери) од последици на

⁵ Во класа 15 е склучена само 1 полиса на осигурување

несреќен случај (незгода), кога не е извршена исплата за случај на смрт од незгода или траен инвалидитет, договорувачот на осигурувањето, односно осигуреникот, има право на надомест на 89% од вкупната премија за случај на смрт од незгода и траен инвалидитет, па оттаму резервацијата се утврдува врз основа на тој износ. Надоместот се исплаќа по истекот на договорот за осигурување. Доколку исплатата се врши на осигуреник или договорувач кој што е физичко лице, таа се намалува за износот на персоналниот данок, кој го плаќа друштвото.

2. друштвото во 2023 година склучува договори за осигурување на домашни и извозни побарувања. Согласно одредбите од договорите, Друштвото има обврска да исплати бонус за добар штетен резултат за индивидуален период за пресметка на бонус доколку бидат исполнети одредени услови, односно осигуреникот има право на учество во добар технички резултат. Следствено, резервиран е соодветен износ согласно одредбите од договорот. Осигурувањето на побарувања, и сите обврски кои произлегуваат од него, е целосно предадено во реосигурување.
3. друштвото во 2023 година склучи (продолжи) договор за сеопфатно осигурување од криминал и професионален надомест, кое е 100% реосигурено, со НЛБ Банка. Согласно одредбите од договорот, друштвото има обврска да исплати бонус за добар штетен резултат за индивидуален период за пресметка на бонус доколку бидат исполнети одредени услови, вклучително и полисата да биде обновена по истекот на осигурувањето, односно осигуреникот има право на учество во добар технички резултат.

Нема промена на моделот во однос на претходната состојба.

6.3. Резерви за штети

6.3.1. Резерви за настанати и пријавени штети

Резервите за настанати и пријавени штети се пресметани во согласност со интерните правила на Друштвото за осигурување во врска со штетите, Правилникот за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви и Правилникот за минималната содржина на евиденцијата и начинот на пријава, резервација и ликвидација на штети од страна на друштвата за осигурување.

а) Да б) Не

Резервите за настанати и пријавени штети предадени во реосигурување се проценуваат во висина на обврската на реосигурувачот по основ на преземените ризици согласно соодветните договори за реосигурување.

6.3.1.1. Рентни штети

Во резервите за штети на Друштвото има две рентни штети кои се исплаќаат во определени месечни износи согласно судска пресуда, и кои што се со незначително учество во вкупните резерви. Истите се резервирани во износ определен со пресметка на сегашна вредност на ануитетот на двете годишници и последователна линеарна интерполација на 31.12.2023 година, при што е користена каматна стапка од 2%. Нема промена на моделот во однос на претходната состојба.

6.3.2. Резерви за настанати но непријавени штети (ИБНР)

Моделите за процена на ИБНР и следствено претпоставките, се делумно променети во однос на претходната процена за одредени класи на осигурување. „Претходна процена“ се однесува на состојбата на 31.12.2022. Промените, пред сè, се однесуваат на класите на осигурување различни од класата 10 каде:

- портфолиото е мало и променливо и е скоро невозможно да се обезбеди конзистентна примена на методите и претпоставките;
- модификација заради промена на околностите поради кои инфлацијата на претходната процена беше експлицитно земена предвид (класа 03 и 89);
- да обезбеди соодветна сегрегација на портфолиото на хомогени ризици, онаму каде што е соодветно (класа 89).

Притоа, изборот на моделот и претпоставки е направен на начин кој обезбедува резултати кои се на безбедната страна и конзистентни со останатите параметри од работењето на друштвото.

Во продолжение се опишани моделите и претпоставките за конечна процена на ИБНР со состојба на 31.12.2023 година, по класи (видови) на осигурување, како и соодветните промени во однос на 31.12.2022 година (претходен период).

Класа 01: Осигурување од последици на несреќен случај (незгода)

Основа: Триаголник со ликвидирани штети (од кој се исклучени штетите како последица на смрт од болест), со вклучени директни трошоци за обработка на штети⁶, сегментиран на календарска година на настан на штета/ период на ликвидација, за период од 2014 година. На овој принцип се формирани триаголниците и за останатите класи на осигурување.

За разлика од процената на 31.12.2022, за целите на оваа процена немаше потреба од исклучување на РБНС за постарите години на настан - 2016 и 2017 година, бидејќи со состојба на 31.12.2023 соодветните штети се решени.

Модел: Bornhuetter-Ferguson (BF)

Претпоставки: Развојни фактори:

1. Априори BF: 30% за сите години на настан, конзистентно со претходната проценка, додека за новата година на настан – 2023, априори BF коефициентот е поставен на 28%.
 - Со состојба на 31.12.2022 априори BF е 38%, но истиот се однесува на триаголник со вклучени штети за смрт од болест кои и беа најштетни во портфолиото на друштвото, но овој ризик е исклучен од покритието од 1.1.2021 година, со целосен ефект на штетите од 2022 година). Согласно развојот на податоците, со состојба на 31.12.2023 не е потребен ИБНР за штети – смрт како последица на болест. Априори BF во големина од 30% е конзистентна претпоставка со процената на 31.12.2022. Сепак, имајќи го предвид конзистентното искуство, пријавените коефициенти од сите години, ултимативните коефициенти од веќе развиените години, како и ран-офф резултатот, претпоставениот априори коефициент за 2023 е намален за 2%.
2. Тежински развојни фактори со сите години на настан.

⁶ Друштвото директните трошоци за обработка на штета ги алоцира на штета, со исклучок на: Трошоци за вештачење на штети (конто 40010), Адвокатски услуги по штети (конто 40011) и Др. трошоци поврз. со обраб. и исплата на штети (конто 40019). Овие трошоци имаат годишен износ за сите класи на осигурување од околу 4м. денари, и распределени по класи на осигурување би имале незначително влијание на процените. Од друга страна, при процената се применети прудентни претпоставки кои имаат за цел да ги опфатат и овие трошоци. Важно е да се напомене и дека вкупните годишни износи на директни трошоци кои не се алоцираат на штета се значително помали од наплатените регресни побарувања.

3. На проценетите развојни фактори од точка 2 вградена е функција Sherman, моделирана без првиот развоен фактор.
4. Конечниот развоен фактор за 0-тиот и 1-виот период се избрани од точка 2, а останатите развојни фактори, заклучно со 5 - тиот период (што вклучува опашка) се избрани од точка 3.

Моделот и претпоставките користени со претходната процена, не се променети.

Класа 02: Здравствено осигурување

Класата 02 е класа на осигурување во развој и бележи континуиран значителен раст поради што методот на процена и претпоставките се, и ќе се прилагодува секој период во зависност од движењата на параметрите во оваа класа на осигурување.

Како и со состојба на 31.12.2022 година, посебно се проценува резервата за штети за ризикот осигурување од тешки болести (020601) и останатите ризици во рамките на оваа класа (Ex020601).

Имено штетите од портфолиото од оваа класа, со исклучок на покритието за тешки болни состојби (Ex020601) се решаваат преку асистентска куќа што се карактеризира со брз просечниот период од настан до пријава на штетата (во просек 5 дена за штетите со година на настан во и после 2020 година). Од друга страна штетите за тешки болни состојби (020601) бележат поголемо доцнење во пријавата (во просек 156 дена за штетите со година на настан во и после 2020 година).

За тешки болни состојби применет е следниот модел кој не е променет во однос на 31.12.2022:

Модел: BF

Претпоставки: Развојни фактори:

1. Развојни фактори: Тежински развојни фактори со сите години на настан од 2020 година.
2. Априори BF: 60% за сите години на настан заклучно со 2022 година и 55% за 2023 година.

Априори BF коефициентот на штета за последната година на настан е намален поради релативно значителни позитивни ран-офф резултати.

За останатите ризици, со состојба на 31.12.2022, сите модели со разумни претпоставки и додадени маргини генерираа негативен ИБНР, поради што ИБНР-от беше проценет во форма на паушална маргина и определен како 10% од РБНС.

Со состојба на 31.12.2023 година, аналогниот модел генерира значителен за оваа класа на осигурување ИБНР, поради што е направена и процена со триаголник со пријавени штети. Видно од истата повторно се генерира негативен ИБНР, што е индицирано и од анализа на развојниот триаголник (на друштвото веќе му е познат адекватен износ на пријавени штети после првата година на развој). Оттука, земајќи ги предвид сите наведени информации, и со оваа процена, конзистентно со претходната ИБНР е проценет паушално како 10% од РБНС.

Класа 03: Осигурување на патнички возила (каска)

Основа: Триаголник со ликвидирани штети, со вклучени директни трошоци за обработка на штети, сегментиран на година на настан на штета/ година на ликвидација, за период од 2014 година.

На 24.6.2023 во Македонија беше регистриран поголем САТ настан (пороен дожд, олуја и град) кој предизвика штети во портфолијата на друштвото во класите на осигурување: 03 и 89. За овој САТ настан е активирано и реосигурувањето.

Од триаголникот, во ќелијата 2023-0 е изваден ликвидираниот износ за штети од САТ настанот, за кој настан ИБНР се издвојува посебно.

Моделот (BF) кој беше применет на 31.12.2022 не е променет.

Модел: Bornhuetter-Ferguson (BF)

Претпоставки: Развојни фактори:

1. Априори BF коефициенти: 70% за сите години на настан заклучно со 2022 конзистентно со претходната процена, и за 2023 истиот е зголемен за 5%.
2. Тежински развојни фактори со сите години на настан, со исклучок на развојниот фактор за периодот 2. За овој период на развој, во годината на настан 2018 според триаголникот „нема развој“, поради што е исклучен од просекот за да не ги потцени останатите фактори.
3. На проценетите развојни фактори од точка 2 вградена е функција Sherman, моделирана без првиот развоен фактор.
4. Конечниот развоен фактор за 0-тиот и 1-виот период е избран од точка 2. Останатите развојни фактори, заклучно со 5 - тиот период (што вклучува опашка) се избрани од точка 3.

Зголемувањето на априори BF за последната година на настан е последица на воочената инфлација во оваа класа на осигурување со очекуваниот ефект од промена на премиските стапки во оваа класа на осигурување. Следствено, за разлика од претходната година моделот не опфаќа екслицитен додаток, бидејќи ефектот од инфлацијата е веќе вклучен во триаголник и истиот е опфатен преку априори BF.

Извадени се штетите од РБНС од годините на настан 2019 и 2020 кои не се вообичаени со соодветниот период на развој, како и РБНС за една судска штета од годината на настан 2022 која е штета со најголем пријавен износ во оваа класа на осигурување. За годината на настан 2023 изваден е РБНС за САТ настанот.

Дополнително, во однос на САТ настанот, издвоен е дополнителен ИБНР со големина од 1,6 м. денари и истиот во целост е предаден во реосигурување, бидејќи го надминува самопридржајот од договорот за реосигурување.

Овој износ е издвоен, по најава на еден договорувач (рент-а-кар субјект) дека ќе пријави штети за поголем број возила, а проценката на износот е дадена од страна на стручни лица од Сектор штети кои работат на решавање на ваков вид на штети.

Класа 89: Осигурувања на имоти

Моделот е променет во однос на претходната процена. Потребата за промена првенствено беше иницирана поради промена на договорот за реосигурување на животни на друштвото, од Stop Loss во QS и соодветна пресметка на ИБНР- дел во реосигурување.

Како последица на ова, процената за имотно осигурување, која претходно беше сегментира на процена на резервата за штети за посеви и за останато имотно осигурување, оваа година е сегментирана на 3 дела:

- процена на резерва за штети за осигурување на посеви,

- процена на резерва за штети за осигурување на животни,
- процена на резерва за штети за останати имотни осигурувања.

ПОСЕВИ

ИБНР со состојба на 31.12.2023 е 0 бидејќи вообичаено со овој датум се пријавени сите штети и имаат адекватен РБНС (доколку има таков).

ЖИВОТНИ

Основа: Триаголник со пријавени штети, со вклучени директни трошоци за обработка на штети, сегментиран на година на настан на штета/ година на пријава, за период од 2017 година. Претходните години се исклучени поради промена во продажбата на овој производ.

Применет е моделот:

Модел: Bornhuetter-Ferguson (BF)

Претпоставки: Развојни фактори: Тежински развоен фактор за периодот на развој 0 со последните две години на настан (2021 и 2022) поради значителна промена на истите споредено со претходните години.

	0
4Q 2014	1,47427
4Q 2015	1,15149
4Q 2016	0,99950
4Q 2017	1,06077
4Q 2018	1,33891
4Q 2019	1,25059
4Q 2020	1,20630
4Q 2021	1,71591
4Q 2022	1,84338

Останатите развојни фактори се 1 бидејќи нема натамошен развој.

Априори BF коефициенти: За сите години на настан – 67%.

ОСТАНАТО

Основа: Триаголник со ликвидирани штети, со вклучени директни трошоци за обработка на штети, сегментиран на година на настан на штета/ година на ликвидација, за период од 2014 година.

Од триаголникот се извадени:

1. штети од портфолиото за посеви за кое штетите се решаваат во истата година кога настануваат и за кое ИБНР се проценува посебно,
2. штети од портфолиото за животни, за кои има посебна динамика на пријава на штетите, како и посебен договор за реосигурување и за кое ИБНР се проценува посебно,
3. штети од договорувачот ЕВН Македонија, кој има склучени полиси за осигурување со друштвото заклучно со 2016 година,
4. една ликвидација од договорувачот НЛБ Банка. Овие штети се 100% реосигурени.

Исто така, изваден е и РБНС за:

- една штета со година на настан 2017– нетипичен за оваа класа на осигурување.

Модел: Bornhuetter-Ferguson (BF)

Претпоставки: Развојни фактори:

1. Тежински развојни фактори со сите години на настан.

2. На проценетите развојни фактори од точка 1 вградена е функција Sherman, моделирана без првиот развоен фактор.
3. Конечниот развоен фактор за 0-тиот и 1-виот период се избрани од точка 1. Останатите развојни фактори, заклучно со развојниот фактор 5 (што вклучува опашка) се избрани од точка 3.

Априори BF коефициенти: За сите години на настан – 30% и 32% за 2022 и 2023 конзистентно со претходниот период.

Имајќи предвид дека периодот од почетокот на инфлацијата е одминат и истата веќе е вклучена во ликвидациите, не е направена посебна модификација за инфлација.

Делот од ИБНР во реосигурување е проценет како:

- 40% од бруто ИБНР издвоен за осигурувањето на животни;
- 10% од бруто ИБНР-от издвоен за останатото имотно осигурување. Овој процент е поставен на безбедната страна на основа на проценка за просечното учество на реосигурувањето во имотното осигурување, имајќи предвид дека во оваа класа на осигурување друштвото има сурплус и XL договор за реосигурување.

Крајниот резултат за ИБНР-от се распределува според висината на вкупните ликвидирани штети од триаголникот за секоја од класите 08 и 09.

Класа 100: Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила (без ЦМР)

Основа: Триаголник со ликвидирани штети, со вклучени директни трошоци за обработка на штети, сегментиран на година на настан на штета/ година на ликвидација, за период од 2010 година.

Од триаголникот е изваден вкупен износ на ликвидирани штети во износ од околу 26 м. денари (ГН: 2017) што претставува делот во реосигурување за 1 штетен настан за кој е активирано реосигурувањето и кој поради фактот што припаѓа во иста ќелија во триаголникот, значително го искривува развојниот фактор во соодветниот период споредено со останатите периоди. Со состојба на 31.12.2022, од триаголникот беше извадена истата штета. Овој износ е „вратен“ во „преодните конечните штети“, пред да се намалат за ликвидациите и РБНС.

Нема промена на методот и принципите за избор на претпоставките споредено со претходниот период. Единствено како промена може да се толкува промена на алгоритмот при избор на 0-тиот развоен фактор за што причините се објаснети подолу.

Исто така, од РБНС за кој се намалуваат преодните конечни штети, изваден е и РБНС за две штети со година на настан 2015, односно 2021 во износ поголем од 7м. денари (вкупен износ: околу 27 м. денари, конзистентно со процената од 31.12.2022). Вака добиениот ИБНР претставува „преоден ИБНР“. Натаму, непријавените коефициенти на штета добиени од преодниот ИБНР се апроксимираат со експоненцијална распределба (подолу опишано во моделот), со цел да се добијат конечните непријавени коефициенти на штета, а со тоа и конечниот ИБНР и финалните конечни штети. Целта на овој дел од моделот е:

1. да не го потцени ИБНР за последните 4 години на настан во случај на појава на искуство како од 2018 и 2019 година (односно би помогнал да се намали моменталниот бруто негативен ран-офф). Истото е утврдено како добра пракса преку валидацијата на моделот за претходни години (почнувајќи од 2016 година).
2. да обезбеди пореална опашка на ИБНР.

Модел:

Дел 1: Bornhuetter-Ferguson (BF)

Претпоставки: Развојни фактори:

1. Тежински развојни фактори со сите години на настан.
2. На проценетите развојни фактори од точка 1 вградена е функција Sherman, моделирана без првиот развоен фактор.
3. Развојниот фактор 0 е избран како тежински просек од сите години настан со исклучок на годината на настан 2010 и 2020 година и методот е променет во однос на претходниот период кога и развојниот фактор 0 беше пресметан како и развојниот фактор 1.

Развојниот фактор 1 е пресметани како тежински просек од годините на настан почнувајќи од 2018 година, аналогно со претходниот период.

Останатите развојни фактори се избрани од точка 2, аналогно со претходниот период.

Причините поради кои е променет методот за пресметка на развојниот фактор 0, односно не е земено искуството само после 2018 година се следните:

- Во последните две години на настан, годишните развојни фактори за развојниот период 0 се „враќаат“ на нивото пред 2018 година, за разлика од годишните развојни фактори за развојниот период 1.

	0	1
4Q 2010	1,80990	1,13350
4Q 2011	1,55974	1,08555
4Q 2012	1,70982	1,08942
4Q 2013	1,53437	1,11747
4Q 2014	1,50235	1,05554
4Q 2015	1,61533	1,09157
4Q 2016	1,76363	1,11779
4Q 2017	1,72620	1,15553
4Q 2018	1,79751	1,18041
4Q 2019	1,75993	1,19962
4Q 2020	1,83046	1,17177
4Q 2021	1,49343	1,15283
4Q 2022	1,54000	

- Дополнително на тоа, во развојниот период 2023-0 друштвото бележи значително над очекуван износ на ликвидации (во табелата подолу е прикажан коефициентот на ликвидирани штети во 0-тиот период на развој), со истовремено потпросечен коефициент на резервирани штети (што во тотал резултира со очекуван коефициент на пријавени штети, а што е индикација на забрзана ликвидација со штети) поради што се очекува подпросечен развоен фактор 0 за оваа година на настан (согласно искуството од 2021 и 2022 година). Конечниот избран развоен фактор за развојниот период 0 е 1,6280 што повторно индицира на содржана разумна маргина за сигурност.

Коефициент на ликвидирани штети/резервирани штети/пријавени штети во 0-тата година на развој

	0	0	0
4Q 2010	23,1%	13.7%	36.8%
4Q 2011	25,8%	16.1%	41.9%
4Q 2012	22,8%	16.3%	39.2%
4Q 2013	21,3%	16.0%	37.3%
4Q 2014	20,8%	10.8%	31.6%
4Q 2015	19,7%	13.0%	32.8%
4Q 2016	19,5%	13.1%	32.6%
4Q 2017	18,3%	13.7%	32.0%
4Q 2018	20,7%	13.1%	33.8%
4Q 2019	18,6%	13.8%	32.5%
4Q 2020	16,2%	9.9%	26.1%
4Q 2021	22,4%	10.7%	33.0%
4Q 2022	20,9%	11.7%	32.6%
12 2023	23,8%	9.9%	33.7%

- Годишите на настан 2010 и 2020 се исклучени од пресметката бидејќи имаат максимални годишни развојни фактори, а за 2020 година истата се должи на задоцнета пријава и ликвидација поради пандемијата, додека 2010 е исклучена како година која значително отстапува од очекуваното, а е најстара (најнерелевантна година).

Априори BF коефициенти: За сите години на настан: 52%. Овој коефициент, видно од анализата на пријавените коефициенти на штета е поставен на прудентно ниво со цел ИБНР-от да опфати и резерва за директни трошоци за обработка на штети кои не се алоцираат директно на штетите.

На ваков начин добиен е преоден ИБНР како разлика од преодните конечни штети со вкупните ликвидирани износи заклучно до 31.12.2023 година и намалениот РБНС (за двете штети) со состојба на 31.12.2023 година.

Дел 2: Вградување експоненцијална распределба на непријавениот коефициент на штета добиен во дел 1.

Бидејќи сите модели на триангулација на штети (особено во случаи кога не е модифициран РБНС) на одредени периоди генерираат негативни ИБНР за скори години на настан што е спротивно на очекувањето за ризици со долга опашка, со цел надминување на овој ефект на методите на триангулација, негативните ИБНР-и делумно се зголемуваат за РБНС за големи штети и последователно добиените непријавени коефициенти на штета се моделираат со експоненцијална распределба.

Конечно, непријавениот коефициент на штета избран е земајќи го предвид моделот од експоненцијалната распределба.

Дополнително на сето ова во моделот е имплементиран уште еден механизам кој има за цел да обезбеди постепено отпуштање на имплементираните маргини (доколку се реални), а од друга страна да превенира предвремено отпуштање на маргините во периодот во кој се очекува задоцнета пријава на големи штети (период од 4 години). Така, на годишната пресметка не е дозволено намалување на ултимативните штети по година на настан е 1%, односно 2% за 2020 година.

Моделот за процена на нето резервите за штети е аналоген на погоре опишаниот така што:
За годините на настан 2010-2020:

- Основа: Триаголник со ликвидирани штети помали од 6.150.000 денари (вишокот е отстранет од триаголникот за сите години на настан), со вклучени директни трошоци за обработка на штети, сегментиран на година на настан на штета/ година на ликвидација, за период од 2010 година. Аналогно РБНС е составен само од ретенцијата на штетите до 6.150.000 денари;
- Априори ВФ коефициентот на штета е поставен на 49%;
- ИБНР – дел во реосигурување за годините на настан пред 2016 година е поставен на 0, бидејќи друштвото заклучно до 2015 година има самопридржај од 350.000 евра, за годините на настан 2017-2020 е земен како разлика од бруто проценетиот износ со нето проценетиот износ.
- Во последниот механизам дозволено е намалување на ултимативниот коефициент на штети на аналоген начин како и во случајот на бруто резервата за штети.

За годините на настан 2021-2023:

Бидејќи друштвото во 2021 година го зголемило самопридржајот на 150.000 евра (од претходните 100.000 евра), за целите на процена на ИБНР за годините на настан 2021 до 2023 применет е претходно опишаниот метод за процена на нето ИБНР за годините на настан 2009-2020 со таа разлика што во овој случај основа за процена е триаголник со ликвидирани штети помали од 9.000.000 денари (вишокот е отстранет од триаголникот за сите години на настан), со вклучени директни трошоци за обработка на штети, сегментиран на година на настан на штета/ година на ликвидација, за период од 2010 година. Аналогно РБНС е составен само од ретенцијата на штетите до 9.000.000 денари; Дозволените пад на коефициентот на штети за годината на настан е 1,5%, односно 2% за 2020 година.

Класа 13: Општо осигурување од одговорност

За ова портфолио со 31.12.2023 година ИБНР е поставен на 200.000 денари во форма на маргина. Со состојба на 31.12.2022 истата беше 100.000 ден. Вообичаено моделите на триангулација генерираа негативен ИБНР што е очекувано имајќи ги предвид малите штети кои брзо се пријавуваат и решаваат во оваа класа на осигурување. Со состојба на 31.12.2023 година, со користење на аналогни модели генериран е ИБНР во интервалот до 400.000 денари.

Класа 18: Осигурување на туристичка помош

Заклучно со 31.12.2022, класичните методи на триангулација на штети, генерираа негативен ИБНР за оваа класа на осигурување. Затоа, во форма на маргина, со состојба на 31.12.2022 година е издвоен ИБНР во износ од 1.054.000 денари.

Со 31.12.2023 со примена на метод ВФ на триаголник со ликвидирани штети генериран е позитивен износ на ИБНР со големина од 2.156.078 денари.

Модел: Vornhuetter-Ferguson (VF)

Претпоставки: Развојни фактори:

1. Априори ВФ коефициенти: 50% за сите години на настан.
2. Тежински развојни фактори со сите години на настан.
3. На проценетите развојни фактори од точка 2 вградена е функција Sherman, моделирана без првиот развоен фактор.
4. Конечниот развоен фактор за 0-тиот и 1-виот период е избран од точка 2. Останатите развојни фактори, заклучно со б - тиот период (што вклучува опашка) се избрани од точка 3.

6.3.3. Резерви за повторно отворени штети

Резервите за повторно отворени штети Друштвото за осигурување ги регистрира како:

а) нови б) развој на постојните

Резервите за повторно отворени штети, односно резервите за штети кои ќе бидат повторно отворени се вклучени во резервите за настанати и пријавени штети, односно во резервите за настанати но непријавени штети.

а) Да б) Не

6.3.4. Резерви за трошоци за обработка на штети

Резервите за директни трошоци за обработка на штети се интегрален дел од резервите за настанати и пријавени штети и резервите за настанати но непријавени штети.

а) Да б) Не

Најголемиот дел од директните трошоци за обработка на штети друштвото ги алоцира на штетите и овие трошоци се нивни составен дел. Соодветно, друштвото издвојува и резерви за директни трошоци за обработка на штети. Исклучок од ова правило се контата:

- 4001 – Трошоци за обработка и исплата на штети
- 40010 - Трошоци за вештачење на штети
- 40011 - Адвокатски услуги по штети
- 40019 - Др. трошоци поврз. со обраб. и исплата на штети

Трошоците од овие конта, со клучеви се додаваат на бруто исплатените (ликвидирани) штети, по класи на осигурување и за истите друштвото не издвојува РБНС. Овој факт е земен предвид при изборот на претпоставките при процена на ИБНР-от, со цел истите да вклучуваат маргина за покрите на овие идни трошоци. Сепак, директните трошоци за обработка на штети кои не се алоцираат на ниво на штета не се значителни и истите во 2023 година изнесуваат 0,9% од вкупните бруто исплатени штети (вклучително и директни трошоци кои се алоцираат на штета) и за споредба, истите се околу една половина од наплатените регресни побарувања за соодветниот период. Износот на резервите за индиректни трошоци за обработка на штети претставува 3,6% од збирот на резервите за настанати и пријавени штети и резервите за настанати но непријавени штети. Овој процент се проценува еднаш годишно, на годишната пресметка на техничките резерви и се применува и три квартали во следната година.

За целите на процена на применетиот процент земено е предвид дека станува збор за износ на трошоци потребни за сервисирање на штетите во случај на престанок на работа на друштвото.

Моделот не е променет во однос на претходната година и вклучува процена на вкупниот број на штети, на основа на фактичкиот број на штети согласно искуството од работењето и се претпоставува дека истите ќе бидат решени во период од 2 години, од страна на 10 вработени. Направени се претпоставки за: просечната бруто плата на вработените, месечните трошоци за наем на канцеларија, како и одреден процент на фиксни трошоци за струја, вода, итн. Исто така, фиксен износ на трошок по штета претпоставен е и за директните трошоци кои не се алоцирани по штета и за кои не е издвоен РБНС. Истиот е проценет на основа на годишниот износ на овие трошоци и збирот од годишниот број на штети. Во однос на претходната процена претпоставено е зголемување на платите за вработените од 10% споредено со прединфлаторниот период.

6.7. Run off анализа

Табела 2в - Run-off за вкупни штети (бруто)

	АО																
	незгода		каско моторни возила		имот вкупно		вкупно		ЗАО		ЗК		општа одговорност		вкупно		
	износ	%	износ	%	износ	%	износ	%	износ	%	износ	%	износ	%	износ	%	
	01.1	01.2	03.1	03.2	89.1	89.2	10.1	10.2	1001.1	1001.2	1002.1	1002.2	13.01	13.02	0000.1	0000.2	
31.12.2012	12	4.438.602	32,3%	10.264.641	39,5%	28.366.228	43,3%	69.992.076	28,4%	37.582.620	20,3%	33.269.868	55,4%	36.026.238	23,7%	148.463.143	29,3%
31.12.2013	13	3.807.530	27,7%	10.492.802	42,2%	18.108.406	59,8%	98.347.851	37,0%	49.539.667	25,4%	45.652.516	68,3%	55.485.629	33,9%	206.384.707	39,8%
31.12.2014	14	7.733.775	52,1%	12.827.373	46,8%	6.580.603	18,7%	98.983.679	38,3%	54.669.118	29,0%	43.968.359	63,3%	100.590.782	50,3%	228.202.287	42,3%
31.12.2015	15	4.179.825	24,8%	14.399.056	64,8%	13.359.284	34,5%	102.376.105	36,6%	65.739.809	33,0%	36.034.644	45,5%	89.487.532	50,7%	225.104.669	41,8%
31.12.2016	16	5.589.727	32,9%	-92.686	-0,6%	10.665.061	35,9%	98.583.062	30,7%	72.789.777	33,6%	31.615.611	31,7%	79.930.924	51,3%	196.597.111	36,1%
31.12.2017	17	1.801.402	12,6%	2.422.711	8,8%	-5.702.401	-18,2%	12.021.787	4,0%	56.251.353	27,9%	-40.465.768	-43,6%	34.244.291	60,5%	44.656.682	10,3%
31.12.2018	18	-620.123	-4,1%	890.066	4,0%	-9.685.278	-55,0%	-32.595.949	-11,1%	30.026.933	16,2%	-60.037.516	-57,1%	9.152.644	34,5%	-31.294.858	-8,2%
31.12.2019	19	-1.606.992	-10,6%	-4.329.952	-19,7%	533.497	2,7%	-53.587.485	-17,8%	16.217.328	8,4%	-65.642.545	-63,6%	14.602.064	73,5%	-42.334.184	-11,0%
31.12.2020	20	686.266	3,0%	-3.552.703	-12,8%	9.469.733	26,5%	-8.597.821	-2,7%	24.287.560	12,1%	-29.083.344	-25,9%	10.559.898	66,9%	11.509.412	2,7%
31.12.2021	21	4.478.776	24,6%	1.074.028	3,9%	2.879.246	10,0%	2.273.983	0,7%	34.339.294	17,1%	-33.150.767	-28,7%	3.635.878	50,9%	16.135.121	3,9%
31.12.2022	22	3.613.138	20,1%	-8.624.449	-21,5%	-6.721.988	-19,9%	26.622.670	7,4%	19.220.656	9,3%	6.940.334	4,5%	480.850	12,1%	22.367.472	4,7%

Од анализата која ја спроведов, причини за негативниот run-off резултат во 2018 и 2019 година (кој е генериран главно од класата 10) покрај зголемен интензитет на штети за кои е активирано реосигурувањето се должи и на промена во искуството со штетите, односно зголемена просечна ликвидирана штета за годините на настан после 2018 година. Ова искуство од гледна точка на 2018 и 2019 е скоро невозможно да се предвиди на основа на претходното искуство, сепак маргините кои биле составен дел од резервите за штети го балансираше шокот и конечниот ран-офф е негативен во рамките на прифатливи граници при вложување на искуството по повеќе основи како што е случај во овие години. Почнувајќи од 2020 година, ова искуство веќе „му е познато на триаголникот“ и исто така преку изборот на претпоставките е земено како релевантно, поради што, како што и се очекуваше ран-офф резултатите се значително подобрени за последователните години, а со ослободување на маргините кои се содржани во проценетиот ИБНР. Од ран-офф от од гледна точка на 31.12.2022 ран-офф резултатот за 2020 и 2021 беше благо негативен. Со оваа проценка веќе е виден позитивниот развој кој се очекува да го задржи овој тренд на подобрување во идниот период, доколку не се појави исклучителен неповолен настан.

Бруто ран-офф за останатите класи на осигурување (освен класа 10) е негативен за состојбата на 31.12.2022. Главни генератори се каско и имотно осигурување. Во каско осигурување главната причина е над претпоставената инфлација (иако истата беше експлицитно земена предвид при процената на резервата за штети со состојба на 31.12.2022), но исто така и поголемата фреквенција на штети од околу 3 милиони денари. Во имотно осигурување, причината е една штета од полиса склучена во 2016 година со година на настан 2017 година. Судска постапка е отворена по подолг период и РБНС за оваа штета од 4,6 милиони денари на 31.12.2022 година е зголемена на 8,9м денари на 31.12.2023 година. Исто така за негативниот ран-офф придонесува и негативниот ран-офф за ИБНР за осигурувањето на животни, што се очекува да биде коригирано со новиот модел за процена на ИБНР во имотно осигурување со кој ИБНР за осигурувањето на животни се проценува посебно.

Вкупниот нето ран-офф резултат на друштвото од гледна точка на 31.12.2023 година е позитивен за сите состојби. Позитивен е и нето ран-офф резултатот за класата 10.

7) Реосигурување и соосигурување

7.1. Реосигурување

Друштвото за деловната 2023 година склучило договори за реосигурување согласно програмата за реосигурување, и со тоа обезбедило пренос на реосигурување на ризиците кои го надминуваат сопствениот капацитет согласно табелата за максимално покритие.

Табела 8

Годишен коефициент на штети		Коефициент на штети со ефект на реосигурување	Коефициент на штети без ефект на реосигурување
незгода	01	28,7%	28,5%
здравствено	02	78,1%	78,1%
каска моторни возила	03	85,2%	86,2%
каска пловни објекти	06	1,6%	1,4%
карго	07	-3,9%	-2,5%
имоти	89	54,9%	47,1%
АО	10	45,0%	46,0%
одговорност пловни објекти	12	0,0%	0,0%
општа одговорност	13	6,9%	5,6%
кредити	14	0,0%	4,6%
гаранции	15	0,0%	0,0%
финансиски за губи	16	218,9%	152,2%
туристичка помош	18	31,1%	31,0%
ВКУПНО	0000	53,7%	51,7%

Во класата 02 друштвото бележи значително неповолен коефициент на штета. Оваа класа на осигурување учествува со 8% во портфолиото на друштвото и истата е во процес на раст и развој, поради што резултатите се следат и друштвото презема мерки за подобрување на истите.

Значително неповолниот коефициент на штета во класа 03 се должи на инфлацијата на штети, како и негативното искуство со САТ настан од 24.6.2023 година во овој период. Друштвото ги следи резултатите и презема мерки за подобрување на истите.

Во класата на имотно осигурување во овој период има негативно искуство со голема штета со година на настан од 2017.

Значително неповолниот коефициент на штета во класа 16 се должи на една штета со година на настан во 2023 година.

8) Потребно ниво на маргина на солвентност и гарантен фонд

Пресметката на потребното ниво на маргината на солвентност, гарантниот фонд и капиталот е направена согласно Законот, Правилникот за пресметка на потребното ниво на маргина на

солвентност и Правилникот за видовите и описот на ставките што ќе се земат предвид при пресметка на капиталот.

- а) Да б) Не

Потребното ниво на маргината на солвентност на 31.12.2023 година изнесува 204.302.323 денари и е поголема од износот на гарантниот фонд кој е во големина од 184.485.000 денари. Капиталот на друштвото изнесува 455.149.838 денари и суфицитот над законскиот минимум е во износ од 250.847.515 денари, со што друштвото го исполнува условот од член 75 став 1 и член 77 од Законот за супервизија на осигурување, односно капиталот на Друштвото е поголем од минималниот потребен капитал. Количникот на солвентност изнесува 223%.

9. Финансиски извештаи и годишен извештај за работењето

Табела 9

Класа на осигурување		Динамика на решавање на штети (во %) ⁷	Динамика на исплата на штети (во %) ⁸	Просечно времетраење на ликвидација (во денови) ⁹	Просечно времетраење на исплата (во денови) ¹⁰
незгода	01	83%	100%	62	5
здравствено	02	92%	100%	40	5
каска моторни возила	03	88%	100%	68	8
каска пловни објекти	06	50%		-	
карго	07	100%	100%	6	11
имот, пожар	08	90%	100%	53	9
имот, останато	09	91%	100%	42	7
АО	10	78%	100%	112	7
одговорност пловни објекти	12				
општа одговорност	13	89%	100%	40	11
кредити	14				
финансиски загуби	16	50%	100%	53	10
туристичка помош	18	86%	100%	74	3

⁷ (Број на ликвидирани штети + Број на одбиени штети) / (Број на резервирани штети на 31.12.2022 + Број на пријавени и повторно отворени штети)

⁸ Број на исплатени штети / Број на ликвидирани штети во текот на годината

⁹ Просечно време (број на денови) од пријава до ликвидација за штети ликвидирани во 2023 година

¹⁰ Просечно време (број на денови) од ликвидација до исплата за штети ликвидирани во 2023 година

Конечното мислење за состојбата на друштвото за осигурување прикажана во финансиските извештаи и годишниот извештај за работењето е:

- а) позитивно б) мислење со резерва в) негативно

Премиите и техничките резерви на друштвото се пресметани согласно Законот за супервизија на осигурување и Правилникот за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви.

Друштвото применува прудентна политика во однос на формирањето на техничките резерви.

Друштвото на крајот на годината ги запазува законските прописи во однос на адекватноста на капиталот и покротието на техничките резерви.

Деловната година по оданочување друштвото ја заврши со добивка од 7,5 милиони денари. Задржувајќи ги стандардите при процена на техничките резерви, задоволителниот коефициент на штета и намалениот коефициент на трошоци во однос на претходните години, сметам дека друштвото работи на начин кој му овозможува редовно да ги покрива сите свои обврски од договорите за осигурување и добра основа за остварување поволни финансиски резултати и во идните периоди.

Изготвено од:	Ивана Тодоров, актуар во Самостојна служба за актуарски работи и назначен актуар во САВА осигурување а.д. Скопје
Согласен:	Слаѓана Миљковиќ Стерјовска, актуар во Самостојна служба за актуарски работи и носител на актуарската функција во САВА осигурување а.д. Скопје
Изготвено на датум:	5.3.2024

ПРИЛОГ 2 – ГОДИШНА СМЕТКА

ЕМБС: 04778529

Целосно име: САВА осигурување а.д. Скопје

Вид на работа: 600

Тип на годишна сметка: Сметка за неживотно осигурување

Тип на документ: Годишна сметка

Година : 2023

Листа на прикачени документи:

Објаснувачки белешки и други прилози

Финансиски извештаи

Биланс на состојба

Ознака за АОП	Опис	Претходна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Нето за тековна година
1	-- АКТИВА: А. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (002+003)	5.326.498,00			9.200.976,00
3	-- Останати нематеријални средства	5.326.498,00			9.200.976,00
4	-- Б. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (005+008+009+010+011+012)	140.171.183,00			14.573.367,00
5	-- Недвижности (006+007)	132.783.374,00			4.408.501,00
7	-- Градежни објекти	132.783.374,00			4.408.501,00
8	-- Постројки и опрема	7.387.809,00			10.164.866,00
13	-- В.ВЛОЖУВАЊА (014+015+021+040)	1.067.313.629,00			1.302.803.265,00
14	-- I.ВЛОЖУВАЊА ВО МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА КОИ НЕ СЛУЖАТ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТА				148.438.171,00
15	-- II.ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА ВО ДРУШТВА ВО ГРУПА (016+017+018+019+020)	29.006.487,00			28.786.741,00
16	-- Вложувања во акции, удели и сопственички хартии од	12.300.000,00			12.300.000,00

	вредност во подружници			
17	-- Вложувања во акции, удели и сопственички хартии од вредност во придружени друштва и заеднички контролирани друштва	16.706.487,00		16.486.741,00
21	-- III.ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА (022+034+035)	1.038.307.142,00		1.125.578.353,00
22	-- Вложувања во хартии од вредност (023+026+030)	806.559.129,00		894.002.172,00
26	-- Вложувања во хартии од вредност расположиви за продажба (027+028+029)	806.559.129,00		894.002.172,00
27	-- Должнички хартии од вредност со рок на достасување до една година	171.939.319,00		277.256.586,00
28	-- Должнички хартии од вредност со рок на достасување над една година	497.552.528,00		481.552.416,00
29	-- Акции, удели и останати сопственички инструменти	137.067.282,00		135.193.170,00
35	-- Депозити, заеми и останати пласмани (036+037+038+039)	231.748.013,00		231.576.181,00
36	-- Депозити	231.748.013,00		231.576.181,00
42	-- Д. ДЕЛ ЗА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ ВО БРУТО ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ (043+044+045+046+047+048+049)	83.440.851,00		116.785.910,00
43	-- Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за преносни премии	16.928.704,00		29.976.155,00
46	-- Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за штети	64.658.570,00		84.037.741,00
47	-- Дел за соосигурување и реосигурување во бруто резервите за бонуси и попусти	1.853.577,00		2.772.014,00
50	-- Г.ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА	1.062.264,00		1.200.527,00
51	-- Е.ПОБАРУВАЊА (052+056+057)	269.754.937,00		306.879.564,00
52	-- I.ПОБАРУВАЊА ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (053+054+055)	230.116.050,00		256.326.141,00
53	-- Побарувања од осигуреници	224.488.572,00		250.458.755,00
54	-- Побарувања од застапници и од посредници	5.627.478,00		5.867.386,00
56	-- II.ПОБАРУВАЊА ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ	9.268.924,00		12.565.024,00
57	-- III.ОСТАНАТИ ПОБАРУВАЊА (058+059+060+061)	30.369.963,00		37.988.399,00

58	-- Останати побарувања од непосредни работи на осигурување	9.769.903,00			12.624.131,00
59	-- Побарувања по основ на вложувања	1.346.860,00			1.499.635,00
60	-- Тековни даночни средства	5.351.321,00			9.962.440,00
61	-- Останати побарувања	13.901.879,00			13.902.193,00
62	-- Ж.ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	21.599.102,00			18.205.210,00
65	-- И. ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ ЗА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ И ПРЕСМЕТАНИ ПРИХОДИ(АВР)	41.711.514,00			48.513.380,00
66	-- ВКУПНА АКТИВА: СРЕДСТВА (001+004+013+041+042+050+051+062+063+064+065)	1.630.379.978,00			1.818.162.199,00
67	-- Ј. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА – АКТИВА	43.661.480,00			42.802.196,00
68	-- ПАСИВА: А. ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ (069+070-071-072+073+074+079-080+081-082)	483.137.131,00			473.234.763,00
69	-- I. ОСНОВНА ГЛАВНИНА	234.072.672,00			234.072.672,00
73	-- V. РЕВАЛОРИЗАЦИОНА РЕЗЕРВА	-5.233.808,00			-7.188.671,00
74	-- VI. РЕЗЕРВИ (075+076+077+078)	56.648.135,00			90.232.905,00
75	-- Законски резерви	56.648.135,00			90.232.905,00
79	-- VII. АКУМУЛИРАНА ДОБИВКА	96.895.823,00			148.665.362,00
81	-- IX. ДОБИВКА ЗА ТЕКОВНИОТ ПРЕСМЕТКОВЕН ПЕРИОД	100.754.309,00			7.452.495,00
86	-- В. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ (087+088+089+090+091+092)	1.012.357.214,00			1.126.618.431,00
87	-- Бруто резерви за преносни премии	509.164.071,00			594.065.341,00
89	-- Бруто резерви за штети	497.957.931,00			526.599.826,00
90	-- Бруто резерви за бонуси и попусти	5.235.212,00			5.953.264,00
94	-- Д. РЕЗЕРВИРАЊА ЗА РИЗИЦИ И НЕИЗВЕСНОСТИ (095+096)	22.929.384,00			23.747.744,00
95	-- Резервирања за пензиски планови, отпремнини и слични обврски кон вработените	22.929.384,00			23.747.744,00
97	-- Ѓ.ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ	468.582,00			423.575,00
99	-- Ж. ОБВРСКИ (100+104+105)	82.607.909,00			157.270.535,00
100	-- I. ОБВРСКИ ОД НЕПОСРЕДНИ РАБОТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ (101+102+103)	4.230.604,00			82.647,00

101	-- Обврски спрема осигуреници	4.134.445,00			82.645,00
103	-- Останати обврски од непосредни работи на осигурување	96.159,00			2,00
104	-- II. ОБВРСКИ ОД РАБОТИ НА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ	15.344.518,00			19.948.056,00
105	-- III. ОСТАНАТИ ОБВРСКИ (106+107+108+109+110)	63.032.787,00			137.239.832,00
106	-- Обврски по основ на финансиски вложувања				80.623.173,00
107	-- Останати обврски од непосредни работи на осигурување	18.594.187,00			21.902.592,00
108	-- Обврски кон вработените	21.964.489,00			25.799.611,00
109	-- Тековни даночни обврски	13.729.023,00			2.025.399,00
110	-- Останати обврски	8.745.088,00			6.889.057,00
112	-- S. ОДЛОЖЕНО ПЛАЌАЊЕ НА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ НА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ (ПВР)	28.879.758,00			36.867.151,00
113	-- ВКУПНА ПАСИВА: ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ И ОБВРСКИ (068+085+086+093+094+097+098+099+111+112)	1.630.379.978,00			1.818.162.199,00
114	-- И.ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА ПАСИВА	43.661.480,00			42.802.196,00

Биланс на успех

Ознака за АОП	Опис	Претходна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Нето за тековна година
201	-- А. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (202+211+234+235)	1.065.606.525,00			1.111.788.749,00
202	-- I. ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА) (203+204+205-206-207-208+209+210)	922.215.580,00			1.047.662.211,00
203	-- Бруто полисирана премија за осигурување	1.072.970.822,00			1.258.025.842,00
207	-- Бруто полисирана премија пренесена во реосигурување/ретроцесија	95.920.134,00			138.509.811,00
208	-- Промена во резервата за преносна премија	58.597.851,00			84.901.270,00

210	-- Промена во бруто резервата за преносна премија-дел за реосигурување	3.762.743,00			13.047.450,00
211	-- II. ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА (212+219+228)	23.975.540,00			30.470.696,00
219	-- Приходи од останати вложувања (220+221+222+223+224)	23.777.845,00			30.287.366,00
220	-- Приходи од камати	19.392.627,00			25.841.275,00
221	-- Приходи по основ на курсни разлики	2.196.219,00			1.675.085,00
224	-- Реализирани добивки (капитална добивка) од продажба на вложувања (225+226+227)	2.188.999,00			2.771.006,00
225	-- Финансиски вложувања расположливи за продажба	2.188.999,00			2.771.006,00
228	-- Останати приходи од вложувања (229+233)	197.695,00			183.330,00
233	-- Останати приходи од вложувања	197.695,00			183.330,00
234	-- III. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО-ТЕХНИЧКИ ПРИХОДИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	56.838.922,00			26.911.265,00
235	-- IV. ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ И ДРУГИ ПРИХОДИ	62.576.483,00			6.744.577,00
236	-- Б. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (237+245+255+258+261+280+298+301)	952.824.461,00			1.102.617.738,00
237	-- I. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ) (238-239-240-241+242-243-244)	442.706.163,00			536.406.972,00
238	-- Бруто исплатени штети	465.362.151,00			561.015.956,00
239	-- Намалување за приходот од бруто реализирани регресни побарувања	9.655.041,00			9.493.924,00
241	-- Бруто исплатени штети-дел за реосигурување/ ретроцесија	64.549.318,00			24.377.785,00
242	-- Промени во бруто резервите за штети	70.176.459,00			28.641.896,00
244	-- Промени во бруто резервите за штети-дел за реосигурување	18.628.088,00			19.379.171,00
245	-- II. ПРОМЕНИ ВО ОСТАНАТИ ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ (НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ) (246+249+252)	862.272,00			-200.386,00
252	-- Промени во останати технички резерви, нето од реосигурување (253-254)	862.272,00			-200.386,00
253	-- Промени во останати бруто технички резерви	349.366,00			718.051,00

254	-- Промени во останати бруто технички резерви-дел за соосигурување и реосигурување	-512.906,00			918.437,00
258	-- IV. ТРОШОЦИ ЗА БОНУСИ И ПОПУСТИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ (259+260)	35.950.688,00			40.158.068,00
259	-- Трошоци за бонуси (кои зависат од резултатот)	3.730.352,00			5.573.263,00
260	-- Трошоци за попусти (кои не зависат од резултатот)	32.220.336,00			34.584.805,00
261	-- V. НЕТО ТРОШОЦИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО (262+267)	415.781.592,00			457.136.090,00
262	-- Трошоци за стекнување на осигурувањето (263+264+265+266)	247.035.840,00			282.250.244,00
263	-- Провизија	89.090.099,00			103.614.953,00
264	-- Останати трошоци	30.123.855,00			33.171.430,00
265	-- Промена во одложените трошоци за стекнување	-5.759.393,00			-5.204.618,00
266	-- Бруто плати за вработените во внатрешната продажна мрежа	133.581.279,00			150.668.479,00
267	-- Административни трошоци (268+269+275+276)	168.745.752,00			174.885.846,00
268	-- Амортизација и вредносно усогласување (обезвреднување) на материјалните и нематеријалните средства кои служат за вршење на дејноста	7.604.297,00			6.430.606,00
269	-- Трошоци за вработените (270+271+272+273+274)	64.196.141,00			72.584.392,00
270	-- Плати и надоместоци	34.746.233,00			41.062.809,00
271	-- Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	3.092.332,00			3.756.142,00
272	-- Придонеси од задолжително социјално осигурување	14.714.924,00			17.066.241,00
273	-- Трошоци за дополнително пензиско осигурување за вработени	3.738.055,00			4.680.188,00
274	-- Останати трошоци за вработените	7.904.597,00			6.019.012,00
275	-- Трошоци за услуги на физички лица кои не вршат дејност со сите давачки	9.112.976,00			11.044.144,00
276	-- Останати административни трошоци	87.832.338,00			84.826.704,00

	(277+278+279)			
277	-- Трошоци за услуги	65.224.958,00		57.973.934,00
278	-- Материјални трошоци	16.266.484,00		10.043.438,00
279	-- Трошоци за резервирања и останати трошоци од работењето	6.340.896,00		16.809.332,00
280	-- VI. ТРОШОЦИ ОД ВЛОЖУВАЊА (281+287)	2.888.564,00		2.496.008,00
287	-- Расходи од останати вложувања (288+289+290+291+294+295)	2.888.564,00		2.496.008,00
288	-- Расходи за камати			679.672,00
289	-- Расходи за курсни разлики	2.877.149,00		1.684.266,00
295	-- Останати расходи од вложувања (296+297)	11.415,00		132.070,00
296	-- Амортизација на вложувањата во материјални средства кои не служат за вршење на дејноста			132.062,00
297	-- Загуби од обезвреднување на вложувањата и останати расходи од вложувања	11.415,00		8,00
298	-- VII. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО-ТЕХНИЧКИ ТРОШОЦИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ (299+300)	43.262.222,00		44.341.182,00
300	-- Останати осигурително технички трошоци, намалени за реосигурување	43.262.222,00		44.341.182,00
301	-- VIII. ОСТАНАТИ РАСХОДИ (302+303)	11.372.960,00		22.279.804,00
302	-- Загуби поради обезвреднување на побарувања по основ на премија за осигурување	3.673.272,00		4.920.873,00
303	-- Останати финансиски и други расходи	7.699.688,00		17.358.931,00
306	-- Добивка за деловната година (201+304) – (236+305)	112.782.064,00		9.171.011,00
310	-- Добивка пред оданочување (306+308) или (306-309)	112.782.064,00		9.171.011,00
312	-- Данок на добивка	12.027.755,00		1.718.516,00
315	-- ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПО ОДАНОЧУВАЊЕ (310-312+313-314)	100.754.309,00		7.452.495,00
317	-- Просечен број на вработени врз основа на часови на работа во пресметковниот период (во апсолутен износ)	242,00		232,00

318	-- Број на месеци на работење (во апсолутен износ)	12,00			12,00
329	-- Добивка за годината	100.754.309,00			7.452.495,00
348	-- Вкупна сеопфатна добивка за годината (329+346) или (346-330)	100.754.309,00			7.452.495,00

Државна евиденција

Ознака за АОП	Опис	Претходна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Нето за тековна година
613	-- Набавна вредност на компјутерскиот софтвер развиен за сопствена употреба	154.648.761,00			160.284.280,00
615	-- Акумулирана амортизација на компјутерскиот софтвер развиен за сопствена употреба	149.322.263,00			151.083.304,00
616	-- Сегашна вредност на компјутерскиот софтвер развиен за сопствена употреба(< или = АОП 003 од БС)	5.326.498,00			9.200.976,00
625	-- Набавна вредност на градежни објекти	265.005.461,00			5.851.577,00
626	-- Вредносно усогласување (обезвреднување) на градежни објекти	104.527.137,00			
627	-- Акумулирана амортизација на градежни објекти	27.694.951,00			1.443.076,00
628	-- Сегашна вредност на градежни објекти(< = АОП 007 од БС)	132.783.373,00			4.408.501,00
629	-- Набавна вредност на постројки и опрема	25.745.013,00			19.374.546,00
630	-- Акумулирана амортизација на постројки и опрема	22.892.069,00			17.078.703,00
632	-- Сегашна вредност на постројки и опрема(< = АОП 008 од БС)	2.852.943,00			2.295.843,00
633	-- Набавна вредност на информациска и телекомуникациска опрема	2.053.190,00			2.053.190,00
635	-- Акумулирана амортизација на информациска и телекомуникациска опрема	2.039.369,00			2.039.369,00

636	-- Сегашна вредност на информациска и телекомуникациска опрема(< = АОП 008 од БС)	13.821,00			13.302,00
637	-- Набавна вредност на компјутерска опрема	24.635.380,00			26.347.491,00
638	-- Вредносно усогласување (обезвреднување) на компјутерска опрема	47.040,00			
639	-- Акумулирана амортизација на компјутерска опрема	23.213.987,00			23.459.889,00
640	-- Сегашна вредност на компјутерска опрема(< = АОП 008 од БС)	1.421.393,00			2.887.602,00
656	-- Краткорочни депозити(< или = АОП 036 од БС)	20.217.800,00			231.486.788,00
657	-- Долгорочни депозити(< или = АОП 036 од БС)	211.530.213,00			
671	-- Парични средства во банка и во благајна(< или = АОП 062 од БС)	21.599.102,00			18.205.210,00
682	-- Обврски спрема добавувачи(< или = АОП 110 од БС)	7.361.831,00			6.889.057,00
683	-- Приходи по основ на провизија од реосигурување и учество во добивка(< или = АОП 234 од БУ)	11.221.028,00			26.911.265,00
684	-- Трошоци од услуги на физички лица кои не вршат дејност(= АОП 275 од БУ)	9.112.976,00			11.044.144,00
685	-- Трошоци за наемнини(< или = АОП 277 од БУ)	19.379.171,00			15.538.303,00
686	-- Трошоци за банкарски услуги(< или = АОП 277 од БУ)	4.136.123,00			5.098.617,00
687	-- Трошоци за премии за осигурување(< или = АОП 277 од БУ)	370.900,00			314.385,00
688	-- Трошоци телекомуникациски и транспортни услуги(< или = АОП 277 од БУ)	7.184.172,00			7.899.510,00
689	-- Трошоци за услуги за одржување(< или = АОП 277 од БУ)	3.330.374,00			5.181.328,00
690	-- Трошоци за маркетинг, репрезентација, спонзорства и даноци(< или = АОП 277 од БУ)	31.949.989,00			35.522.758,00
691	-- Трошоци за останати услуги(< или = АОП 277 од БУ)	28.492.025,00			21.203.283,00
693	-- Трошоци за канцелариски и потрошен материјал (< или = АОП 278 од БУ)	3.241.424,00			3.494.387,00

694	-- Трошоци за комунални услуги (струја, вода и сл.) (< или = АОП 278 од БУ)	10.094.917,00			4.465.238,00
695	-- Трошоци за печатење обрасци (< или = АОП 264 од БУ)	506.060,00			387.180,00
697	-- Трошоци за весници и списанија (< или = АОП 278 од БУ)	145.037,00			191.489,00
698	-- Отпис на ситен инвентар (< или = АОП 278 од БУ)	1.047.199,00			629.315,00
699	-- Трошоци за потрошено гориво (< или = АОП 278 од БУ)	1.446.543,00			1.139.763,00
700	-- Останати материјални трошоци (< или = АОП 278 од БУ)	291.364,00			123.246,00
701	-- Трошоци за резервирања (< или = АОП 279 од БУ)	6.340.896,00			7.391.953,00
702	-- Трошоци за придонеси и членарина (< или = АОП 279 од БУ)	222.125,00			278.643,00
703	-- Трошоци по основ на надоместоци за службени патувања и патни трошоци (< или = АОП 279 од БУ)	1.572.037,00			3.270.754,00
704	-- Трошоци по основ на надоместоци на членови на органи на управување (< или = АОП 279 од БУ)	323.104,00			314.620,00
705	-- Трошоци за стручно усовршување (< или = АОП 279 од БУ)	787.723,00			755.600,00
707	-- Трошоци за ревизија (< или = АОП 279 од БУ)	1.884.508,00			1.897.551,00
708	-- Трошоци за стипендии и награди на ученици и студенти (< или = АОП 279 од БУ)				85.626,00
709	-- Трошоци за даноци и придонеси (< или = АОП 279 од БУ)	240.538,00			7.643.421,00
710	-- Останати трошоци од работењето (< или = АОП 279 од БУ)	1.746.221,00			2.050.198,00
712	-- Просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на месецот	242,00			232,00

Структура на приходи по дејности

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
2478	- 64.99 - Други финансиско-услужни дејности, освен осигурување и пензиски фондови, неспомнати на друго место	37.215.273,00			
2480	- 65.12 - Неживотно осигурување	1.074.573.476,00			

Потпишано од:

MELITA GUGULOVSKA

CN=KIBSTrust Issuing Qsig CA G2,
 OID.2.5.4.97=NTRMK-5529581, OU=KIBSTrust
 Services, O=KIBS AD Skopje, C=MK
 KIBSTrust Issuing Qsig CA G2

Изјавувам, под морална, материјална и кривична одговорност, дека податоците во годишната сметка се точни и вистинити.

Податоците од годишната сметка се во постапка на доставување, која ќе заврши со одлука (одобрување/одбивање) од страна на Централниот Регистар.